

TARTALOM

E számunk szerzői:

Dr. Celler Zsuzsanna

tudományos munkatárs,

Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Dömsödy Andrea

Phd hallgató

ELTE

Havasi Andrea

egyetemi hallgató

ELTE angol-francia szak

Hanzlí Péter

könyvtárostánár,

Vörösmarty Mihály Általános Iskola és

Logopédiai Intézet, Budapest XX. ker.

Hock Zsuzsanna

könyvtárpedagógiai szakértő,

Fővárosi Pedagógiai Intézet *Juhász Anikó*

egyetemi hallgató

ELTE történelem-francia szak

Holtságné Csipán Ágnes

igazgató,

Kós Károly Általános iskola, Budapest *Vidókné*

Pataky Mónika

szaktanácsadó,

XXII. Kerületi Pedagógiai Szolgáltató Központ

Seressné Barta Ibolya

könyvtárostánár,

Vörösmarty Mihály Általános Iskola, Debrecen

Szakmári Klára

könyvtárostánár

Budai Nagy Antal Gimnázium, Budapest

Dr. Széles Dezsőné

igazgató,

Vörösmarty Mihály Általános Iskola, Debrecen

A szerkesztő jegyzete: Mese és valóság	2
Beszámoló a Könyvtárostánárok X. Nyári Akadémiájáról	3
Kiállítás gyermekmunkákból	4
Könyvtári szakórák	5
Fedezzük fel Franciországot	6
Pest-Buda a reformkorban	8
Meseportál Hans Christian Andersenről	10
A népmese napja	10
Iskolai Könyvtári Világnap	11
Az országos Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny kiírása	14
A magyar könyvtárosság etikai kódexe	17
Az élet vize (Spanyol népmese)	22
AKI TUDJA, MESÉLJE!	22
Könyvtárostánárok Egyesületének Hírlevele	24
Folytatódik a Nagy Bagoly-játék!	27
Lezajlott a szóbeli	29
Könyvismertetések	30
Fővárosi Pedagógiai Napok 2005. november 15–16.	32
Korszerű, használható tankönyveket az iskolákba az Oktatási Minisztérium állásfoglalása alapján	33
Iskolai könyvtár, mint hozzáadott érték	35
Humán erőforrás az iskolai könyvtárban	38

Készült az Oktatási Minisztérium támogatásával

Oktatási
Minisztérium

Iskolakönyvtáros

Módszertani és tájékoztató folyóirat általános és középiskolák számára

Főszerkesztő: EMMER GÁBORNÉ. **A szerkesztőség munkatársa:** JÁKLI SÁNDOR.

Tervezőszerkesztő: BORDÁCSNÉ MÓROCZA ÉVA. Szerkesztőség: 8200 Veszprém, Bartók Béla u. 12. Telefon: 88/421-080, 423-244. Fax: 88/421-080. **Felelős kiadó:**

VARGA ISTVÁN igazgató. **Kiadja és terjeszti:** NODUS KIADÓ – 8200 Veszprém, Bartók Béla u. 12. Telefon: 88/425-411; 88/423-244; 88/421-080. Megrendelhető: a kiadónál. A lap tanévenként négyszer jelenik meg. Az éves előfizetési díj: 1000 forint. **Nyomdai előkészítés:** VALCZER JÁNOS. **Nyomdai munkák:** OOK Press, Veszprém. **Felelős vezető:** SZATHMÁRY ATTILA. HU ISSN 1218-0963.

Elérhetőség: oktker@sednet.hu, emmerm@mailbox.hu

A szerkesztő jegyzete

Mese és valóság

Mese

A Nagy Könyv program évében szerencsére rengeteg alkalom nyílik az olvasással kapcsolatos gondolatok kifejtésére, befogadására.

– Gondoljunk csak a Magyar Olvasástársaság hagyományteremtő szándékkal meghirdetett a „A népmese napja” rendezvényére, mellyel Benedek Elek munkássága előtt tisztelegnek a mesemondók, mesehallgatók.

– Vagy Hans Christian Andersen születésének 200. évfordulója alkalmából szervezett világméretű rendezvénysorozatra, melynek része egy meseportál is, ahol a híres meseíró alkotásainak iskolai hasznosításához találnak segítséget az érdeklődők.

– Magunk is meseírókká válhatunk a Fordulópont Kiadó jóvoltából meghirdetett mese(át)író pályázat részeseként.

– Nem feledkezhetünk meg az „Iskolai könyvtárak világnapja” akcióról, mely Kalandra fel! jelszóval buzdítja az iskolai könyvtárosokat és könyvtárhasználókat újabb programok szervezésére.

Aki nem hiszi járjon utána!

Valóság

Nagyon sok intézmény támogatja a korábban felsorolt programokat, de feltűnő, hogy az Oktatási Minisztérium hiányzik közülük, nem vállat sem alapító, sem támogató, sem partner szerepet egyik rendezvényenél sem.

– A Könyvtárostánárok X. Nyári Akadémiáján elhangzottak igazolják meglátásunkat.

– A könyvtárosság etikai kódexe esetében is az iskolai könyvtárosoknak kell önmaguk szakmai etikai kódexét kialakítani a pedagógusi és könyvtárosi etikai normarendszer összegyűjtésével.

– A Nagy Bagoly játék szervezésével sok középiskola foglalkozik, de belátható, hogy számos fejlesztési lehetőséget rejt magában az általános iskolákban működő iskolai könyvtárak vonatkozásában is.

– A pedagógushallgatók könyvtárra épülő szakorái üdítő színfoltjai lehetnek e számunknak is.

– Sajnálatos, hogy az Oktatási Minisztérium megváltoztatta a pedagógiai lapok támogatási rendszerét, mellyel kilátástalan helyzetbe hozta lapunkat is.

hírlevél

2005/25 november 29.

A Pál utcai fiúk már a döntőben!

Az első középdöntőben szereplő regényekre érkezett szavazatok alapján nagy fölénnyel **A Pál utcai fiúk jutott tovább a Nagy Könyv játék döntőjébe**. A kis herceg és a Micimackó előtt. Molnár Ferenc műve tehát már biztosan indulhat Magyarországon kedvenc könyve címmel.

Várják a szavazatokat a második középdöntő regényei is!

A december 1-jén, csütörtökön, 20.05 perckor az m1-en kezdődő adásban az

1984 (Kód: 01)
az **Abigél (Kód:06)** és
Az **arany ember (Kód: 07)**

kampányfilmjeit láthatják ismét a nézők. A tét itt is a döntőbejutás, a regényekre a december 1-jei adás végéig lehet még szavazni.

Emlékeztetőül a szavazási tudnivalók

A regények kódszámát SMS-ben kell a 06-81-601-301-es telefonszámra elküldeni, vagy fel kell hívni ugyanezt a számot és a telefon billentyűin kell beütni a kódot. A hívás díja 120 Ft + áfa (30 Ft). A szavazatból befolyó bevételt a Nagy Könyv Programiroda a könyvtárak államgyarapítására fordítja. (Telefonos ügyfélszolgálat: 06-1-413-3720.) SMS-ben és vezetékessé telefonon keresztül egy telefonszámról több szavazat is beküldhető. Internetes szavazásnál egy regisztrált olvasó csak egyszer szavazhat. A szavazók között minden héten a **19 kötetes Magyar Nagylexikon** mellett több értékes nyeremény is kisorsolunk!

Az utolsó esély: december 1-jén indul a vigaszágas szavazás

A december 1-jei adás végén megtudjuk, melyik regény indul biztosan A Pál utcai fiúk mellett december 15-én, a döntőben. **Egy hely azonban még kiadó: bármely, az elődöntők vagy a középdöntők során kiszavazott regény kaphat még egy esélyt a továbbjutásra.** A döntés az olvasóké. Szavazni a december 1-jei adás végétől, (tehát este tíz órától kezdődően), egészen december 10-én 16,00 óráig lehet.

A vigaszágas szavazáshoz kapcsolódó televíziós műsorban; december 3-án 18 órakor az m1-en látható adás keretében felelevenítjük a középdöntők legizgalmasabb pillanatait, és összefoglaljuk az eddigi eredményeket.

Találjuk meg együtt Magyarországon kedvenc könyvét!

hírlevél

2005. október 20.

Az Én Nagy Könyvem – Multimédiás pályázat

Akinek van kedvence a 12 regény között, és érdekli a legjobbkat csatája, esetleg véleménye is van róla, ne habozzon! Annak sem kell elkeserednie, akinek nem megy jól a tollforgatás, hiszen pályázhat képekkel, dallamokkal, rajzokkal, fotókkal is. Örömmel fogadjunk saját zenét, naplórészletet, verset, akár animációt. Most mindenki megmutathatja, milyen az Ő Nagy Könyve!
A kulcsszó: multimédia!

A pályázat célja a 10-25 éves korosztály olvasása, és A Nagy Könyv játékban való aktív részvételre történő buzdítása, az olvasás élményéhez kapcsolódó egyéni látásmód és véleményalkotás kialakulásának elősegítése, a multimédiás eszközök megismerése és használatára való ösztönzés.

Pályázhat minden 10-25 év közötti fiatal, a pályaműveket két korcsoportban bíráljuk el;
I. korcsoport: 10-14 év,
II. korcsoport: 15-25 év.

A pályázatnak a TOP 12 regény közé szavazott mű egyikéhez, vagy az elődöntők során versengő könyv-párokhoz kell kapcsolódni és **elektronikus formában (e-mailen) eljuttatható formátumúnak kell lennie.**

A beküldött pályamű lehet flash animáció, prezentáció, bármilyen formátumú digitális kép-, hang- vagy videofájl, esetlegesen futható játék vagy program is.

Őnököt, A Nagy Könyv játékban már olyan sokszor fontos feladatot magukra vállaló partnereinket, most ismét arra kérjük, segítsék munkánkat, ösztönözzék alkotásra a fiatalokat.

Minden önálló, eredeti alkotást, újító ötletet szívesen várunk, a pályázatot úgy alakítottuk ki, hogy valamilyen pályázó megtalálhatja és alkalmazhatja a számára legmegfelelőbb kifejezési formát és eszközt. A pályázat lényege, hogy íráskészségtől függetlenül mindenki lehetőséget kap a véleményalkotásra, hiszen a prózai alkotások mellett más művészeti ágak ifjú képviselőinek pályaművét is szívesen várjuk.

Kérjük Önöket, hogy támogassák a fiatalokat a pályázat elkészítése során. Talán csak egy biztató szó kell az alkotó fantáziáit elindulásához, talán technikai tanácsokra lesz szükség, esetleg csupán a pályázati felhívás közzététele elég. Hiszen a cél közös: meggyőzni a fiatalokat az olvasás szépségéről és hasznosságáról. A részletes pályázati feltételek az *anagykonyv.hu* oldalon olvashatók.

Beszámoló a Könyvtárostanárok X. Nyári Akadémiájáról

A Könyvtárostanárok Egyesülete Szombathelyen rendezte meg 2005. június 29. és július 2. között Nyári Akadémiáját Az iskolai könyvtárak helye a pedagógiai programokban címen. A fázasztó tanév után sokan jöttek el az ország minden részéről, voltak kíváncsiak elméletre és gyakorlatra egyaránt. Szívesen cseréltek eszmét, tapasztalatot egymással a kollégák.

Az egybegyülteket Bondor Erika elnök köszöntötte, majd a házigazda Berzsenyi Dániel Főiskola rektora dr. Gadányi Károly nyitotta meg a tanácskozást. Ezt követően dr. Iker János rektorhelyettes, mint a Bolyai János Gyakorló Iskola igazgatója beszélt az iskolai könyvtárak feladatairól, elhivatottságáról a pedagógiai programok megvalósításakor. Mit kell adnia az iskolának, hogyan kell támaszkodjék nevelő-oktató munkája során a jó könyvtárra. Szellemes felvezetését Dr. Kovács Mária előadása követte, aki bemutatta azt a munkát, ahogy a Főiskolán felkészítik a leendő könyvtárostanárokat. Kiemelte a pedagógiai munkát, a sokszínű módszertani kultúra átadását. Ismertette a szakirány tematikáját, a speciálkollégiumi lehetőségeket. A szünet után mindenki választhatott a műhelyek között, így általános iskola, középiskola, kollégium, egyházi iskolák, ÁMK és szaktanácsadók csoportja alakult meg. Intézménytípusonként megismertek egy-egy gyakorlatot, a felmerülő problémákat, örömeiket, a jó tapasztalatokat megosztották egymással a jelenlévők. Az összegzésre késő délután került sor, ahol a műhelyvezetők a legfontosabb felvetődött gondolatokat közvetítették más műhelyek résztvevőinek. A szakmai programot követően egy jól felkészült, kedves helyi idegenvezetővel közös sétát tettünk a városban, megismerve történelmét, főbb nevezetességeit. A vacsora után baráti beszélgetésekre, közös sétára, felfedezésekre volt lehetőség.

A második naptól a Bolyai János Gyakorló Iskolában folytatódott a munka. Tóth Viktória könyvtárostánár a jogi útvesztőkben kalauzolt bennünket, rámutatva hiányosságokra, ellentmondásokra, felvetve jogértelmezési

lehetőségeket. Kitűnő, pontos előadására Kozma László az OM vezető főtanácsosa reagált, illetve ígéretet tett a megemlített problémák továbbítására. Dr. Kenyéri Katalin a NKÖM Könyvtári Főosztályának jogász munkatársa a könyvtári stratégiát, a fejlesztési terveket mutatta be, lehetőséget adva a kapcsolódási pontok megtalálásához, az iskolai könyvtárak szerepének újrafogalmazására.

Rövid szünet után Hock Zsuzsanna a könyvtárosok készülő etikai kódexét ismertette, a könyvtárostanárok speciális helyzetét és felelősségét hangsúlyozva. Felkérte a jelenlévőket, hogy észrevételeiket, javaslatukat juttassák el az MKE Etikai Bizottságához. Ezt követően tanárok mutatkoztak be új szerepkörben: Kovács Zsuzsanna és Fráter Adrienn a Városmajori Gimnázium tanárai nagyon színesen és szellemesen beszéltek arról, hogyan integrálható a szaktárgyi oktatásba a könyvtárismeret. Mit is profitálhat mind ebből a tanár, de leginkább a tanuló. Milyen módszereket alkalmaznak, hogyan tudják magukkal ragadni a könyvek birodalmába a diákokat. Délután Dömsödy Andrea PhD hallgató a könyvtári szakórákkal szemben támasztott követelményeket mutatta be és ajánlásokat fogalmazott meg a színvonalasabb munka érdekében. Majd három helyszínen ötletbörzén vehettünk részt, aktívan bekapcsolódva a feladatok megoldásába. A nap zárásaként Barki Katalin a BDF Könyvtárának igazgatója elektronikus információszolgáltatások lehetőségeire és szükségességére hívta fel a figyelmünket. Este egy meghitt, gyönyörűen megszervezett és kivitelezett közös vacsora, baráti találkozó volt, éjszakába nyúló beszélgetéssel zárva a napot.

A harmadik napon Balogh Mihály az OPKM főigazgatójával töprenghetünk közösen a még mindig időszerű iskolai könyvtári kérdéseken. Beszámolt a Könyvtárfejlesztési Stratégiai Bizottság munkájáról, a szakfelügyelet tapasztalatairól és a várható változásokról.

A Nyári Akadémiának voltak határon túli magyar könyvtárostánár vendégei Kárpátaljáról, Felvidékről, Erdélyből és a Vajdaságból. Ők mutatkoztak be, beszéltek helyzetükről, munkájukról, nehézségeikről, örömeikről. A pódiumbeszélgetés során meggyőzték bennünket arról, hogy bár a mi helyzetünk sem tökéletes, máshol sokkal nagyobb a gond... Igaz, lelkesedéssel, szakértelemmel, humorral teljesíthetjük hivatásunkat, ha nem is könnyen! A vendéglátó iskola könyvtárának megismerésére is sort kerítettünk, ahol Horváthné Szandi Ágnes kalauzolt bennünket, majd Gerölyné Kölledi Éva pontos és szakszerű helyzetbemutatót és értékelést hallhattuk a Vas megyei iskolai könyvtárakról. A gazdag szakmai program Bondor Erika KTE elnök összefoglalójával és útravalójával zárult, majd a következő Nyári Akadémiát szervező Kecskemét városának képviselőjeként Tóth Józsefné könyvtárostánár átvette a stafétabotot.

Az utolsó napon, egy emlékezetes kiránduláson a környéket jártuk be a szakavatott és lokálpatrióta tanár kolléga, Tóth Péter vezetésével. Különösen nagy élményt jelentett Weöres Sándor emlékháza Csöngén, vagy Kőszegen a volt katonai alreál iskolában tett látogatás, mely az Iskola a határon című regény helyszíne.

A rossz idő és a fázasztó napok ellenére mindannyian feltöltődve, megfelelő szakmai munícióval térhettünk haza. Köszönjük a szervezőknek a kitűnő programot, az odafigyelést, a szívélyes vendéglátást!

Szakmári Klára
a Könyvtárostanárok Egyesülete
vezetőségi tagja

Kiállítás gyermekmunkákból

Budapest XXII. kerületében, Budafok-Tétényben nagy múltú hagyomány a minden évben megrendezésre kerülő Corvina Kerületi Könyvtárhasználati Verseny. A három korcsoportban indított vetélkedő egyrésztől versengés, izgalom, és örömteli várakozás, másrésztől fáradtságos, sokszor több hónapi felkészülés a tanulóknak és az őket felkészítő könyvtárostánárnak. Azért tartottam szükségesnek a kiállítást, melyről beszélni szeretnék, mert méltó lezárása volt a versenynek, és külön büszkeség és jutalom minden résztvevő számára.

A versenyt évek óta szervező, rendező, a feladatokat összeállító szaktanácsadó már nyáron a verseny aktuális témáján, az eddiginél ötletesebb, újdonságokkal teli megvalósításán, különösen a jutalmazáson törte a fejét. Persze az izgalom és várakozás részéről mindig sokkal nagyobb, mint a versenyen résztvevőké!

De sem az elmúlt hat évben, sem most, nem kellett csalódnom Kollégáimban és a tanulóknak.

Mi itt a XXII. kerületben nagyon szeretünk versenyezni! 12 intézményből 10 iskola indul szinte minden évben.

Az elmúlt tanévben a József Attila Centenárium adott apropót a témaválasztáshoz. Ezt a Corvina versenyt a vers szeretete, a versolvasás fontossága inspirálta. Mindhárom korosztály feladatlapjának kérdései feltételezték a versek elolvasását, a verseket tartalmazó könyvek könyvtári vonatkozású ismeretét, a verseskötetek készségi szintű használatát.

A versenyzés feltétele egy verset tartalmazó tematikus címbibliográfia elkészítése volt. A Zsűrinek a versenyzőpárosok egy-két mondatban vázolták a kiadvány elkészítésének körülményeit. (Kedves, néha humoros közös élményekről, gyűjtögetésekről hallhatunk). A beadott gyermekmunkákat a Zsűri tagjai az általam megadott szempontok ismeretében pontozták. Három témakörben lehetett verscímet keresni: Szeretet, Barátság, Környezetünk. Idézettel bizonyíthatták, hogy a témá-

hoz illő verset választottak. A kiadvány formátumot illusztrálni lehetett.

Így leírva száraz felsorolásnak tűnt a feladat. De itt lépett be a gyermeki lelemény és fantázia!

Ha kiadvány, szépnek és ötletesnek is kell lennie, azon túl, hogy belső tartalmában meg kell felelnie a kiírásnak a leírás szabványainak. Ezek az elvárások meg is jelentek a munkákban!

Szívet-lelket gyönyörködtető, versidézetekkel tűzdelt, tipográfiai „mestermunkák” születtek!

A Neves Zsűri tagjai és én is elolvasva a jól kiválasztott idézeteket, megismerve a rajzokat, a montázsokat, az applikációkat, a kötetzeti remekeket, meghatódva vettük tudomásul, hogy a gyermeki tehetség, szív és képzelet előtt mi felnőttek tisztelettel fejet hajthunk. Könyvtáros Kollégáim kitarító pedagógiai és könyvtáros munkával kiteljesítették tanulóik tehetőségét.

Szerettem volna ország-világnak megmutatni, hogy milyen kreatív, csupa szív, jóérzésű gyermekek tanulnak kerületünk iskoláiban! Így született meg a kiállítás gondolata, melyhez a tanulók és az őket felkészítő könyvtárostánárok örömmel adták beleegyezésüket.

Segítséget kaptam, hiszen segítség nélkül, magunkban semmit sem tehetünk!

A Pedagógiai Kabinet vezetője, Kalcsits Jánosné, Marika, rendelkezésemre bocsátotta az előadótérem egy részét, ahol Kovács Kati tanító Kollégámmal berendeztük a

József Attila centenárium tiszteletére ajánlott kiállítást. Megnyitó helyett, Veresné Vezér Olga könyvtárostánár, a kiállítás anyagára építkezve, ötletes könyvtári órát tartott tanítványainak.

A Pedagógiai Kabinet előadótermében a kiállítás időtartama alatt a XXII. kerület Önkormányzatának oktatási vezetői, intézményvezetői, kerületi munkaközösség vezetői és pedagógusai megbeszéléseken, tanfolyamokon vettek részt. Kitűnő volt a helyszín és az alkalom arra, hogy megismerjék tanulóik munkáit, miközben bepillanthattak a könyvtári verseny világába. Hasznos és kellemes időtöltésnek bizonyult a különleges gyermekmunkák lapozgatása. Őszinte csodálattal adóztak az ott látottaknak. Természetesen a Corvina könyvtárhasználati verseny versenykiírásait, feladatlapjait, értékelési szempontjait és a megoldókulcsokat is elhelyeztem egy diszkrét sarokba. Az iskolák is egy-egy csoporttal megnézték a kiállítást, és az osztálytársak büszkék voltak versenyző társaikra.

Beigazolódtak elképzeléseim! A kiállítást megtekintők észrevették az áldozatos munkát részünkről, és elismerően nyilatkoztak a „nemes” pedagógiai célkitűzésről: „megszereztetni a gyermekekkel a versek olvasását”. Felismerték, hogy sok-kötetnyi verset kellett a versenyzőknek átolvasni, amíg a bibliográfia tételei kiadványba rendeződtek. „A versek olvasása közben gyarapodott szókincsük és gazdagodott érzésviláguk.”

Én pedig reménykedem, hogy a verseny közelebb hozta a gyermekekhez a versek világát, és további életük során, bánatban-örömben, elolvasnak majd egy-egy verset!

Vidókné Pataky Mónika

könyvtáros szaktanácsadó

Budapest XXII. kerület Pedagógiai Kabinet

Könyvtári szakórák

A könyvtár-pedagógiai foglalkozások közt tartjuk számon a könyvtári szakórákat. Ezek azokat a szakértői iskolai tanórákat foglalják magukban melyeket könyvtár-pedagógiai és más szakértői célok megvalósítása érdekében könyvtárban, leggyakrabban iskolai könyvtárban tartanak. Fontos jellemzőjük a könyvtári tanulási környezeten túl, hogy az adott tantárgy tanmenetébe szervesen illeszkedők, vagyis a szakértői ismeretszerzést, fejlesztést célozzák meg elsődlegesen. A célokat viszont összekapcsolják a NAT elvárása szerint több kulcskompetencia (lényegkiemelő, kritikai, döntési, problémamegoldó, komplex információk kezelésével kapcsolatos képességek) és kiemelt fejlesztési terület (tanulás, IKT) fejlesztési céljával és az informatika műveltségterület által fejlesztett tudásterület aktivizálásával, gyakoroltatásával, elmélyítésével.

Bár a könyvtári szakórákon is közvetíthetünk új könyv- és könyvtárhasználati ismereteket, a könyvtárhasználati tudás ezeken az órákon elsősorban eszközként jelenik meg egy szakértői probléma, feladat megoldása érdekében. A főszerep ezeken az órákon a tananyag feldolgozásához, a probléma megoldásához szükséges információk és az azokat tartalmazó információforrásoké. Vagyis nem célszerű egyetlen dokumentumtípust sem kiemelni, hanem információ értéküknek megfelelően kell beépíteni a tanítási-tanulási folyamatba. Az ilyen forrásalapú szakóráként is leírható foglalkozásokon célszerű többféle dokumentumtípus (pl.: nyomtatott könyv, elektronikus folyóirat) használatára ösztönözni a tanulókat. Az azok közt való válogatáshoz pedig összehasonlítási értékelési szempontokat adni segítségül. Így a tanuló maga tapasztalhatja meg, hogy mely forrástípust, mely helyzetben használhatja a leghatékonyabban.

Könyvtári eszközöket, könyvtárpedagógiai módszereket többféle pedagógiai paradigma, koncepció keretében alkalmazhatunk. Így a könyvtári szakórák nagyon különbözőek lehetnek a direkt irányítású tanóráktól a nagy szabadságot biztosító projektekig sokféle megoldás, módszer alkalmazása elképzelhető. Mégis van néhány alapkövetelmény, melyet minden esetben elvárhatunk. Az egyik legfontosabb, hogy jól gondoljuk át, hogy az órát valóban érdemes-e a könyvtárban tartani, vagy inkább a tanteremben fejlesszük a könyvtárpedagógia tárgyába tartozó tudást. Tehát tegyük fel a kérdést, hogy a tervezett óra megvalósítható-e tanteremben is, vagy elengedhetetlen hozzá a könyvtári környezet. Amennyiben elegendő néhány konkrét forrás a tanulók kezében, nem biztos, hogy érdemes akadályozni a könyvtárat egyéb funkcióinak betöltésében. Tehát egy könyvtári szakórán adjunk lehetőséget és biztassuk a tanulókat az önálló keresésre, arra hogy használják a könyvtár eszközeit (katalógus, bibliográfia, kézikönyvtár, internet, fénymásoló gép...), tereit. Egy másik alapkövetelmény, hogy tudatosítsuk tanulóinkban a források használatának etikai követelményeit, vagyis a hivatkozással kapcsolatos követelményeket. Tehát hívjuk fel figyelmüket arra, hogy a visszakeresést megkönnyítése és az etikai szabályokat betartása érdekében jegyzeteikben és a munka során elkészített végtermékeiken tüntessék fel a forrásokat a szabványos formában.

Jelenlegi közoktatási gyakorlataink csak kis mértékben használják ki az iskolai könyvtárak és a könyvtárpedagógia adta modern és hatékony pedagógiai lehetőségeket. Ennek egyik oka, hogy pedagógusképzésünkben elvétve van jelen az erre a feladatra és lehetőségre való felkészítés. Egy másik oka, hogy a

szakirodalomból is hiányzik a könyvtárhasználati tudás szaktárgyi hasznosítására való ösztönzés, és az abban való segítségnyújtás. A 2004/2005-ös tanévtől alkalmam van tanár szakos hallgatókkal feldolgozni ezt a témát.

A féléves munka eredményeképpen változatos, érdekes és értékes könyvtári szakóra ötleteket dolgoztak ki hallgatóim, melyek közül itt az Iskolakönyvtárosban közre adunk néhányat. Az előző számban elsőként az angol és a fizika tanárokat motiváltuk a könyvtári szakórák tartására egy-egy ötlettel. A fizika óra egy hagyományosabb, direktebb óravezetés mellett adta meg a tanulóknak az önálló munka és a könyvtárhasználat gyakorlásának lehetőségét. Jól szemlélteti, hogy nem csak a humán területeken vannak könyvtári lehetőségek, és hogy a természettudományos tárgyak esetén sem csak tudománytörténeti témák dolgozhatók fel a könyvtár eszközeivel.

Az angol órának is több érdekesége volt. Kiemelendő, hogy kihasználja a környezetet és a feladatot a könyvtárral kapcsolatos szókinccs fejlesztésére, a másrészt pedig a feldolgozandó téma kiválasztásában és feldolgozási szempontjaiban a tanulóknak nagy szabadságuk van. Harmadrészt pedig a tanulóknak igazán aktív és kreatív feladatot ad azáltal, hogy az összegyűjtött információkat nemcsak szóban kell bemutatniuk, hanem egy posztert is készíteniük kell.

Ebben a számban...

Reméljük, hogy ezekkel és a további óravázlatokkal kedvet tudunk adni akár kipróbálásukra, akár más könyvtári ötletek kidolgozására, megvalósítására. Ha Önnek is van érdekes kidolgozott óraterve, ossza meg másokkal is! Küldje el szerkesztőségünkbe!

Dömsödy Andrea

Fedezzük fel Franciországot

Óravázlat

Tanársjelölt neve:	Havasi Andrea	A foglalkozás időtartama:	45 perc
Szakjai:	angol-francia bölcsész	Szaktárgyi célok:	ismeretszerzés Franciaország földrajzáról és kultúrájáról; franciául & magyarul megszerzett információk tömörítése
E-mail:	handreabo@yahoo.fr	Könyvtárhatalmalkozási célok:	index, tartalomjegyzék illetve internetes források felhasználása információszerezésre
Dátum:		Fejlesztési célok:	lényeges információk kiszűrése – jegyzetelés technikája
Évfolyam:	12 (15 fő; min 4 éve tanulnak franciául, min heti 3 francia óra)	Szükséges előismeretek:	index, tartalomjegyzék, Internet alapvető ismerete
Az óra kiemelt didaktikai célja:	ismeretszerzés		
Helyszín:	iskolai könyvtár		
Tananyagok:			
Tantárgy:	francia nyelv		
Az óra témája:	fedezzük fel Franciaország egyes régióit		

A felkészülés során felhasznált szakirodalom +Az órán használt források

– *Alpes, Savoie-Dauphiné*. Michelin: 1978

– *Bretagne*. Michelin: 1978

– Bretagne.com: www.bretagne.com

– Bretagne, Nouvelle vague: www.tourismebretagne.com

– *Chateaux de la Loire*. Michelin: 1987

– Comité Régional de Tourisme, Provence Alpes Cote d’Azur: www.crt-paca.fr

– *France*. Michelin: 1993

– Fráter, Zoltán et alii (szerk.). *Világjárók lexikona*. Budapest, Reader’s Digest: 1998

– Honnor, Sylvia et alii. *Encore Tricolore 4*. Nelson: 1995

– Josse, Pierre et alii. *Le guide du routard, Bretagne*. Hachette: 1989

– L’Alsace, L’Art de vous surprendre: www.tourisme-alsace.com

– Lindner, László. *A Loire völgye*. Panoráma: 1979

– Lindner, László és Pálffy József. *Provence és a francia Riviéra*. Panoráma: 1979

– Normandie: www.normandy-tourism.org

– ProvenceWeb, Guide touristique: www.provenceweb.fr

– Pálffy, József. *Franciaország*. Panoráma: 1978

– Région Alsace: www.region-alsace.fr

– Région Centre: www.visaloire.com

– Soignet, Michel és Szabó Anita. *France-Euro-Express 3*. Nemzeti Tankönyvkiadó: 1998

– Soignet, Michel és Szabó Anita. *France-Euro-Express 4*. Nemzeti Tankönyvkiadó: 2000

– Val de France: www.val-de-france.com

Mellékletek: pl.: feladatlapok, szemléltető eszközök ...

A követendő szempontok:

– A szöveg illusztrálásához gyűjtsetek képeket is (erre a célra felhasználható a könyvtár színes fénymásolója, és a színes nyomtató is). De figyeljetek arra, hogy a szöveg és a képek harmonikusan legyenek elhelyezve a brosúrán.

– A szöveg írásakor a lényegre koncentráljatok. Tehát nem kell kisregényt írni, törekedjete a tömörségre – ez esetben a kevesebb néha több J

– A következő információkat ne felejtsetek el beleírni:

– Hol található a régió?

– Miért jelentős a régió?

– Melyik/melyek a legjelentősebb város/városok?

– Melyek azok a helyek/látványok, amelyeket a turisták ne hagyjanak ki?

– Van-e valamilyen híres rendezvény/ünnep/fesztivál, ami az adott régióra jellemző?

– Nem kötelező: a régióra jellemző gasztronómia, illetve az adott régió híres szülöttei

– Hol található bővebb információkat az érdeklődő?

A prospektust úgy készítik el, ahogy szeretnék. Bár szerintem a legegyszerűbb mód, ha a megírt szövegek mellé beragasztják az általuk kiválasztott (és kinyomtatott vagy lefénymásolt) képeket... Így arra dönthetik a képeket és a szöveget, amerre akarják, és ezáltal is egyénibbé tudják tenni a prospektusukat... Másrészt a számítógépes elkészítéshez sok idő, scanner és mély számítógépes felhasználói ismeretek szükségesek, amik sajnos nem túl jellemzőek a középiskolákban (de reméljük, ez majd megváltozik egyszer J)

Az óra menete

<i>Idő</i>	<i>Szakasz</i>	<i>Didaktikai cél</i>	<i>Tartalom</i>	<i>(Könyvtáros) Tanári tevékenység</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Szervezési mód</i>	<i>Megjegyzések ész- revételek</i>
0–10. perc	Új téma megjelölése és bevezetése	Korábbi esetleges ismeretek felidézése	– Franciaország földrajza (tájegységek, folyók, szomszédos országok) a már ismert francia szavakkal (égtájak, földrajzi szavak – hegy, folyó, a folyó partján stb.) – Francia. alakja (hexagone) – milyen régiókat és városokat ismertek és ezek hol találhatóak?	Kérdezés, szükség esetén némi magyarázat	válaszadás és az esetleges új v elfelejtett szavak leírása	Egy nagy földrajzi Francia. térkép és egy szintén nagy térkép Francia. régióival és fő városaival	Frontális	
10-15. perc	Feladat kiadása		A feladat: a kapott régióról egy brosúra összeállítása, ami faliújságra kerül majd, és a brosúra alapján a következő órán egy max. 10 perces kiselőadás elkészítése. Az 5 régió: Bretagne, Normandie, Centre, Alsace-Lorraine, Provence-Alpes-Cote d'Azur	Munkaszervezés és: a gyerekek húznak, hogy melyik régióval foglalkoznak (3 fős csoportokban) A feladat elmagyarázás a, és a minta prospektus és a követendő szempontokat tartalmazó handout kiosztása és ismertetése	Csoportokba rendeződés	Minta-prospektus és handout		
15-45. perc	Új téma feldolgozása	Ismeretszerzés és a megszerzett ismeretek szempontok szerinti rendszerezése (azaz benne legyen-e ez a brosúrában, avagy sem)	A megadott és esetleg önállóan talált forrásokból a szükséges információk megszerzése. Minden csoportnak ki vannak készítve a saját régiójukkal, illetve a Franciaországgal foglalkozó könyvek, de ha van idejük és kedvük, önállóan is kereshetnek.	Segítségadás a diákoknak (kérdésekre válasz; szükség esetén útbaigazítás; tanulói tevékenység figyelése)	Feladatok v források egymás közötti elosztása, esetleg önálló forráskeresés, majd jegyzetelés és lényegkiemelés. Ezután megbeszélés és a prospektus közös elkészítése	Konkrét források, a két térkép, a mintaprospektus és a szempontokat tartalmazó handout	Csoportmunka	
Megvalósítás utáni megjegyzések								

Pest-Buda a reformkorban

Óravázlat

Tanárjelölt neve:	Juhász Anikó	Könyvtárhasználati célok:
Szakja:	történelem, francia	Fejlesztési célok:
Dátum:	2004. december 4.	Szükséges előismeretek:
Évfolyam:	III., IV.	
Az óra kiemelt didaktikai célja:	önálló forráshasználat, mozaikmódszer	
Tanesczközök:	bibliográfiák, multimédiás eszközök	
Tantárgy:	történelem	
Az óra témája:	Pest-Buda a reformkorban	Az óra helyszíne:
A foglalkozás időtartama:	2*45 perc, nem egymást követő alkalommal, így nem kell óracseréket megvalósítani	Pedagógusok:
Szaktárgyi célok:	történeti kutatás módszerei	

bibliográfiák alkalmazása
ismerethalmaz összerendezése
reformkori viszonyok, politikusok ismerete
Internet, bibliográfiák használatának ismerete, a könyvtár igen magas szintű ismerete, képesek önállóan megkeresni egy adott könyvet a bibliográfia segítségével
iskolai könyvtár
elsősorban a szaktanár, a könyvtáros csak a könyveket segít megkeresni

Csoportok a forrástípusok szerint: Ezek lesznek azok a munkacsoportok, akik első lépésben, az első órán egy (!) adott forrástípussal foglalkoznak, és ezekben keresik az alábbiakban (ld.: csoportok feladatok szerint) felsorolt kérdésekre a választ.

1. csoport: fotók, képek-ez a csoport ezeket gyűjti könyvekből, CD-romokról, Internetről

2. csoport: korbelti sajtó, bármilyen korabeli könyv-tehát ez csak könyv, ki kell keresni a bibliográfiából

3. csoport: multimédia-Interneten és CD-ROM-okon kutatnak a kérdések után (képeket ha találnak, az csak jó, de ez nem elsősorban az ő feladatuk)

4. csoport: mai sajtó-a mai sajtóban kell válaszokat találniuk (ezt is kereshetik Interneten is, de csak sajtócikkek közül válogathatnak)

5. csoport: bármilyen mai tanulmány, szakirodalom-tehát ez is csak könyv, amit szintén a bibliográfiákból kell kikeresni majd megtalálni

A csoportok a feladatok szerint: már megkapják az első órán, első lépésben ebből választ a csapat minden tagja egy kérdést, amire a választ keresi. Majd a második óra folyamán ezek szerint a kérdések szerint csoportosulnak, amikor is, mivel 1-1 csapat minden tagja ugyanazt a kérdést dolgozta ki, csak más forrás alapján, összeállítják a kiselőadásukat

1. csoport: Természeti környezet: Duna, árvizek

2. csoport: Épített környezet: Szépművészeti Bizottmány

3. csoport: Tudomány: Magyar Tudós Társaság / Magyar Tudományos Akadémia

4. csoport: Kultúra: Nemzeti Casino

5. csoport: Polgári lét: párbajok

6. csoport: szórakozás

Feladatlapok

Csoportoknak, forrástípus szerint:

1. csoport:

1. Gyűjts minél több képet a Dunáról, a Duna-partról! (Interneten: képek elmentése, kinyomtatása, akik könyvből dolgoznak: le-

fénymásolják, vagy a könyvben megjelölik, felírják a pontos adatokat pl. oldalszám, hogy később is bemutatható legyen)

2. Gyűjts képeket a kor legfontosabb épületeiről, csoportosítsd őket használatuk szerint (politika, szórakozás, stb.)

3. Gyűjts képeket a MTA épületéről, belsejéről, tagjairól

4. Gyűjts képeket a Nemzeti Casino épületéről, belsejéről, tagjairól

5. Gyűjts képeket a párbajok szereplőiről, helyszínekről

6. Gyűjts képeket a korabeli színházakról

2., 3., 4., 5. csoport:

1. Mikor voltak árvizek? Melyik volt a legpusztítóbb? Milyen károk keletkeztek?

2. Mikor alapították az egyletet? Kik? Milyen célból? Milyen koncepció alapján? 1-2 nevezetes építész és műve (Pollack Mihály, Hild József)

3. Mikor alapították az Akadémiát? Kik? Milyen célból? Hol áll? Az intézmény felosztása.

4. Mikor alapították a Nemzeti Casinót? Kik? Milyen célból? Hol áll? Évi tagdíj? Tagfelvétel hogyan történt?

5. Milyen szabályok alapján lehetett párbajozni? Mióta? Kik? Miért? Helyszínek

6. Hol álltak a színházak? Milyen nyelven játszottak? Milyen műveket? Kik látogatták?

Egyéni feladatlap: (mindenki kitölti, amíg társai beszélnek, így lehet biztosítani azt, hogy egymásra figyeljenek) (a második óra végén, a többiek beszámolója alapján)

– Melyik nap volt a legpusztítóbb a pesti árvíz?

– Mi okozta az árvizet?

– Mikor alapították a Szépművészeti Bizottmányt?

– Ki építette a Deák téri templomot és a Császár-fürdőt?

– MTA: alapítási év számjegyeinek összege?

– Hány osztálya jött létre ekkor?

– Mennyi tagdíjat kellett fizetni a Nemzeti Casinóba?

– Hogyan lehetett valaki a tagja?

– Kivel párbajozott Wesselényi Miklós és miért?

– ki írta az első párbajködexet?

– Ki volt Szigligeti Ede?

A felkészülés során felhasznált szakirodalom:

Tóth Endréné (szerk.), *Budapest Enciklopédia*, Corvina, Budapest, 1981. + az alább felsorolt tételek:

Az órán használt források: (ezek csupán tájékoztató jellegűek, ezek alapján lehet a legegyszerűbben megválaszolni a kérdéseket, de természetesen a bibliográfiából kiválasztott bármelyik könyv használható)

Berza László (szerk.), *Jókai Mór Budapestje*, FSZEK, Budapest, 1975.

Buda-Pest. Előadva 32 eredeti rajzolatban Alt Rudolf által, Pest, 1845.

Clair Vilmos, *Magyar párbaj*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.

Dobrossy László (szerk.), *Tanulmányok a Magyar Tudományos Akadémia megalapításáról*, Miskolci Akadémiai Bizottság, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, Miskolci Egyetem, Központi Könyvtár és Levéltár, 1997.

Ilk Mihály, *A Nemzeti Kaszinó százéves története*, (k.n.), Bp., 1927.

Holló Szilvia Andrea, *Budapest régi térképeken 1686-1896*, Officina Nova Könyv- és Lapkiadó Kft., Budapest, 1996.

Kerényi Ferenc (szerk.), *Magyar Színház történet*, Budapest, 1985.
Vörös Károly, *Egy világváros születése*, Kossuth Kiadó, Budapest, 1973.

Bibliográfiák:

Berza László (szerk.), *Budapest történetének bibliográfiája*, FSZEK, Budapest, 1981-1985.

Tóth Zoltán (szerk.), *Magyar történeti bibliográfia*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1951-1954.

Zoltán József (szerk.), *Budapest történetének bibliográfiája II-VII*, FSZEK, Budapest, 1963-1969.

Periodikumok:

Budapesti Negyed. Lap a városról, Gerő András (szerk.), 1993-
Tanulmányok Budapest Történetének Múltjából, BTM, Budapest, 1932-2002.

CD-ROM-ok:

Pesti Hírlap, Arcanum
Rubicon, Arcanum
Vasárnapi Újság, Arcanum

Internetes keresők, honlapok:

MTA honlapja: 2004.12.04.

Origo keresője: 2004.12.04.

Google keresője: 2004.12.04.

Az óra menete

Idő	Szakasz	Didaktikai cél	Tartalom	Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység	Eszközök	Szervezési mód	Megjegyzések észrevételek
0-2	téma és célok megjelölése	a téma időbeni, térbeni elhelyezése, érdeklődés felkeltése	Pest-Buda a reformkorban, művelődéstörténeti szempontból	Téma felvezetése, előzetes ismeretek felelevenítése	figyel	-	frontális	
2-3	probléma felvetése	kutatási módszerek, azok első lépései	Hogyan kezdenének hozzá, ha e témából egy házi dolgozatot kellene írni?	Kérdez	válaszol	-	frontális	
4-5	aktivizálás	korábbi könyvtárhasználati ismeretek felelevenítése	Mire jó a bibliográfia, az Internet?	kérdez	válaszol	-	frontális	
6-14	új ismeretek	kutatási módszerek bemutatása	Budapest történetének bibliográfiája és a többi bibliográfia bemutatása	kérdez	válaszol	a megadott bibliográfiák	frontális	túl sok idő menne el, ha mindenki a gépeknél próbálná ki az eddig tanultakat + valószínű, hogy ezt már mindenki ismeri
			Internetes keresési lehetőségek, keresőprogramok használati sajátosságainak (pl.: részletes keresés) felelevenítése			-		
15-19	Problémamegoldás, aktív munka bevezetése	a feladat pontos megértése	5 db 6 fős csoport létrehozása az egyes forrástípusok szerint. A csoportok elosztását ld. a mellékletekben	csoportok megszervezése, elhelyezése, a feladat pontos ismertetése	csoportokra bomlik, megkapja a feladatait.	feladatlapok, Internet, bibliográfiák, CD-ROM-ok	csoportos	célszerű, ha az elején látja már mindenki, hogy milyen kérdésekre kell majd a társainak választ adnia
			csoportos (6 kérdés 6 tanuló) és egyéni (mindenkinek, 13 kérdés) feladatlapok kiosztása	feladatlapok kiosztása	csapaton belül elosztják, ki melyik kérdésre fog válaszolni.			
20-45	aktív munka	feladat végrehajtása	aktív munka	figyeli a csoportok munkáját, ha kell, segít, orientálja őket	válaszok keresése: 1. lépés: bibliográfiákban kikeresi a könyveket az Internetet használókon kívül minden csoport, ez utóbbiak a világhálón kereséneik, 2. lépés: a könyveket és az internetes weboldalakat megkeresi, 3. kigyűjtik a választ	könyvek, sajtóorgánumok, Internet, bibliográfiák, CD-ROM-ok	csoportos	figyelmeztetni a tanulókat, hogy a következő alkalomra hozzák el a jegyzeteiket
0-2	előző óra átismétlése	emlékek felelevenítése	előző óra tartalma: 6 kérdésre 1-1 forrástípus alapján válaszkérés	magyarázat	figyel	-	frontális	
3-5	újabb célkitűzések	az elsajátított ismeretek újbóli felhasználása, csoportmunka egy másik csoport tagjaival, a mozaikmódszer megvalósítása	az 5 csoport 6-6 tagja a 6 feladat szerint csoportosul	csoportok megszervezése, elhelyezése, a feladat pontos ismertetése	új csoportokba szerveződés	-	csoportos	
6-14	új célok megnevezése	a mozaikmódszer utolsó lépésének megvalósítása	csoportok megbeszélnek az egy témáról, de több forrásból összegyűjtött ismereteiket	figyeli a csoportok munkáját, ha kell, segít, orientálja őket	koherens válaszok kialakítása úgy, hogy 2-3 percen el tudják mondani az egy téma körül összegyűjtött válaszokat. Vázlatot csak maguknak írnak, cél a jó előadásmód	korábbi jegyzetek	csoportos	
15-37	az elkészített munka bemutatása	eredmény bemutatása	csoportok beszámoló, aminek segítségével a többiek az egyéni feladatlap kérdéseire tudnak válaszolni	figyel	Beszámoló: a csoport egy tagjának elmondja, egy adott témához a különböző források alapján milyen válaszokat találtak.	jegyzetek	frontális	
38-45	értékelés	értékelés	értékelés a csoportok munkáiról	értékel	figyel	-	frontális	
		konklúziók levonása	összefoglalás: a különböző forrástípusok hogyan befolyásolják a munkát	kérdez, beszélgetést irányítja	válaszol	-	csoportos	konklúzió: egy alapos, teljes körű kutatáshoz mindenféle forrást alkalmazni kell - megfelelő kritikával

A népmese napja

Őseinktől kincsekkel teli tarisznyát kaptunk örökségbe, de mintha az utóbbi évtizedekben ezeket a nagyszerű ajándékokat egyre gyakrabban üvegyöngyökre cserélnénk. Vegyük birtokba, ismerjük meg, fényesítsük újra és adjuk tovább az eleink-tők kapott mesebeli kincseket!

A Magyar Olvasástársaság azzal a felhívással fordul mindazokhoz, akiknek fontos a népmesék fennmaradása és a mesékben élő bölcsesség továbbhagyományozása, hogy csatlakozzon azon kezdeményezéshez, amely szerint szeptember 30-át, Benedek Elek születésnapját, a Népmese napjaként tiszteljük ezentúl. A Népmese napját első ízben 2005 őszén rendezzük meg, és a budapesti rendezvényen túl szeretnénk országossá bővíteni

a programokat. Kérjük a könyvtárosokat, óvónőket, pedagógusokat és a mesével foglalkozó szakembereket, valamint a meseszerető gyerekeket és felnőtteket, hogy ezen a napon megkülönböztetett tisztelettel forduljanak mind a magyar, mind más népek meséi felé. Eleve-nítsék fel a mesemondás ősi művészetét, hallgassák meg egymás legkedvesebb meséit, emlékezzenek meg mesemondóinkról, mesegyűjtőinkről, és a mesékbe szőtt böl-

csesség máig érvényes üzeneteiről, arról a mindennapjainkban is használható tudásról, ami minden népmese sajátja. Kérjük az intézmények vezetőit, tegyék lehetővé, hogy ezen a napon minden gyerek legalább egy népmesét tarisznyájába (iskolatáskájába) tehessen, okulásul, vigasztalásul vagy egyszerűen csak örömforrásként, hiszen egy megfelelő pillanatban megkapott mese olykor egész életünkre kihathat.

Ne hagyjuk veszendőbe menni mindazt, ami évszázadokon keresztül élni segítette az embereket!

Meseportál Hans Christian Andersenről

A gyerekek az egész világon ismerik H. C. Andersent, és az iskolák az egész világon használják meséit az oktatásban, főként a fiatalabb korosztályok. A meséket olvassák, értelmezik, megbeszélik, illusztrálják és feldolgozzák. Ha elképzeljük, hogy egy bizonyos napon egy bizonyos időpontban

H. C. Andersen 156 meséjét 145 nyelvre fordították le. Kevés olyan hely van a világon, ahol a gyerekek és a felnőttek nem férhetnek hozzá az Andersen-mesékhez, akár fordításban megjelent válogatás, képeskönyv, akár képregénnyé, filmmé, tévéjátékká, színművé, musicallé való átdolgozás formájában. De a különböző országokban nem mindig ugyanazokkal a mesékkel találkozunk, még akkor sem, ha a törzsanyag látszólag azonos, továbbá a fordítások gyakran jelentős mértékben megváltoztatják a szöveget, esetleg csupán azért, hogy a helyi kultúrához igazítsák, vagy hogy a gyermekek számára érthetőbbé tegyék őket.

mondjuk Dél-Afrikában az iskolapadban ülő gyerekek éppen Andersen meséivel foglalkoznak, bizonyosak lehetünk benne, hogy ugyanebben az időpontban számszámra ülnek gyerekek a világon, akik szintén a szerzővel, és alkalmasint ugyanazzal a mesével foglalkoznak. Magunk előtt láthatunk két diákot, az egyiket Dél-Afrikában, a másikat Izlandon, akik ugyanabban a másodpercben színezik ki A pásztrolány meg a kéményseprő címszereplőnjét a meséhez készített rajzukon.

H.C. Andersent már életében ismerte és szerette a nagyvilág, és számos nyelvre lefordították. Nemzetközi író volt. De nemzetközi

volt más módon is. Mindig szívesen útra kelt, ha alkalma nyílt rá. Összesen felnőttkora 9 évét töltötte azzal, hogy utazásokat tett Európában – egyebek közt Angliában, Németországban, Franciaországban, Spanyolországban, Portugáliában, Itáliában és Törökországban, sőt Magyarországon is. Az egyébként óvatos, már-már félős ember hírében álló Andersen bejárta a forradalmakkal, társadalmi nyugtalansággal és halálos betegségekkel teli Európát. Valójában igen bátor ember volt.

Éppily bátornak mutatkozott írásaiban is. Hiszen olyan módon írt a gyerekeknek, mint előtte soha senki. Értett hozzá, hogy szép iro-

dalmi nyelven írjon, egyszersmind úgy, ahogy a gyerekek beszélnek és gondolkodnak, és hogy írásban megőrizze a felnőttek beszélt nyelvének stílusát. Vegyük csak egy olyan mese indítását, mint a Jól van, apjuk! Ahhoz, hogy így írjon az ember, nem kevés bátorságra volt szükség, legalábbis Dániában, ahol folyton a szemére vetették, hogy vulgáris nyelvet használ, s emiatt a gyerekek nem fogják megtanulni a „szép“ nyelvet. Néha azzal is bíralták, hogy meséi erkölcstelenek és túl durvák a gyerekek számára.

De a bátor, egyszersmind sebezhető Andersen nem hátrált meg, s rendületlenül tágította a mese műfajának kereteit. Élete későbbi szakaszában inkább csak „történetek“-ről beszélt. Első meséje 1835-ben jelent meg, az utolsó 1872-ben, s a koraiak és a késeiak között egyaránt találunk remekműveket.

Senki nem kétli, hogy az egész világon a tanárok – egyedül vagy tanár kollégáikkal együtt – valóban

izgalmas órákat tudnak tartani H. C. Andersenről és műveiről a maguk kultúrájukhoz és a maguk iskolarendszeréhez kapcsolódva.

Ezt a portált a koppenhágai Gyermekirodalmi Központ (Dánia) a HCA 2005-től együttműködve alakította ki a tanárok alap-tanfolyamaként és oktatási ötlettárként.

Az oktatás ösztönzése

Itt a portálon egyebek közt egy csomó izgalmas cikk található az oktatás ösztönzésére, jó ötletek arról, hogyan foglalkozzunk az iskolában H. C. Andersennel, továbbá új tárgymesék és irodalompedagógiai eszme-futtatások erről a témáról, valamint új illusztrátorok kiállításai, H. C. Andersen-könyvtár az oktatásban felhasználható irodalommal, és sok hasonló.

A HCA-csoport a GYIK-ban

A projektumot a Gyermekirodalmi Központ önálló csoportja hajtja végre, melynek tagja Tina

Krogh pedagógiai tanácsadó, projekt-munkatárs, Anna Karlskov Skyggebjerg titkár, Ph.D.-tanuló, Anette Øster Steffensen kutatási asszisztens és Torben Weinreich professzor.

A portálon hozzáférhető anyag felhasználása

Kereskedelmen kívüli módon minden anyag szabadon felhasználható. Kiadható tanároknak, szülőknek és diákoknak, és idézhető iskolák és önkormányzatok által megjelentetett kiadványokban, szakfolyóiratokban és hasonlóban. Ennek csak az a feltétele, hogy megadják a szerző, az illusztrátor és a fényképész nevét, és az alábbi mondatot közölgék a publikáció mellett:

Ezt a cikket/képet a Gyermekirodalmi Központ bocsátotta rendelkezésünkre, melynek H. C. Andersen-programja a HCA 2005 alapítvány, az állam és a Bikubenfondon alapítvány támogatásában részesül.

Iskolai Könyvtári Világnap

2005. október 24.

Az Iskolai Könyvtárosok Nemzetközi Szervezetének (IASL) elnöke, dr. Blanche Wolls 1999-ben intézett felhívást az **Iskolai Könyvtári Világnap** megszervezésére. Azóta a világ iskolái minden évben színes programokkal hívják fel az iskolai könyvtárakra a figyelmet.

A 2005-ös jelmondat: ***Kalandra fel!***

Célja, különböző rendezvények, kalandok szervezésével felhívni a figyelmet arra, hogy az iskolai könyvtáraknak milyen fontos szerepe van az egész életen át tartó tanulás megalapozásában.

Csatlakozzon Ön is egy rendezvénnyel a programsorozathoz!

Küldje el a magyarországi koordinátornak a következő információkat, vagy regisztráltassa magát önállóan!

Iskola neve, címe, telefonszáma, a programfelelős neve, e-mailje, a tervezett program rövid leírása (lehetőleg angolul is!)

Programfelelős: *Seressné Barta Ibolya* (biboly@angyalf-debr.sulinet.hu)

Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Könyvtára
4031 Debrecen, Angyalföld tér 4.; tel./fax: 52/428-300

Az Iskolai Könyvtári Világnap angol nyelvű honlapja:

<http://www.iasl-slo.org/isld.html>

Az IASL honlapja: <http://www.iasl-slo.org/>

Iskolai Könyvtári Világnap

Az Iskolai Könyvtárosok Nemzetközi Szövetségének elnöke, *Dr. Blanche Wools* 1999-ben felhívást intézett az Iskolai Könyvtári Világnap megszervezésére október harmadik hétfőjére. Azóta a világ iskolái minden évben színes programokkal hívják fel az iskolai könyvtárakra a figyelmet. Az Iskolai Könyvtári Világnapot az *International Association for School Librarians* Iskolai Könyvtárosok Nemzetközi Szövetsége (röviden: IASL) alapította meg.

Az IASL célja, feladatai:

– elősegíteni minden országban az iskolai könyvtárak fejlődését, fejlesztését;

– előmozdítani az iskolai könyvtári programoknak az iskolai pedagógiai programba való integrálását;

– támogatni az iskolai könyvtári dolgozók képzését és továbbképzését;

– megszilárdítani a közösségtudatot a világ minden részéről származó iskolai könyvtárosok között;

– megerősíteni és kiterjeszteni az iskolai könyvtárosok és a gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó más szakemberek közötti kapcsolatokat;

– integrálni az iskolai könyvtári kutatást és eredményeit, valamint a határterületek ismereteit;

– elősegíteni a publikációk írását és az információ szétszórását az iskolai könyvtárak sikeres képviselete érdekében;

– információt szolgáltatni az egész világ gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó programjairól és anyagairól;

– megszervezni a különböző tevékenységeket, konferenciákat, projekteket az iskolai könyvtárak és az információs szolgáltatás területén.

Az 1999-es világnap témája „**Egy nap a könyvtárostánár életében**”, és középpontjában mindazon tevékenységek és feladatok voltak, amelyeket az iskolai könyvtáros naponta végez az egész világon.

2000-ben: **Világméretű bölcsesség** volt a témája a világnap programjának. Itt a könyvtárak közötti

együttműködés és a virtuális információ szerzés új fejleményeiről kaptak és adtak tájékoztatást az iskolai könyvtárosok.

2001-ben: **Az életnek tanulunk** címmel az iskolai könyvtáraknak az élethosszig tartó tanulásban betöltött szerepéről értekeztek a szakemberek.

2002-ben: **Különböző környezet egyazon szemlélet** címmel különböző rendezvényeket szerveztek az oktatási intézményekben dolgozó könyvtárosok:

– hírességet hívtak meg beszélgetésre,

– bemutatták az iskolai könyvtári programok különlegességeit,

– tanácsadókkal folytatott riportokat, és a könyvtárról készített

– képeket tettek közzé a médiában.

2003-ban: **A határok – korlátok ledöntése** ürügyén minden, olyan tevékenység megjelent az iskolai könyvtárban, ami nem volt szokásos korábban: álarcos felvonulás, zsonglőrök, a tanárok kettéfűrészelése, stb. mindenki mást tett, mint szokott.

2004-ben: **Iskolai könyvtárak együtt az információs műveltségért és a tanulásért** témakörben a könyvtárak, az olvasni tudás és a tanulás szoros egységéről, cseréltek ki tapasztalataikat a könyvtárhasználók és könyvtári szakemberek.

2005-ben: **Kalandra fel!** felhívás célja, az volt, hogy különböző rendezvények, kalandok szervezésével felhívja a figyelmet arra, hogy az iskolai könyvtáraknak milyen fontos szerepe van az egész életen át tartó tanulás megalapozásában.

Dr. Celler Zsuzsanna
tudományos munkatárs

* * *

A Pesterzsébeti Iskolai Könyvtárosok szakmai tapasztalatcserét szerveztek ezen a napon, ahol a könyvtárostánárok bemutatták iskolai könyvtárai specialitásait.

Vörösmarty Mihály
Általános Iskola és
Logopédiai Intézet könyvtára
1201 Budapest,
Vörösmarty u. 138.

A könyvtár nyitva tartása heti 22 óra, fő gyűjtőkörébe elsősorban írásos nyomtatott dokumentumok tartoznak. Teljességgel gyűjtjük az általános lexikonokat és enciklopédiákat, az iskolatörténettel kapcsolatos dokumentumokat, továbbá a szépirodalom közül a kötelező olvasmányokat. A teljességre törekvően a tudományok, a kultúra és a művelődéstörténet összefoglaló műveit, a helyi tantervnek megfelelően szakkönyveket és ismeretterjesztő könyveket, a népköltészetet és meseirodalmat, továbbá he-

lyi sajátosságainak köszönhetően a német nemzetiségi oktatáshoz szükséges szakirodalmak, és német nyelvű irodalmi alkotások, a cigány felzárkóztató és tehetséggondozó program megvalósításához szükséges szakkönyvek.

Válogatva gyűjtjük a tananyagon túlmutató tájékoztatást segítő ismeretközlő irodalmat, és az egyéb oktatott idegen nyelvek tanításához felhasználható idegen nyelvű segédleteket, továbbá az irodalom tárgyköréből a regényes életrajzokat, történelmi regényeket, gyermek- és ifjúsági regényeket, elbeszéléseket és verses köteteket, és egyéb szórakoztató irodalmat.

A könyvtár két helyiségből áll (összterülete: 49 m²): egy nagy területű olvasóteremből (itt található a kölcsönzés is) és egy kis területű raktárhelyiségből.

A könyvtárban a könyvek a követezőképpen vannak csoportosítva: külön egységet képez a kézikönyvtár, ETO-rendben (az összes könyv kb. 10%-a). Ezt követi a kölcsönözhető ismeretterjesztő irodalmak csoportja ETO-rendben, mely kb. az összes hagyományos könyv állomány 40%-át teszi ki. A maradék állomány szép- és szórakoztató irodalmat takar (kb. 50%). Az elektronikus gyűjtemény a raktárban rendszerezve található.

Könyvtárunk a leltárkönyv szerint 17 665 könyvvel rendelkezik, ám a könyvek valószínűsíthető száma – a korábbi évek selejtezésének figyelembe vételével – 8 654 db-ra tehető. A könyvtár 5 357 tankönyvvel és tanári kézikönyvvel rendelkezik. Audiovizuális dokumentumaink száma 616 db: 256 Cd, ill. CD-ROM, 190 hangkazetta, 168 videó kazetta és 2 db DVD.

A gyarapodás mértéke évenként változó; az elmúlt két statisztikai évben (2003/2004, illetve 2004/2005) 1374, illetve 2300 db volt, ezen belül legnagyobb számában a tankönyvek szerepeltek (804,

illetve 1854 db), a hagyományos tankönyvek száma kevesebb (534, illetve 369), az audiovizuális eszközök közül a hanganyagokban (kazetta és CD együtt) volt a legnagyobb bővülés (21, illetve 45).

A gyarapodás elsősorban a tankönyvek terén a normatív támogatásnak köszönhető; a hagyományos könyvek és audiovizuális anyagok fejlesztése főleg pályázati úton történik, illetve csoportos (többek között az Apáczai Kiadótól) és egyéni ajándék formájában (tanulók, tanárok és egykori tanulók ajándékai). Az előző tanévben 50 000 Ft-os pályázati nyereséget, az idei tanévben, Vörösmarty születésének 150. évfordulója alkalmából jelentősebb összeget nyertünk melyből a könyvtárhasználati segédanyagok, dráma- és színjátszással kapcsolatos segédkönyvek és egyéb művészeti tárgyú szakirodalmat szereztük be.

Jelentős növekedést ért el ezzel a fejlesztéssel a CD-CD-ROM gyűjtemény, továbbá megjelent könyvtárunkban – igaz még csak mutató jelleggel – a DVD-állomány is.

A könyvtári hagyományos könyvállomány számítógépes feldolgozása – WINISIS 1.4 programmal – folyamatosan zajlik. Jelenleg 1920 MFN-szám van rögzítve, mely a több példány miatt kb. 2100 könyvnek felelhet meg, tehát a feldolgozottság, ha a 8 626 könyvet vesszük alapnak, akkor 24% körüli. A könyvtár rendelkezik néhány folyóirattal, változó gyakorisággal, számuk 12-re tehető: vannak közöttük pedagógiai kiadványok (Köznevelés, Budapesti Nevelő, Új Katedra), helyi kiadványok (Pesterzsébet, PEPITA) és ismeretterjesztő kiadványok (Chip Magazin, Élet és Tudomány, Kincskereső, História, Természetbúvár, Süni Magazin, Reader's Digest Válogatás).

A könyvtár látogatottsága meglehetősen magas, a helyben használati esetek száma évente 1200-1400

körül mozog. A kölcsönzések száma szintén jelentős (1792, ill. 2032, ennek körül-belül 20 %-a tanulói tankönyvkölcsönzés). A diákok ezen kívül általában ismeretterjesztő irodalmat kölcsönöznek, leginkább biológia, történelem és művészetek témakörökben. Az alsósok körében a szépirodalom kölcsönzése elenyésző, e helyett – természetes módon – a mesék kölcsönzése számottevő. A felsősök körében a szépirodalom már jelentősebb, de szinte csak a kötelező irodalmakra korlátozódik. A tanárok elsősorban a tanári tankönyveket és segédkönyveket kölcsönzik, illetve a tanulmányi versenyek szakirodalmát. A könyvtárba beiratkozott tanulók száma jelentős (206, illetve 141; az idei tanévben egyenlőre 180 fő).

A könyvtár bekapcsolódik az iskola rendezvényeibe (például: október 6-i megemlékezés, Balassi Bálint-emlékhét, Magyar Kultúra Napja, környezetvédelmi világnap stb.). Az iskola rendszeresen részt vesz a kerületi Bod Péter könyvtárhasználati versenyben, szép eredményekkel.

A könyvtárban rendszeresen kerülnek megtartásra könyvtári órák, különféle tantárgyakból (irodalom, történelem, biológia, földrajz, ének, idegen nyelv stb.), illetve könyvtárhasználati óra informatika tantárgy keretében (6-7 évfolyam).

A könyvtár délutáni szabadidős foglalkozásokat, klubokat rendez: külön alsósok és felsősök számára Nyomozóklub (játékos rejtvényfejtő klub), felsősök részére műveltségi vetélkedő jellegű Honfoglalóklub (részben Interneten, részben társasjáték formában – jelenleg ez számít a legnépszerűbb klubprogramnak) és filmklub (részben történelmi témájú, részben a korosztálynak megfelelő érdeklődési körbe tartozó filmek megtekintése).

Hanzli Péter
könyvtáros

Az országos Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny kiírása

Megjelent: 2005. június 13-án az Oktatási Minisztérium honlapján: www.om.hu.

(Főoldal/Közöltetés/Programok/Országos tanulmányi versenyek meghirdetése / Oktatási Minisztérium által anyagilag támogatott versenyek/7-10. évfolyam versenyei/ Bod Péter Könyvtárhasználati verseny)

Valamint az Oktatási Közlöny 2005. 16./II. (VI. 22.) számában a 2200 -2201. oldalon

A verseny meghirdetője: a Fővárosi Pedagógiai Intézet (1088 Budapest, Vas u. 8-10.)

A verseny szakmai támogatója: Könyvtárostanárok Egyesülete

A verseny célja

Az önálló tanulás, ismeretszerzés módszereinek elsajátítása. Az iskolai tanulási folyamat során részekre bontott ismeretelemek egységbe foglaló információs tudás és dokumentum felhasználó készségek, képességek integráló, szintetizáló ismeretszerzési folyamatának mérése. Információs és kommunikációs kultúra fejlesztése, könyvtárhasználati ismeretek terjesztése. Tehetőség gondozás.

A verseny kategóriái

I. kategória: általános iskolák és gimnáziumok 13-14 éves tanulói (7-8. évfolyam),

II. kategória: gimnáziumok és szakközépiskolák, szakmunkás-képző iskolák 15-16 éves tanulói (9-10. évfolyam)

Általános tematika: könyvtárhasználati ismeretek, dokumentumismeret, referenskérdések, könyvismertetés.

Aktuális téma: 1956.

Felhasználható irodalom: általános lexikonok, szaklexikonok, enciklopédiák, kézikönyvek, a téma szakirodalma, bibliográfiák, időszaki kiadványok, offline ill. online

adatbázisok, elektronikus könyvtárak, ill. folyóiratok, közös katalógusok, internetes katalógusok, indexelők, keresők.

A nevezés módja: írásban, az előre kiküldött ill. a Fővárosi Pedagógiai Intézet honlapjáról (www.fovpi.hu) letölthető nevezési lapon

Nevezési díj: 1000 Ft/ fő

Fordulók

I. forduló (iskolai forduló) megrendezésére 2005 novemberében kerül sor.

A II. fordulóra a jelentkezést, a megyei/fővárosi pedagógiai intézet tájékoztatása alapján, az általuk megjelölt címre kell megküldeni 2006. január 20-ig. A nevezés csak akkor érvényes, amennyiben a nevezési díjat a szervező (Fővárosi Pedagógiai Intézet) számla (OTP Bank Rt. 11784009-15492296) számára a nevezők eljuttatták. (Erről visszaigazolást kapnak, illetve számlát kérhetnek.)

II. forduló (megyei/fővárosi) 2006. február 14.: A továbbjutók adatait a Fővárosi Pedagógiai Intézet címére (1088 Budapest, Vas u. 8-10.) kell megküldeni azon az Adatlapon, amely letölthető a versenyszervező honlapjáról. Határidő: 2006. február 20. A fordulóban csak az vehet részt, aki igazolja – befizetési csekk, számlakivonat másolatával – a nevezési díj befizetését.

III. forduló (központi, írásbeli döntő) 2006. március 16.: Az országos versenyen a megyékből és a fővárosból 3 fő vehet részt kategóriánként. A központi írásbelivel kapcsolatos információt az Adatlapon megjelölt megyei/fővárosi versenyfelelős kapja meg a Fővárosi Pedagógiai Intézettől. A versenyfelelősök feladata a felkészítő tanárok részére továbbítani a tájékoz-

tatót és az ajánlott bibliográfiát. A verseny végeztével a dolgozatokat zárt borítékba kell elhelyezni és továbbítani (24 órán belül) a Fővárosi Pedagógiai Intézet címére (1088 Budapest, Vas u. 8-10.).

IV. forduló (döntő, szóbeli): A döntőbe jutott versenyzőket a versenyszervező (FPI) tájékoztatja.

A döntő időpontja: 2006. április 28. Helyszíne: Teleki Blanka Gimnázium, Székesfehérvár.

Eredmény közzétételének módja: Fővárosi Pedagógiai Intézet honlapján (www.fovpi.hu).

Díjak: 1–3 helyezett kategóriánként oklevél, könyv, könyvtalvány, CD, CD-ROM, további helyezettek emléklap, különdíjak

A szervező elérhetősége: Hock Zsuzsanna, könyvtár-pedagógiai szakértő (FPI), tel: 338 2156/132, fax: 338 2156/144, email: hock@fovpi.hu

Versenyszabályzat 2005–2006

1. A Bod Péter könyvtárhasználati verseny egyéni verseny.

2. A verseny lebonyolításához a Fővárosi Pedagógiai Intézet versenybizottságot hoz létre.

3. A versenybizottság feladata a verseny témájának évenkénti meghatározása, a feladatlapok, a bibliográfia elkészítése illetve elkészíttetése, a verseny szervezése, kapcsolattartás a megyei szervezőkkel, a verseny tisztaságának felügyelése.

4. Két kategóriája:

I. kategória: általános iskolák és gimnáziumok 13-14 éves tanulói, 7-8. évfolyam (résztvevője lehet minden tanuló, aki 1991-1992-ben született)

II. kategória: gimnáziumok, szakközépiskolák, szakmunkás-képző iskolák 15-16 éves tanulói,

9-10. évfolyam (résztevője lehet minden tanuló, aki 1989-1990-ben született)

5. A verseny négyfordulós (iskolai, megyei/fővárosi, központi írásbeli elődöntő, szóbeli döntő)

6. Az országos versenyen a megyei és fővárosi verseny első három helyezettje vehet részt.

7. A megyei versenyeken megosztott első három díj nem adható, mivel az országos írásbeli döntőre csak három nevezettet lehet megjelölni.

8. Nevezés a Fővárosi Pedagógiai Intézet honlapjáról letölthető adatlappal lehetséges.

9. A megyei fordulón csak az a tanuló vehet részt, aki a nevezési díjat a Fővárosi Pedagógiai Intézet számlaszámára átutalta a versenykiírásban megadott határidőig.

10. A megyei/fővárosi pedagógiai intézetek feladata, hogy a megyei/fővárosi versenyt megszervezzék.

11. A Fővárosi Pedagógiai Intézet feladata, hogy a megyei/fővárosi versenyfordulóhoz a két kategória részére a feladatlapot megoldó kulccsal, lektorálás után a megyei szervezőknek rendelkezésére bocsássa.

12. A versenybizottság tagjai - előzetes egyeztetés alapján - részt vesznek a megyei fordulón.

13. A Fővárosi Pedagógiai Intézet feladata, hogy a verseny témájának megfelelő bibliográfiát a megyei/fővárosi versenyszervezőknek eljuttassa.

14. Az országos írásbeli elődöntő a megyei/ fővárosi helyszíneken történik ugyanazon a napon, ugyanabban az órában.

15. A kategóriánkénti három első helyezett munkáját nem könyvtár szakos kolléga felügyeli.

16. Az országos írásbeli forduló feladatait a Fővárosi Pedagógiai Intézet a megyei/fővárosi pedagógiai intézetek versenyszervezőinek juttatja el lezárt borítékban, amelyeket a borítékon feltüntetett na-

pon, órában lehet felbontani a verseny helyszínén.

17. Az országos írásbeli forduló befejeztével (a borítékon feltüntetett időtartam után) a megyei/ fővárosi pedagógiai intézetek munkatársai a kész dolgozatokat összeszedik, s a helyszínen kell lezárt borítékba helyezniük. A lezárt borítékot 24 órán belül kell a Fővárosi Pedagógiai Intézet (Hock Zsuzsanna, könyvtár-pedagógiai szakértő) címére megküldeni: 1088 Budapest, Vas u. 8-10.

18. Az írásbeli dolgozatok javításában, értékelésében, valamint a szóbeli zsűri munkájában nem vehet részt az, akinek az országos versenyen induló diákja van.

19. A dolgozatok értékelését a versenyt követő 10 napon belül meg kell küldeni az érintetteknek e-mailben, és postai úton.

20. Ha a versenyző akadályoztatása, betegsége esetén nem tud részt venni, kimarad a versenyből.

21. Az iskolai fordulóból verseny megyei/fővárosi fordulójába jutott, és a versenyen részt venni nem tudó versenyző helyett más tanuló nem versenyezhet. Ugyanez érvényes a további fordulókra is.

22. A verseny szóbeli döntőjének tisztaságát a versenybizottság, valamint a zsűri biztosítja.

23. A felkészítő tanárok a szóbeli döntőn nem vehetnek részt, de számukra a verseny e részéről tájékoztatást kell adni.

24. Jutalmazás:

Valamennyi döntőbe (írásbeli és szóbeli) jutott diák és felkészítője: emléklap

Kategóriánként az első három helyezett diák és felkészítője: oklevél és könyvjutalom

Kategóriánként a további helyezettek és felkészítőjük: oklevél

Kategóriánként különdíjak

25. A verseny feladatlapjai, eredményei megoldókulccsal, valamint a verseny tapasztalatainak értékelő összegzése publikálásra kerül a következő helyeken: Iskolakönyvtáros, Könyvtári levelező/lap, Közne-

velés, Budapesti Nevelő, valamint az FPI honlapja.

Tájékoztató

a Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny 2005–2006. évi lebonyolításáról

– A verseny témája: 1956 művelődéstörténeti, kultúrtörténeti vonatkozásai

– A verseny témáját átfogó, mindenki számára kötelező dokumentum: a KÓDEX (Kossuth Kiadó, 2000) VI. kötete, valamint a kötethez kapcsolódó CD-ROM. (Megrendelhető a Flaccus könyvesboltban, 1088 Bp. Vas u. 10. Tel.: 1/338-2156/158 m.

– I. kategória versenyzői számára 1956 magyarországi történelmi, kulturális, művelődéstörténeti vonatkozásait javasoljuk tanulmányozásra a kapott bibliográfia alapján.

– A II. kategória versenyzői számára a fentiek mellett ajánljuk 1956 nemzetközi történelmi, kulturális, művelődéstörténeti vonatkozású tudnivalóinak ismeretét a bibliográfia alapján.

– A versenyfelkészüléshez ajánljuk még:

Zsoldos Jánosné: Az Országos Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Feladatsorok és eredmények 1993 – 2002 Nyíregyháza, Kölcsey Ferenc Gimnázium, 2002.

Az Iskolakönyvtáros versenyyel foglalkozó írásait.

– A nevezési díj tanulónként 1000 Ft, amelynek felhasználása a következőkre történik:

a) a megyei forduló feladatlapjai és megoldókulcsai

b) egynapos felkészítő tréning a szóbeli döntőbe jutott versenyzők felkészítőinek

c) a legsikeresebb, legtöbb diákot eredményesen felkészítő tanár jutalmazása

– A legtöbb versenyzőt indító három megye képviselője a 2006-2007. évi versenybizottság tagja lesz.

– A verseny írásbeli feladatsorai a hagyományos versenyfeladatok mellett új típusú feladatokat is tartalmaznak, a verseny gyakorlati könyvtárhasználati és könyvhasználati jellegét tovább erősítve.

– A szóbeli döntő feladataira a döntőbe jutott versenyzők felkészítőit tréningen készítjük föl. Jellege a projekt módszer sajátosságait emeli be a versenybe az könyvtári informatika újdonságainak felhasználásával.

– A verseny díjazottjai közül a legtöbb versenyzőt sikeresen felkészítő könyvtárostánár a verseny vándorserlegét nyeri el.

– A döntő helyszíne: Székesfehérvár (Teleki Blanka Gimnázium, Könyvtárostánár: Zseli Klára) A könyvtár bemutatása hamarosan olvasható lesz a Fővárosi Pedagógiai Intézet honlapján.

– Mellékeljük a versenybizottság tagjainak névsorát, valamint a versenyszabályzatot.

A versenybizottság tagjai szívesen adnak felvilágosítást, segítséget minden érdeklődőnek!

Bízva a verseny sikerében, hogy valamennyiünknek öröme telik majd benne, köszönöm előre is az Önök áldozatos tevékenységét!

Hock Zsuzsanna

könyvtár-pedagógiai szakértő
a versenybizottság elnöke

(A versennyel kapcsolatos naprakész információ olvasható: a www.fovpi.hu/szakteruletek/könyvtarhasznalat/verseny)

Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny versenybizottságának tagjai a 2005-2006. tanévben

Név	Elérhetőség	Feladat	Kapcsolattartás a megyei versenyszervezőkkel
Hock Zsuzsanna	hock@vmg.sulinet.hu hock@fovpi.hu	A verseny koordinálása, tájékoztatás, a versenybizottság munkájának vezetése, előadók, zsűri, feladatlap készítő felkérése, eredmények közlése A szóbeli döntő feladatainak összeállítása	Budapest
Beély Gábor	beelygabor@citromail.hu	Szervezéssel kapcsolatos teendők, határidők számonkérése A szóbeli döntő feladatainak összeállítása	Borsod- Abauj-Zemplén Szabolcs-Szatmár
Bedó Zsuzsa (Zala megye)	bedozs@zmpi.sulinet.hu	Bibliográfiakészítés az adott év témájához	Somogy, Vas
Emmer Gáborné	emmem@mailbox.hu emmer.gaborne@pepint.sulinet.hu	Tájékoztató a szakajtóban, pedagógiai lapokban, interneten	Hajdú- Bihar, Békés, Csongrád
Melykóné Tözsér Judit	melykoju@freemail.hu	Feladatlapok lektorálása I. kategória	Nógrád, Jász-Nagykun
Preisler Judit	Szvt.laszlogy@freemail.hu	A versenybizottság emlékeztetőinek elkészítése, összehívásának előkészítése	Baranya, Tolna
Szalai Tamásné	csilla@fazekas.hu	A verseny utógondozása (feladatok közzététele)	Fejér, Pest
Szepesi Hajnal	szepehaj@freemail.hu	Feladatlapok lektorálása II.	Bács-Kiskun, Heves
Szekeres Tibor (Vas megye)	Szekeres1965@freemail.hu	Feladatlapkészítés 7-8.évfolyam részére	Zala, Győr
Varga Zsuzsa (Fejér megye)		Szponzorok a verseny lebonyolításához	
Jákliné Tilhof Ágnes		A verseny tisztaságának felügyelete	Komárom , Veszprém

Ajánló bibliográfia

Magyar kódex 6.: Magyarok a 20. században : Magyarország művelődéstörténete 1918-2000. Bp. Kossuth Kiadó, 2001. (Megrendelhető a Flaccus könyvesboltban, 1088 Bp. Vas u. 10. Tel: 1/338-2156/158m

1956.: A magyar forradalom és szabadságharc enciklopédiája. Bp.: 1956-os Kutatási és Könyvkiadói Kht., 1999.

1956. a sajtó tükrében: 1956. október 22 – november 5. Bp.: Kossuth Könyvkiadó, 1989.

ÓMOLNÁR Miklós: Tizenkét nap, amely...: 1956. október 23- november 4.; Események, emlékek, dokumentumok. Bp.: Szabad Tér Kiadó, 1989.

RIPP Zoltán: 1956: Forradalom és szabadságharc Magyarországon. Bp.: Korona Könyvkiadó, 2002.

ROMSICS Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp.: Osiris Kiadó, 1999. 383-397. p.

Az 1956-os magyar forradalom : Reform, felkelés, szabadságharc, megtorlás. Írták az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutató Intézete szerzői munkaközösségének tagjai. Bp.: Tankönyvkiadó, 1992.

BÉKÉS Csaba: Az 1956-os magyar forradalom a világpolitikában: Tanulmány és válogatott dokumentumok. Bp.: 1956-os Intézet, 1996.

Egy népfelkelés dokumentumaiból : 1956. Vál. és szerk. Korányi G. Tamás. Bp.: Tudósítások Lap- és Könyvkiadó Kft., 1989.

GOSZTONYI Péter: Föltámadott a tenger... 1956. : A magyar október története. Bp. Népszava, 1990.

GYÖRGY Péter: Néma hagyomány: Kollektív felejtés és a kései múltértelmezés; 1956 1989-ben; a régmúlttól az örökségig. Bp.: Magvető Könyvkiadó, 2000.

Halottaink, 1956. Szerk. Balassa János, et al. Bp.: Katalizátor Iroda, 1989.

HORVÁTH Miklós: 1956 hadikronikája. Bp.: Akadémiai Kiadó, 2003.

MOLNÁR Miklós: Egy vereség diadala: A forradalom története. Bp.: Educatio, Atlanti Kutató és Kiadó Társulat, 1991.

NAGY Ernő: 1956 sajtója. Bp. : Tudósítások Lap- és Könyvkiadó Kft., 1989.

Piros a vér a pesti utcán: Az 1956-os forradalom versei és gúnyiratai. Szerk. Győri László. Bp. Magyar Napló Kiadó, 2001.

STANDEISKY Éva: Az írók és a hatalom : 1956-1963. Bp.: 1956-os Intézet, 1996.

SZAKOLCZAI Attila: Az 1956-os forradalom és szabadságharc. Bp.: 1956-os Kutatási és Könyvkiadói Kht., 2002.

A magyar irodalom története 1945-1975. III. 1-2. Bp. Akadémiai k. 1990.

Andrási Gábor-Pataki Gábor-Szücs György-Zwickl András: Magyar Képzőművészet a 20. században. Bp., Corvina k. 1999.

Aradi Nóra – Feurené Tóth Rózsa – Galavics Géza – Marosi Ernő: A művészet története Magyarországon. A honfoglalástól napjainkig. Bp. Gondolat k., 1983.

A színház világtörténete I-II. szerk. Hont Ferenc. Bp., Gondolat k. 1986.

Kaesz Gyula: Ismerjük meg a bútorstílusokat! Bp. Hátér k., 1995.

Kelecsényi László Zoltán: Magyar irodalom. Bp. Athenaeum 200. k., é.n.

Kybalová, Ludmilla – Herbenová, Olga – Lamarová, Milena: Képes divattörténet az ókortól napjainkig. Bp., Corvina k., 1977.

Magyar művelődéstörténet. Szerk. Kósa László. Bp. Osiris k., 2000.

Magyar művészeti lexikon. Szerk. Székely György. Bp., Akadémiai k., 1994.

Magyarok a természettudomány és a technika történetében. Életrajzi lexikon A-tól Z-ig. szerk. Nagy Ferenc. Bp., OMIK k., 1992.

Rózsai László: Magyar Olimpiai Lexikon. Bp., Főpolgármesteri Hivatal. 2000.

Reid, Struan: Találmányok és felfedezések. Bp. Műszaki k., Novotrade Rt., 1986.

A magyar könyvtárosság etikai kódexe

Az etikai kódexet előkészítő bizottság által elfogadott tervezet

(2005. április 5.)

I. Könyvtárosi etika

A könyvtárosi tevékenységet a szakmai ismeretek, eljárások és szokások, valamint jogszabályok és szabályzatok mellett etikai normák is vezérik.

A magyar társadalom közvéleménye, gyakorlata és törvényei nyilvánították, hogy a demokratikus jogállam és az információs társadalom információs és kulturális igényei kielégítésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, működtetése a társadalmi munkamegosztás keretében a könyvtárosokra hárul, akik a rájuk bízott szellemi vagyont a jelen és a jövő javára kezelik. A könyvtáros szakma felsőfokú szakképesítéshez kötött hivatás. Gyakorlása során azonos súlyjal esik latba a szakmai felkészültség és az etikus magatartás. Mint ahogy az általános morális követelményeken túl a könyvtárosságnak sajátos etikai értékei is vannak, ezeket a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és {itt a kódex társki-bocsátóinak felsorolása áll} ebben az etikai kódexben foglalják össze részben a könyvtárosok már munkában álló és felkészülő nemzedékei és az őket foglalkoztató könyvtárak, részben pedig a nagyközönség és a könyvtárak fenntartói számára. Az előbbieknél irányítúként az etikus viselkedésre, az utóbbiaknak jogos elvárásaik megalapozására és a könyvtárosokba vetett bizalmuk megerősítésére.

A könyvtárosi etikai kódex a jogszabályok és könyvtári szabályzatok által kevésbé visszatükrözhető, a szakmai alapértékek által meghatározott etikai irányelveket

tartalmazza, amelyek mellett a magyar könyvtárosság elkötelezi magát. Ezen irányelvek között fontossági sorrend nem állítható fel.

II. Alapértékek

A könyvtáros elkötelezett az emberi jogok, a demokrácia, a jogállamiság, az esélyegyenlőség és az információ szabadsága mellett.

A magyar könyvtárosok az informált polgárságra, a társadalmi sokszínűsége alapozott társadalmi rendszer, a demokratikus berendezkedés hívei, minthogy a könyvtár lényegénél fogva az emberi jogok kiteljesedését szolgálja, noha történelmi példák szerint az ellenkezőjére is felhasználható. A könyvtáros a maga eszközeivel járul hozzá az emberi jogok érvényesüléséhez, különös tekintettel az információhoz és a művelődéshez való jognak az emberi méltóság tiszteletben tartásával való gyakorlásához, a társadalmi harmóniához. Vezérlő értékének a szellemi szabadságot tekinti. A könyvtárhasználó állampolgároknak minden lehető segítséget megad ahhoz, hogy élvezhessék az e szabadságból fakadó előnyöket.

A könyvtáros felelősséget érez a jelen és jövő nemzedékek érdekében azért, hogy a gondolat-, vélemény- és szólásszabadságot, a tanítás és tanulás szabadságát az információk és gondolatok szabad áramlásával és hozzáférhetőségével segítse. Ennek érdekében a maga részéről mindent megtesz az információellátás folyamatának

nyitottságáért és átláthatóságáért, feltételeinek megteremtéséért.

A könyvtáros a társadalom számára szükséges és hasznos feladatot lát el; általában a társadalom egésze vagy csoportjai által közvetlenül vagy közvetve fenntartott intézményben, a könyvtárban fejti ki tevékenységét. Ennek során jogkövető magatartást tanúsít, s másoktól is ugyanezt várja el. Nyitott a társadalom kérdéseire és igényeire anélkül, hogy kedvezés vagy el-lenszenv vezetné világnézeti és politikai, tudományos és művészeti ügyekben. Azon van, hogy a könyvtár teljesítse társadalmi küldetését s legyen az élethosszig tartó tanulás, az információcseré és a kulturális rekreáció színtere.

III. Könyvtárosi hivatás

A könyvtárosi hivatás a könyvtárostól a használók iránt tiszteletet és odaadást, valamint állandóan fejlődő szakismereteket kíván meg. A könyvtáros szakmai döntéseit autonóm módon, személyében feddhetetlenül, személyes anyagi vagy egyéb jogosulatlan előnyét vagy hasznát kizárva hozza meg.

A könyvtáros a társadalom számára szükséges és hasznos feladatot lát el. Ennek során betartja a törvényességet és jogkövető magatartást tanúsít, s másoktól is ugyanezt várja el. Saját világnézete, tudományos vagy politikai álláspontja, nézetei nem befolyásolhatják szakmai munkáját.

A könyvtáros elhivatottan, az emberiség szellemi teljesítményei iránti tisztelettől vezérelve, szemé-

lyes felelősségének vállalásával folytatja szakmai tevékenységét. Tevékenysége során követi az itt lefektetett etikai elveket, s ha ezért sérelem éri, joggal számít az őt megillető védelemre. Munkája társadalmi hasznával arányos erkölcsi és anyagi elismerés illeti meg. Viselkedése és külső megjelenése álljon összhangban a szakmájával szemben támasztott társadalmi elvárással.

A könyvtáros hozzáértéssel, szakmai felkészültséggel és alkalmassággal, méltósággal és kompetenciával, legjobb tudása szerint végzi munkáját. Ismereteit folyamatos önképzéssel bővíti és a kor színvonalán tartja. Tehetsége szerint maga is hozzájárul a könyvtáros szakma gyakorlatának és elméletének fejlődéséhez.

A könyvtárosnak erkölcsi integritása nyújt biztos alapot szakmai döntéseinek meghozatalához, szakmai ügyekben való autonóm eljárásához, a gyűjteményi és szolgáltatási kérdésekben jelentkező külső nyomásgyakorlás elhárításához. A könyvtáros nem húzhat személyes előnyt vagy anyagi hasznot helyzetéből.

A könyvtárost tevékenységében a könyvtárhasználók iránt tanúsított tisztelet és jóindulat vezérli. Véleményüket tiszteletben tartja és kiszolgálásukat a maga érdekei elé helyezi. Viselkedését velük szemben udvariasság, mások elfogadása (empátia), szolgálatkészség, fegyelmezettség jellemzi.

IV.

A gyűjtemény gondozása

A könyvtáros felelősséggel tartozik az emberiség, a nemzet, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek, helyi közösségek kulturális örökségének megőrzéséért. Gyűjteményépítő munkáját a használók igényeire és az emberiség értékeire alapozza, de a közvélekedéssel és saját nézeteivel ellentétes

műveket is beszerez. Elítéli a cenzúrát, s maga sem cenzúráz. Feltáró munkájával a könyvtár teljes gyűjteményét hozzáférhetővé teszi.

A könyvtáros a maga munkakörében szakmai felelősséget érez az emberiség, a magyarság és a magyarsággal együtt élő nemzeti és etnikai kisebbségek, valamint a kisebb-nagyobb helyi közösségek kulturális örökségének gondozásáért és fejlesztéséért.

A rábízott könyvtári gyűjteményt a gyűjtőköri szabályzatnak megfelelően, az emberi értékekre alapozva, az egyéni és csoportos igényekre tekintettel gyarapítja és apasztja. A beszerzésben és kiiktatásban visszautasítja a könyvtáron kívüli és belüli önkényes cenzúrát, fellép a könyvüldözés ellen. Egyoldalúság és értékítéletének érvényesítése nélkül kezeli és szolgáltatja a közvélekedéssel, a közízléssel vagy a saját véleményével szemben álló nézeteket tartalmazó műveket, s olyanokat sem zár ki a szabályzat szabta kereteken belül, amelyek egyes alapértékeket támadnak. A művészileg silány vagy áltudományos munkáknak a szabályzat előírásainak megfelelő mértékben ad helyet. A gyűjteményépítésben nem befolyásolhatják saját nézetei és nem érvényesítheti személyes ízlését és érdeklődését.

A könyvtáros törekszik arra, hogy megismerkedjék a gondjaira bízott gyűjteménnyel, és – a gyűjtemény méretétől függően – legalább nagy vonalakban tisztában legyen tartalmával. Feltárja a könyvtár teljes állományát és eredetiben vagy másolatban a használók (beleértve más könyvtárak használóit is) rendelkezésére bocsátja. Az igényekkel és a lehetőségekkel összhangban a dokumentumállomány minél nagyobb részét szabadon hozzáférhető módon helyezi el, s gondoskodik a gyűjteményhez való helybeli és távoli hozzáférést biztosító és meg-

könnyítő eszközökről. A könyvtár saját gyűjteményéből hiányzó művekről való tájékozódást lehetővé teszi a használók számára és a használati szabályzat rendelkezéseinek megfelelően a könyvtárközi együttműködés keretén belül igyekszik hozzáférhetővé tenni őket.

A könyvtáros az anyagi lehetőségekhez, adottságokhoz és a dokumentumok értékéhez képest mindent megtesz a gyűjteménybe tartozó dokumentumok tartalmának és fizikai állapotának megőrzéséért és megvédéséért. Ha elloptott vagy más könyvtárak állományából eltulajdonított könyvekről és más dokumentumokról tudomást szerez, ezt haladéktalanul a tulajdonos tudomására hozza.

V.

A könyvtárhasználók szolgálata

A könyvtáros megkülönböztetés nélkül nyújt segítséget a könyvtár szolgáltatásainak igénybevételéhez. A használók személyes adatait bizalmasan kezeli. A használóknak joguk van az adott feltételek között a lehető legjobb könyvtári ellátáshoz és az egyenlő elbánáshoz; a könyvtáros ezzel összhangban törekszik az esélyek ki egyenlítésére.

A könyvtáros szigorúan kerülve minden hátrányos megkülönböztetést, egyenlő elbánásban, tisztességes eljárásban és kiszolgálásban részesít minden, a könyvtárhoz forduló személyt bármilyen szempontokra (nem, nemi irányultság, életkor, származás, etnikai, nemzeti és állampolgári hovatartozás, világnézet, műveltségi színvonal, fizikai vagy mentális állapot, értelmi képesség, anyagi helyzet, politikai állásfoglalás stb.) való tekintet nélkül. Az esélykiegyenlítés érdekében azonban pozitív megkülönböztetésben részesít a könyvtárhasználók körében bizonyos cso-

portokat (pl. gyerekek, nemzeti és etnikai kisebbségek, szellemi, fizikai vagy szociális hátrányokkal küzdő személyek).

A könyvtáros védi a könyvtárhasználatához való jogot, tiszteli és kiszolgálja a könyvtárhasználók igényeit. Az egyéni használók ellátása a közjót is szolgálja, ezért az egyedi, konkrét igények elsőbbségének elismerése az egész társadalom érdeke.

A könyvtáros nem tekinti magát a könyvtárhasználók nevelőjének és irányítójának, de kötelességének tartja, hogy megtanítsa őket a könyvtár használatára, tudomásukra hozza a hazai és nemzetközi könyvtári rendszer kínálta lehetőségeket, s felhívja figyelmüket az értékes, számukra érdeklélő művekre. Segít eligazodni az irodalom és az információk világában, s támogatja a könyvtárhasználók minden rétegét az olvasásírás, valamint az információszerezés és kommunikáció egyéb eszközeinek elsajátításában. A könyvtáros személyes ügyének tekinti, hogy a lehetséges használók minél nagyobb számban éljenek a könyvtár szolgáltatásaival.

A könyvtáros arra törekszik, hogy a könyvtár szolgáltatási kínálata legyen összhangban a társadalom elvárásaival és az adott használói kör igényeivel. A rendelkezésre álló eszközök és feltételek függvényében az elérhető legmagasabb színvonalú szolgáltatást nyújtja.

A könyvtáros védelmezi a könyvtárhasználó személyiségi jogait, tiszteletben tartja és óvja személyes szféráját. Bizalmasan, a titoktartás kötelezettségével kezeli a tudomására jutott személyi adatokat (beleértve a használt dokumentumok és információk azonosítására szolgáló adatokat is) és információkat, valamint a belőlük levonható következtetéseket, s csak a törvény rendelkezésére adja ki őket harmadik félnek.

A könyvtáros őrzi a könyvtár rendjét, s kötelességének tekinti, hogy vonzó könyvtári környezetet teremtsen. A használókkal való kapcsolatát a kölcsönös bizalom alapuló együttműködés jellemzi. Számít a használó jóakarátú közreműködésére; ennek hiányában a használói közösség védelmében fellép a könyvtár rendjét megbontható, a zavartalan használatot akadályozó személyek ellen. A használók egymással ütköző igényeit a szabályzatokban rögzített módon kezeli, s döntéseiben megértés, kölcsönös érdekegyeztetés és jó szándék vezérli. Módot ad arra, hogy a használók aggodalom nélkül kifejhessék a könyvtári szolgáltatásokat érintő észrevételeiket és panaszait, s mindent megtesz, ami erejétől telik ezek orvoslására. A könyvtáros tudomásul veszi, hogy egyes könyvtárak használati szabályzata bizonyos szolgáltatások nyújtását térítéshez köti, de fellép annak érdekében, hogy ez a körülmény ne akadályozzon meg senkit az információhoz és dokumentumokhoz való hozzáférésben.

VI.

Az információ közvetítése

A könyvtáros tőle telhetően mindent megtesz azért, hogy a használó szabadon és korlátozás nélkül hozzáférhessen az információhoz. Segítséget nyújt az információs eszközök használatához. Legjobb tudása szerint hiteles, megbízható, teljes, megfelelő, személyhez szabott információt nyújt.

A könyvtáros a bármely nyilvános információhoz való szabad hozzáférést, a tájékozódást és a tájékoztatás szabadságát minden ember természetes jogának tekinti: a hozzáférést nem befolyásolhatja az információt kérő személye, a források jellege, nyelve vagy formája. A könyvtáros tiszteletben

tartja az információt kérő személyiségét és információs igényeit, s azt, hogy az információnyújtást egyedül a törvény vagy a rendelkezésre álló eszközök és anyagiak korlátozhatják. A könyvtáros nem felelős azért, ha a használó a közreműködésével nyert információval visszaél, és a maga vagy a mások kárára, illetve bűncselekmény elkövetése során használja fel. Nem tagadhatja meg az ún. laikus személyektől sem a szakmai információt, de kötelessége felhívni a figyelmüket a rosszul értelmezett és alkalmazott, esetleg elavult érvényű információból fakadó veszélyekre.

Az információt igénylő használók nem képeznek homogén csoportot. A könyvtáros segít abban, hogy mindenki – feszélyezettség nélkül – a maga igényeinek és felkészültségének megfelelő terjedelmű és szintű információhoz jusson, de nem helyezheti magát az információs folyamat irányítójának szerepébe, nem szabhatja meg, ki milyen információt vehet igénybe, nem teheti személyétől függővé az információhoz való hozzáférést. Az információban gazdagok és az információban szegények, az információ megszerzésében, kezelésében és felhasználásában jártasok és járatlanok ellátása egyaránt feladatát képezi, s ennek végrehajtása során törekszik az esélyek kiegyenlítésére. A könyvtáros feladatának tekinti, hogy a használókat megismertesse az információkeresési és -szerzési eszközökkel és eljárásokkal, hogy kulcsot adjon kezükbe az önálló információszerzéshez.

A könyvtáros kötelessége, hogy legjobb tudása szerint törekedjék arra, hiteles, megbízható, pontos, teljes, megfelelő és személyre szabott információt adjon; ha szükséges, az adott vagy más könyvtárakban dolgozó kollégáinak bevonásával. A használóval világosan és egyértelműen kell közölnie az információszerzés kiterjedését

és korlátjait, beleértve személyes kompetenciája határait is. A használat előtt elzetesen kell tájékoztatni – ha van – az információszolgáltatás áráról és az információ megszerzésének alternatív (gyorsabb, olcsóbb) lehetőségéről. Annak ellenére, hogy a könyvtáros nem vállalhat szavatosságot az információ vagy annak forrása hitelességéért, eligazítást adhat a használatáról, milyen szempontok alapján értékelheti őket. Ezen túlmenően szakmai felelősség terheli azért, ha tudatosan téves információt ad, vagy visszatartja az információt, vagy nem fejezi ki kételyeit az adott információ vagy forrása hitelességét illetően.

A könyvtáros köteles az igényeknek leginkább megfelelő forrásokból, a leghatékonyabb eszközök (beleértve az internetet és az elektronikus forrásokat) és eljárások felhasználásával tájékoztatni a hozzá fordulókat, s minden esetben egyértelműen azonosítani a forrást, amelyből az információt nyerte. Az eredeti mű (szöveg, zene, kép, adatsor hagyományos vagy elektronikus formában) egészét vagy részletét csak az idézés szabályainak és a szerzői jogi törvénynek megfelelően bocsáthatja rendelkezésre.

VII. Könyvtárosi szakmai közösség

A könyvtáros őrzi és növeli a könyvtárosi szakma tekintélyét, részt vesz a szakmai közéletben és együttműködésben. Készségesen adja át tudását és tapasztalatait.

A könyvtáros személyében felelős a könyvtáros közösség és szakma társadalmi tekintélyének fenntartásáért és növeléséért. Elvárható tőle, hogy védje meg a szakma hírnevét méltatlan támadásoktól, s tartózkodjék a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyének és jelentőségének lebecsülésétől.

A könyvtáros tiszteli szakmája múltját, ápolja hagyományait. Szolidáris a szakmai közösséggel, s tiszteletet tanúsít a könyvtáros kollégák és minden könyvtári dolgozó iránt, elismeri szakmai tudásukat, emberi kvalitásaikat. Részt vesz a szakmai közvélemény alakításában, s előmozdítja a lényeges problémák megoldásához szükséges egyetértést. Szakmai közéleti tevékenységét igyekszik valamely könyvtárosi társadalmi szervezetben kifejteni.

A könyvtári szolgálatot lényegéből kifolyólag az jellemzi, hogy társadalmi küldetését a könyvtárak kooperációjával teljesíti. A könyvtáros ezért kész a szakmai együttműködésre más könyvtárakban működő kollégáival, nyitott közös vállalkozások indítására, szolgáltatások közös nyújtására. Erősíti a könyvtárak közötti kapcsolatokat, különös tekintettel a különféle típusú könyvtárakra. Az együttműködés nem áll meg az ország határainál: éppen a könyvtárhasználók minél teljesebb ellátása, valamint a magyar kulturális és tudományos teljesítmény megismertetése érdekében kiterjed az egész világra. Megkülönböztetett jelentősége van számára a határokon túli magyar könyvtárosokkal való együttműködésnek, a más országokban élő magyar lakosokat ellátó könyvtárak támogatásának.

A könyvtáros kötelességének érzi, hogy szakmai tudását, tapasztalatait megossza kollégáival, s maga is tanuljon tőlük, hogy segítse a könyvtáros utánpótlás pályaválasztását, a fiatal kollégák fejlődését, s a társadalmi munkás könyvtárosok tevékenységét.

VIII. A könyvtár mint munkahely

A könyvtáros elkötelezett könyvtára iránt és tiszteletben tartja munkáltatója céljait és érdekeit.

Beosztottként és vezetőként egyaránt a munkahelyi közösség javán munkálkodik.

A könyvtáros tiszteli munkahelyét és kötődik könyvtárához; munkaviszonya során és szünténem nem illeti méltatlan kritikával. Megőrizve lelkiismereti szabadságát lojális munkaadójához és a könyvtár fenntartójához. Megismeri, megérti és támogatja legális céljait és törekvéseit. Nyilatkozataival nem ássa alá a könyvtár és fenntartója jó hírnevét, nem sérti érdekeit. Megőrzi a hivatali és üzleti titkokat. Ha etikai természetű aggályai merülnek fel, azokat haladéktalanul a vezetés tudomására hozza. Szakmai természetű nézeteltéréseket először házon belül igyekszik tisztázni, s illő formák között viszi őket a szélesebb nyilvánosság elé. Szakmai pályafutását, magánéleti boldogulását összhangba hozza a munkahelye iránti lojalitással. Tudomásul veszi a fenntartó anyagi kényszerből hozott intézkedéseit, ha ezek nem sértik a hatályos törvényeket, szabályzatokat és munkaszerződéseket; tiltakozását ezek ellen a fennálló jogi keretek között fejezi ki. A nyilvánosság előtt is fellép könyvtára és szakmája érdekében.

A könyvtáros azon van, hogy könyvtárában a szolgálat szempontjából optimális munkahelyi légkör alakuljon ki. Szívélyes, a munkára orientált viszonyban áll könyvtárosi és nem könyvtárosi végzettségű munkatársaival; ez utóbbiakkal szemben nem él vissza helyzeti előnyével és segíti őket abban, hogy sajátos szakismeretükkel és jártasságukkal eredményesen járuljanak hozzá a könyvtár céljai eléréséhez. A vezetői beosztást betöltő könyvtárost különös szakmai és emberi felelősség terheli: vezetői alkalmasságán, hozzáértésén túlmenően személyes példamutatásával kell a könyvtárosi etikus magatartás felé irányítania beosztottjait.

A könyvtár fenntartójának kötelessége, hogy rendelkezésre bocsássa a működéshez szükséges anyagi feltételeket, de a könyvtáron múlik ezek célszerű és hatékony felhasználása. A könyvtáros felelősséggel tartozik a könyvtárért, az általa használt munkaeszközökért, illetékességi körében a helyi környezetért, a szolgáltatási körülményekért. A könyvtár munkatervébe illesztett alkotó tevékenység révén létrejött művek (pl. tanulmány, kiállítási forgatókönyv, szöveggondozás) a szerző szellemi tulajdonát képezik. A hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságok gyakorlását a könyvtár szabályzata vagy külön megállapodás rendezi. A könyvtáros nem versenyezhet könyvtárával annak gyűjtőkörébe, különösen a nemzeti kulturális örökség körébe eső dokumentumok gyűjtésében; magánszemélyek, intézmények és vállalkozások felkérésére értébecslést csak a könyvtár szabályzatában megszabott módon adhat.

A munkáltatótól, illetve a könyvtár fenntartójától viszont elvárható, hogy tartsa tiszteletben a könyvtárosság etikai kódexét. Vegye tudomásul, hogy ez vezérli a könyvtáros emberi és szakmai magatartását, s ne szorítsa a kódexben foglaltakkal ütköző állásfoglalásokra, viselkedésre és cselekedetekre.

IX.

Társadalmi kapcsolatok

A könyvtáros elfogultságtól és előítéletektől mentes kapcsolatban áll a társadalom tagjaival, csoportjaival, szervezeteivel. Tisztelettel és kooperációs készséggel fordul más szakmák és tagjaik felé. Védelmet a szellemi tulajdonhoz való jogot és a szellemi alkotásokhoz való hozzáférés jogát.

A könyvtáros együttműködik a társadalommal, egyes tagjaival és csoportjaival, szervezeteivel, részt

vesz a közösség kulturális, tudományos, gazdasági környezetének fejlesztésében. Személyes világnézeti és politikai elkötelezettsége nem befolyásolhatja könyvtári tevékenységét; a könyvtár nevében kifejtett közszereplése legyen elfogulatlan és pártoktól független. A könyvtár eszközszerét azonos feltételek mellett, a használati szabályzat előírásai szerint köteles a társadalmi szerveződések rendelkezésére bocsátani.

A könyvtáros felelős magatartást és tiszteletet tanúsít az információ előállításában, feldolgozásában, tárolásában, terjesztésében érdekelt más szakmák és szervezetek iránt, s kész együttműködni velük. Ugyanilyen tisztelettel és kooperációs készséggel fordul minden más szakma felé.

A könyvtáros nagyra értékeli és támogatja az alkotó tevékenységet, amely a szellemi tulajdon forrása. Elismeri és védi a szerzői jogot és a hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságokat. Ugyanakkor a felhasználók és a széles közösség érdekeinek, az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás szempontjainak megfelelően védelmezi a szellemi alkotásokhoz és az információhoz való szabad hozzáférés jogát is a szabad felhasználás keretei között.

X.

Az etikai kódex érvényesülése

Az etikai kódexben foglalt követelmények a könyvtárosok tevékeny közreműködésével valósulnak meg. Ezt a folyamatot a kódex kibocsátói egy etikai bizottság felállításával segítik elő.

Az aláíró egyesületek és szervezetek a saját tagságukra vonatkozó érvénnyel bocsátják ki ezt az etikai kódexet, de számítanak arra, hogy a magyar könyvtárosság egésze és minden könyvtárosi szervezet a magáénak vallja a benne lefekte-

tett alapelveket. Bár a könyvtárosi etika követelményeinek teljesítését csak a nyilvános vagy nem nyilvános könyvtárban, közintézményben vagy gazdasági vállalkozásnál, illetve szellemi szabadfoglalkozásuként működő, felsőfokú szakképzetséggel rendelkező könyvtárosoktól lehet elvárni, az ő példamutatásuk nyomán remélhető, hogy a könyvtári alkalmazottak teljes köre tartani fogja magát a kódex szelleméhez.

A kibocsátók kívánatosnak tartják, hogy ezt az etikai kódexet – alapelveivel összhangban – szükség és igény szerint további olyan etikai szabályzatok egészítsék ki, amelyek a könyvtárfajta, munkakör, könyvtárosi szakterület sajátosságainak megfelelő magatartási és viselkedési normákat tartalmaznak. Indokolt lehet etikai szabályzatot alkotni az egyes könyvtárak vagy könyvtári rendszerek munkatársi közösségei számára is.

A kibocsátók előtt nyilvánvaló, hogy az etikai kódexben kifejtett iránymutatás csak a könyvtárosok személyes erőfeszítésével, a szakmai ethosz iránt elkötelezett viselkedésével válhat a könyvtárosi és könyvtári gyakorlatot meghatározó erővé. Ezért számítanak valamennyiük, különösen a szakma véleményformáló, tekintélyes képviselőinek és a könyvtárak vezetőinek közreműködésére. A kódex megsértőivel szemben nem kívánnak szankciókkal fellépni, hanem a benne foglaltak érvényesülését a követendő példák felmutatásával igyekeznek elősegíteni, az elveket sértő gyakorlattól pedig elhatárolják magukat. Az ezzel kapcsolatos teendőket az e célra létrehozott etikai bizottságra bízzák.

A tervezettel kapcsolatos gondolatokat, véleményeket a kódexet összeállító bizottság titkárához juttathatják el: Hangodi Ágnes, Könyvtári Intézet, 1827 Budapest, Budavári palota F. ép. 06-1-2243-821, hangodi@oszk.hu

Írjunk mesét!

AKI TUDJA, MESÉLJE!

Tovább, másképp, folytatva és átalakítva!

(A FORDULÓPONT mese- és rajzpályázata)

A gyerekek szeretik tovább fűzni a meséket. A felnőttek is kedvvel variálnak már létező meséket vagy – esetleg adott kiindulópontonról elkalandozva – találnak ki újakat. Ha egy történet érdekel minket, mert érdekesnek, izgalmasnak és fontosnak tartjuk, akkor szívesen meséljük tovább, gyakran másképp, folytatva, és akár újraírva azt. Minden történet továbbmesélhető, átalakítható, átalakítva is folytatható, kiegészíthető. Minden történet lerajzolható. Ötletekkel kiegészíthető. Az élet titkai és csodái mindannyiunkat izgatnak. Vannak történetek, amelyekről majd minden nép majd minden fia-lánya hallott mesélni. Az élet vizéről minden népnek van egy-két meséje. A Fordulópont szerkesztősége meseírásra-rajzolásra hívja fel a gyerekeket és felnőtteket: az élet vizének megtalálásáról szóló spanyol népmese alapján, amelyet lehet folytat-

ni, akár átírni, kiegészíteni, befejezni, másképpen újramesélni... és lerajzolni... Hogyan éltek tovább boldogan, ha meg nem haltak – az élet vizét megtaláló testvérek? Akit izgat a történet, mesélje: tovább, másképp, folytatva és átalakítva – kedve szerint. Várjuk tehát az írásokat, rajzokat, korhatár nélkül! A legérdekesebbeket a Fordulópont következő számaiban közöljük (és szerzőiknek küldünk tiszteletpéldányt, tehát ne maradjon le a pontos cím a küldeményről, akár borítékban érkezik hozzánk, akár elektronikus postán!).

Beérkezési határidők: 2005. szeptember 15., október 15., november 15.

Címünk: PONT Kiadó, Fordulópont szerkesztősége, 1300 Budapest, Pf. 215. e-mail: fordulopont@pontkiado.hu

Az élet vize (Spanyol népmese)

Messze, messze, túl az Óperenciás-tengeren, élt négy testvér, akik nagyon szerették egymást. Egyszer csak, mi jutott, mi nem a legidősebb fiú eszébe, így szólt a két öccséhez meg a húgához:

– No halljátok-e, én meguntam már ezt a sok lustálkodást, henyélést, azt mondom nektek, hogy fogjunk neki, amilyen kemény munkának csak tudunk. Egy-két év alatt meggazdagodunk, építsünk magunknak egy gyönyörű palotát, és nem kell ebben a rozoga házikóban laknunk.

– Igazad van, édes bátyám – mondták a testvérei –, belefogunk akármilyen munkába, csak szép palotában lakhassunk!

Úgy is tettek, ahogy mondták, s nem telt bele egy esztendő, olyan hatalmas palotát építettek, hogy messze földről csodájára jártak az emberek. Nem akadt senki a tenger nagy sokaságban, aki valami hibát talált volna a palotában, míg egyszer jött egy töpörödött anyóka, s végignézte a rengeteg szobát.

– Szép, szép ez a palota, de valami mégis hiányzik – mondta.

– Mi hiányzik?

– Egy templom – felelte az öregasszony.

Ahogy meghallották a testvérek az öregasszony válaszát, ismét munkához láttak, s

kora reggeltől késő estig dolgoztak, dolgoztak, amíg éppen olyan szép templomot nem építettek, mint amilyen a palota volt.

Persze hogy csak úgy özönlöttek az emberek templomnézőbe, és dicsérték is, hogy ez még szebb, mint a palota. De jött egyszer egy öregember, s így szólt, mikor meglátta a templomot: – Szép, szép ez a templom is, de valami mégis hiányzik.

– Mi hiányozhat még innen? – kérdezték csodálkozva a testvérek.

– Hát bizony hiányzik egy korsónyi víz az élet vizéből, egy ág az örök szépséget adó csodafáról, és a beszélő madár – mondta az öregember.

– És ezeket hol találjuk meg?

– Menjetek az alá a nagy hegy alá – mutatott egy hegyre –, és ott majd megtudjátok, mit tegyetek.

Azzal szépen meghajolt az öregember a négy testvér előtt, és magukra hagyta őket.

– No, én megyek, egy perc nyugtom sincs, amíg meg nem találom az élet vizét, a szépség fáját és a beszélő madarat! – mondta a legidősebb testvér, és már készülődött is a nagy útra.

– De mi lesz veled, édes bátyám, ha valami baj ér, hiszem még az sem lesz, akivel

megüzenjed nekünk? – kérdezte szomorúan a húga.

– Igazad van, édes húgom, erre nem is gondoltam.

No, a leány az öregember után szaladt, hogy megkérdezze tőle, mitévők legyenek. Utol is érte nemsokára.

– Kérlek szépen, te öregember, mondd meg, honnan tudjuk meg, ha a bátyánkat valami baj érné, mialatt keresi az élet vizét, a szépség fáját és a beszélő madarat?

Az öregember elővett a zsebéből egy kést, odaadta a leánynak és így szólt:

– Őrizzétek meg jól ezt a kést, leányom. Amíg a pengéje ilyen szép fényes, mint most, addig semmi baj nem érte a bátyátokat. De ha azt látjátok, hogy véres lett a penge, akkor siessetek a segítségére, mert nagy bajba jutott.

– Megköszönte a leány a kést, hazafutott vele. A bátyja már búcsúzóban volt, indult a nagy hegy felé.

Ment, mendegélt a legény, elérte a hegyet, s hát annak a lábánál egy óriást lát. Köszönt neki illendően, és megkérdezte tőle:

– Ugyan bizony, bátyámuram, hogy juthatnék fel ennek a hegynek a tetejére?

– Mit keresel te ezen a hegyen?

– Az élet vizét, a szépség fáját és a beszélő madarat, édes bátyám!

– Hej, sokan keresték azt már, édes fiam, de még senkit sem láttam onnan visszafordulni, s te is ott maradsz, hacsak nem fogadod meg a tanácsomat. Indulj el ezen az ösvényen, és menj egyenesen fel a hegyre. Jobbra és balra rengeteg kő hever, de te semerre se nézz, csak előre. Egyszer csak azt hallod, hogy gúnyolódnak, csúfolódnak veled, de te ne törődj semmit se velük, hanem menj, s vissza se fordulj, mert különben te is kővé válsz!

A legény megköszönte a tanácsot, s ment, mendegélt felfelé a hegyen. Hát csakugyan, egyszerre olyan láрма, csúfolódó kacagás, gúnyolódás hallatszott minden irányból, hogy azt sem tudta mérgében, mit tehetne. Egy ideig csak ment, ment előre, se jobbra, se balra nem nézett, de a gúnyolódás, kacagás egyre nőtt, s ő bizony elfeledte az óriás tanácsát, felkapott egy nagy követ, s arrafelé hajította, ahonnan a legnagyobb lármát hallotta. No, ha odahajította, úgy is maradt a keze kinyújtva, s ő is olyan kő volt, akár a többi.

Ezalatt a leány gondolja, hogy ő bizony megnézi a kést, nem látszik-e vér rajta, mert már nagyon rég oda volt a bátyja, s ideje lett volna, hogy hazatérjen. Előveszi a kést, s hát csakugyan úgy vereslik a vér rajta!

Nagy sírva, sikoltva kiszalad a másik bátyjához, mutatja a véres kést, s bizony az indult is egyszeriben a bátyja után.

Ment, mendegélt, s ő is találkozott az óriással. Illendően köszönt neki, és megkérdezte:

– Ugyan bizony, bátyámuram, nem látott erre menni egy fiatal legényt?

– Láttam biz' én, de vissza nem tért, úgy látszik, nem fogadta meg a tanácsomat, és elvárásolták őt is!

– Hát mit tehetnék, hogy megszabadítsam őt, és megtaláljam az élet vizét, a szépség fáját és a beszélő madarat? – kérdezte a legény.

– Menj egyenesen ezen az ösvényen, édes fiam – mondta az óriás –, és amint mégy, a melletted jobbra-balra heverő kövek közül szitkozódást, csúfolódást fogsz egész úton hallani. De ne figyelj semmire, te csak menj, egészen a hegy tetejére, ott aztán majd megtudod, hogy mi a teendő!

Ment, ment a legény, s neki ugyan mondhattak akármit, ő bizony nem fordult se jobbra, se balra. Nemsokára elérte a bátyját is, el is hagyta, s hát egyszerre a sok

ordító hang között mintha a bátyját hallotta volna. Rögtön megfordult – s hát ő is ott maradt kővé válva.

Telt, múlt az idő, a leány százszor is elővette a kést, hogy nincs-e valami baja a bátyjainak, s hát egy estefelől, amikor már gondolta, hogy szerencsésen hazajönnek, elkezdett pirosodni a kés pengéje, s egy szempillantás alatt égő pirossá lett a vértől. Hej, megijedt a szegény leány, mutatja nagy sírva a kést a legkisebb bátyjának, az fogta is a tarisznyáját, s útnak indult, hogy segítsen a testvéreim.

Ő is ugyanazon az úton haladt, ahol a fivérei, s ő is találkozott az óriással.

– Ugyan bizony, bátyámuram, nem látott-e erre menni két fiatal legényt?

– Láttam biz' én, de vissza egyik sem jött közülük. Úgy látszik, nem fogadták meg a tanácsomat, és elvárásolták őket.

– Nem tudná megmondani, édes bátyámuram, hogy miként szabadíthatnám meg őket, s hozhatnám el az élet vizét, a szépség fájának egy ágát és a beszélő madarat?

– Haladj tovább, fiam, ezen az ösvényen – mondotta az óriás a legénynek –, s amint a hegyen mégy mind feljebb, folyton gúnyolódást, nevetgélést hallasz magad körül. De te ne figyelj semmire, ne fordulj semerre, hanem menj fel a hegy tetejére, ott aztán megtudod, mi a teendő!

Megköszönte a legény a jó tanácsot, ment, mendegélt felfelé a hegyen, nem nézett semerre, elhaladt mind a két bátyja mellett, de amikor már csak egy-két lépésnyire volt a hegytető, a nagy zajban úgy hallotta, mintha a két bátyja szólítaná. Hirtelen megfordult, s ő is kővé változott, akár a fivérei.

A leány ezalatt nagy bánattal járt-kelt a palotában, gyakran elővette, nézegette a kést, s hát egy estefelől látja, hogy csak úgy csurog a vér a penge hegyéről. No, nem is várt tovább, felöltözött, s indult menteni a bátyjait.

Ment, mendegélt, s ő is találkozott az óriással. Köszönt neki szép hangosan, és megkérdezte tőle:

– Édes bátyámuram, nem látott-e erre menni három fiatal legényt?

– Láttam biz' én, édes húgom – felelte az óriás –, de vissza egy sem tért közülük. Úgy látom, nem fogadták meg a szavamat, és elvárásolták őket!

– Jaj, istenem, vajon én megmenthetném-e őket, édes bátyámuram, és el tud-

nám-e hozni az élet vizét, a szépség fáját és a beszélő madarat?

– Ha megfogadod a tanácsomat, mindent véghezvihetsz, de ha nem, te is ott maradsz, mint a bátyáid – mondta az óriás, és elmondta a leánynak azt, amit a testvéreinek is lelkükre kötött.

A leány megköszönte a tanácsot, és elindult bátran a hegy felé. Ment, mendegélt felfelé, s hát az ösvény mellett heverő kövek vele még jobban gúnyolódtak, csúfolódtak, mint a bátyjaival, de ő se nem látott, se nem hallott, csak ment előre, egymás után hagyta el kővé vált bátyjait, s mikor már majdnem a hegytetőre ért, a sok hang közül kihallatszott három fivérének panaszos kiáltozása. Még erre sem fordult vissza, eszébe jutott, mire figyelmeztette az óriás, így aztán feljutott a hegytetőre, s hát ott egy nagy barlangot pillantott meg: ez rejtette az élet vizének forrását. Boldogan merítette meg színültig a korsóját, aztán felnézett, s hát látja, hogy éppen a forrás felett nőtt a szépség fája, és annak egyik ágán himbálózott a beszélő madár. Letört egy ágat a fáról, a madarat szép gyengéden betette egy kalitkába, a karjára vette, s azonnal indult visszafelé.

Amint nagy nehezen botorkált lefelé, a korsójára nem tudott vigyázni, és az élet vize csurgott-csöpögött a nyomában. Hát látsatok csudát, amint egy-egy csepp ráhullott a kövekre, azok feléledtek, s fiatal leányok, legények lettek belőlük. De hálálkodtak is ám a szép leánynak, hogy megmentette őket a varázslattól! Örült a leány is, hogyne örült volna, szaladt a bátyjaihoz, meglöcsölte őket az élet vizével, s abban a percben megelevenedtek. Aztán mentek boldogan hazafelé a kincseikkel. Amint hazaértek, a leány elültette a szépség fájáról tört ágat, öntözgette az élet vizével, abból egyszeriben óriási fa lett, a beszélő madár meg vidám csicsergéssel felrepült az ágára, és ott fészket rakott magának.

Jártak is csodájára az emberek a testvérek kincséinek, s nem győzték dicsérni, magasztalni az ügyes leányt. A király fia is hírtét vette a négy testvér csodálatos palotájának, és elment, hogy megnézzze. Hát, amikor meglátta a kincsek mellett a szép leányt, aki azokat megszerezte, úgy rajta felejtette a szemét, hogy le sem tudta venni többet róla. Azon helyben megkérte a kezét, mindjárt meg is tartották az esküvőt, s talán még ma is boldogan élnek, ha meg nem haltak.

Könyvtárostánárok Egyesületének Hírlevele

2005. szeptember

Tartalom

I. Krónika

Bondor Erika: Programok, aktualitások

Dr. Juhászné Belle Zsuzsanna: Elégedettségi leprellő

Szamári Klára: Ez történt Gödöllőn...

II. Helyzetelemzés

Zseli Klára: Pályázataink

Petri Ágnes: KTE tagnyilvántartás

III. Újdonságok

Hock Zsuzsa: A könyvtárostánárok etikai kódexe

Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny

IV. Továbbképzések

V. Könyvajánlás

VI. Kitüntetések

Mellékletek

Az Őszi Szakmai Nap programja

Meghívó a közgyűlésre (Az Alapszabály módosítása). Régiók.

KTE őszi kirándulási ajánlata

Kérdőív

IASL – Felhívás az Iskolai Könyvtári Világnap megszervezésére

OPKM hírei

(Dömsödy Andrea plakátja)

Programok, aktualitások

Kedves egyesületi tagok, könyvtárostánár kollégák!

Szeretettel üdvözlök mindenkit az új tanév kezdetén – remélhetőleg feltöltődve, új energiával látunk hozzá mindannyian a valószínűleg idén sem könnyebb feladatainkhoz.

Visszatekintéssel kezdeném: hiszen a nyári szünet miatt nem volt már időnk együttesen értékelni a **Tavaszi Szakmai Nap** és a KTE X. Nyári Akadémiájának programjait.

A Nagy Könyvvel kapcsolatos előadások és az azt követő, elhúzódozó, jó hangulatú beszélgetés – nekem úgy tűnt – a résztvevők számára hasznos volt, és számos pozitív visszajelzést is kaptam. Nem elhanyagolható hozzáde-

kának tekintem azt is, hogy szerintem részben ennek a programnak a hírére és hatására döntött úgy A Nagy Könyv Programiroda, hogy a játék telefonos, sms-es bevételeit a programban regisztrált iskolai könyvtárak között osztják szét. A részletekről a későbbiekben tájékoztatni foglak benneteket.

A **Nyári Akadémia** résztvevőinek elégedettségvizsgálatát Dr. Juhászné Belle Zsuzsanna végezte el – ajánlom figyelmetekbe az általa összegyűjtött véleményeket. A kissé feszített tempójú szakmai programokat három nap után a jól megérdemelt szombathelyi környéki kirándulás zárta, amelyen az idén örömdeteseken sokan vettek részt. Nagy örömmre szolgált, hogy a programjainkon tíz határon túli kolléga is részt vehetett az Illyés Közalapítvány, az MKE és az egyesületünk támogatásával. Azt hiszem, az ő bemutatkozásai is tanulságosak és gondolatébresztők voltak.

Az események végén megtörtént a stafétabot átadása is: Tóth Józsefné és Kiss Anna veszi át a következő nyári akadémiánk háziasszonyi és szervezői teendőit, Kecskeméten.

A Nyári Akadémia hozadékának tartom a záró napon lefolytatott közös „ötletelést”, a szakmánk jövőjéről folytatott beszélgetést. Ennek nyomán megfogalmaztam egy levelet Sipos János közoktatási helyettes államtitkár úrhoz, amelyben egyesületünk nevében kezdeményeztem egy iskolai könyvtári fejlesztési stratégia kidolgozását. Július végi válaszában Sipos úr arról tájékoztatott, hogy a feladat koordinálásával megbízta Balogh Mihályt, az OPKM főigazgatóját. Szeptemberben e témában egy munkacsoport alakul, a részletekről Balogh Mihály tájékoztat majd bennünket a **KTE Őszi Szakmai Napján**, 2005. október 13-án. (Részletes programot találtak a Hírlevélben.)

Októberi szakmai napunk másik fő témája az idejű kétszintű érettségi ránk

vonatkozó tapasztalatai lesznek. Azt hiszem, mindannyian kíváncsiak vagyunk, hogy az OM jogértelmezést kérő levelünkre adott állásfoglalását követően ennek szellemében zajlottak-e az érettségik országszerte? Más tapasztalatainkat is megoszthatjuk egymással. Mivel a programunk egyben **az egyesület közgyűlése is** lesz, nagyon fontos lenne, hogy ne csak a témák iránt érdeklődő általános és középiskolai könyvtárostánárok, hanem lehetőség szerint minden egyesületi tagunk részt vegyen ezen a rendezvényen!

További programjaink az év hátra lévő részében:

– **2005. szeptember 12. du. 13.00 – régióvezetők** találkozója a Berzsényi Dániel Gimnáziumban. Kezdenek aktivizálódni a KTE egyes régiói, csatlakoztatok a munkákhoz, vegyetek részt a programokon, regisztráljátok magatokat a levelezőfórumainkon!

– 2005. október 7. péntek, 15.30 – **KTE baráti találkozó**, 1133 Bp., Kárpát u. 49-53. A Berzsényi Dániel Gimnáziumban ősszel is találkozhatnak azok a könyvtárostánár kollégák, akik érdeklődnek a szakmánk aktuális kérdései, az egyesület működése iránt. A kötetlen beszélgetésen a tavaszi találkozóhoz hasonlóan mód nyílik kérdésfelvetésekre, ötletek cseréjére. Jelenkezni a szervezőnél lehet: Pletserné Duffek Ágnes, tel.: 06 (1) 359-2205

– 2005. október 13. – **KTE Őszi Szakmai Nap**, OPKM 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40. Díszterem. Program mellékelve

– 2005. november 3-4-5. – **KTE őszi szakmai kirándulás**, részletes program mellékelve. A Nagyváradi – Kolozsvár – Torda – Marosvásárhely – Bánffyhyunad útvonalon a jó hangulat, a kikapcsolódás mellett mód nyílik a Teleki Téka, a kolozsvári egyetemi könyvtár megtekintésére többek között.

Jelentkezni lehet: Zaharia Etelkánál a melléklet szerint.

Elérhetőségeink: Felhívom a figyelmet, hogy a KTE levelezési címe megváltozott! **1462 Budapest, Pf.: 611.** A székhelyünk címe változatlan, de postai küldeményeitek gyorsabban megkapjuk ezen a postafiók címen. Az egyesület e-mail címe: **ktep@chello.hu**

Honlapunk október közepéig szerkesztés alatt áll!

Bondor Erika, KTE elnök

Elégedettségi leprellő a KTE Nyári Akadémiáról

Akik ottmaradtak a Nyári Akadémiánk utolsó napjára, azok tudják, miről van szó, akik nem, azok számára annyit, hogy a kirándulásunk utazós szakaszait leprellők „hajtogatásával” töltöttük.

Az új vezetés kíváncsi volt, hogy mi tetszett és mi nem a programokból, miről *hallott volna* még szívesen, és mi volt az az *egy mondat*, amit magával vitt erről a rendezvényről.

A következőkben ezekből a véleményekből „mazzolázok”.

Tetszett:

A szervezés, a lelkesedés, az odafigyelés, a programok, az őszinteség, a megosztás felelőssége.

...hogy ilyen sokan eljöttek.

A szekciós beszélgetések, könyvtárlátogatások, az előadás a jogi útvesszőkről, a városmajori szaktanárok beszámolója.

A szervezők lelkesedése, gondossága, figyelme, találkozás régi évfolyamtársakkal, a kötetlen tapasztalatsere lehetősége. Több nagyon jó előadás, pl. Tóth Vikié. Köszönjük, hogy itt lehettünk.

A sokszínű téma, amely a szervezők ötletességére vall, érzik gondjainkat, az előadók profizmus, lelkesedése, amely ránk ragadt. A helyi szervezők (Szandi Ági) figyelmessége, a szekcióvezetők (F. Kati) szakmaszeretete, kedvessége.

Felejthetetlen és hasznos napok voltak!

A hivatásunkról gondolkodtunk együtt, egymásra figyelve és nem esett szó a politikáról...

Nem tetszett:

Kevés idő volt az ötletbörzére.

Kevés elismerő szót kaptak a szervezők a körültekintő, gondos szervezésért.

Az OM-s előadó felkészületlenségével, a könyvtárosokat eleve lenéző, semmitmondó előadásával. Időrablás volt az a félóra, de legalább hallott egy Tóth Vikit!

Szívesen hallottam volna...

...a könyvtár menedzseléséről

...nem elméleti, hanem gyakorlati példákat a könyvtár mindennapjaiból

...az olvasásterápiáról.

...arról, hogy az ingyen tankönyv, tartós tankönyv „mizéria” valamilyen megoldást nyer.

Az az egy mondat, amelyet magammal viszek

1. „Ügyes vagyok, okos vagyok, mindig magabiztos vagyok!”

2. „A helyzet jó, de nem reménytelen!”

3. Ami itt szemét, az ott is szemét. Nem szabad igénytelen könyveket küldünk sehova!

4. Reménykednünk kell, hogy helyzetünk jobbra is fordulhat.

5. A könyvtárostánári pálya fiatalon tart!”

6. Legyen a könyvtár a lélek tornacsarnoka!

7. Csináld a jót és beszélj róla!

8. Az iskola a könyvtár köré épüljön!

9. „Sírtunk már eleget, sírjon most már más is!”

✱

Ez történt Gödöllőn...

(Beszámoló az MKE Vándorgyűléséről)

A vándorgyűlésen egyesületünk is képviseltette magát, nagy örömünkre több tagunk, köztük az elnökség öt tagja is bekapcsolódott a programokba. A téma: *Hivatása könyvtáros* volt. A szakmai elhivatottságról, feladatokról és etikai kérdésekről esett szó.

Azért valljuk be, számunkra az első nap fénypontja az MKE-émlékermek átadása volt, ahol Tóth Józsefné, Irénkét köszönhattük – ezúton is gratulál-

lunk neki a díjhoz az egyesület nevében!

Az első nap plenáris előadásai felvettek kérdésköröket, majd a második napi kisplenárison az Etikai Bizottság vezetője, Papp István beszélt az Etikai kódexről. A szekcióülések változatosak, érdekesek voltak, kiemelném a Szeniorok találkozóját a Városi könyvtárban. Egyesületünk is szervezett szekcióülést, ahol Hock Zsuzsanna a könyvtáros etika, a pedagógus etika és a könyvtárostánári etika összevetésével tartott szép létszámú érdeklődő előtt élvezetes előadást, melyet több hozzászólás követett.

A szakmai programok és bemutatók mellett a helyi szervezőknek köszönhetően gazdag és változatos kulturális kínálat volt. Helyi idegenvezetés, séta, a kastély megtekintése, a Városi Könyvtár bemutatása ill. kiállítás alkotó könyvtárosok munkáiból. A baráti találkozó Domonvölgyben, a Lázár testvérek lovastanyáján igen jó hangulatban zajlott. Köszönjük a szervezőknek az emlékezetes napokat! Találkozunk jövőre Kecskeméten!

Sikeres pályázataink

1. *NKA Könyvtári Szakmai Kollégium pályázata.* Az elnyert támogatás összege 200 000 forint, amelyet a Tavasz Szakmai Nap megrendezésére fordítottunk.

2. *NCA Országos Hatókörű Civil Szervezetek Támogatásának Kollégiumnak* 2005. évi működési pályázatán 200 000 forintot nyertünk. A szerződéskötés folyamatban van.

3. *Illyés Közalapítvány* – a határon túli magyarságért. A támogatás 200 000 Ft volt, ebből az összegből a határon túlról érkezett kollégáink szombathelyi nyári akadémiai részvételét biztosítottuk.

A KTE tagnyilvántartása

Az egyesület nyilvántartásában 280 fő szerepel. Jelenleg 186 aktív résztvevőnk van, ebből 33 fő a MKE valamelyik szervezeténél regisztráltatta magát első helyen. A többiek nem fizettek tagdíjat az idén. A KTE Alapszabályzata kimondja 6. § (4) hogy aki a nap-

tári évben nem fizet tagdíjat, annak a folyamatos tagsága megszűnik.

2005. évben 22 új taggal bővült a KTE. Szeretettel köszöntjük őket! Egyben kérünk benneteket, hogy aki továbbra is tagja akar lenni az egyesületnek, pótolja tagdíjfizetési kötelezettségét – Köszönjük!

Az Etikai Kódex

A könyvtárosok készülő etikai kódexéről, annak tartalmáról tájékoztattuk a KTE tagságot a tavaszi szakmai napokon, a szombathelyi Nyári Akadémián és az MKE gödöllői Vándorgyűlésén.

Néhány szóban a kódex tartalmáról: A kódex nem jogszabálypótló. Olyan etikai normákat igyekszik megfogalmazni, amelyeket a felsőfokú végzettséggel rendelkező, a könyvtáros pályát hivatásként vállaló kollégák elfogadnak.

Az etikai kódex nem zárja ki, hogy a későbbiekben a könyvtártípusok, illetve az egyes könyvtárak is megfogalmazzák a maguk etikai normáit, amelynek alapját képezi a Magyar Könyvtárosok Etikai Kódexe.

A kódex tíz pontja:

- Könyvtárosi etika
- Könyvtárosi hivatás
- Gyűjtemény gondozása
- A könyvtárhasználók szolgálata
- Az információk közvetítése
- Könyvtárosi szakmai közösség
- Könyvtár, mint munkahely
- Alapértékek
- Társadalmi kapcsolatok
- Az etikai kódex érvényesülése

A vándorgyűlésen a könyvtárostánárok szekciójában elhatároztuk, hogy az őszi szakmai nap keretében elindítjuk a magyar könyvtárostánárok etikai normáit megfogalmazó dokumentum készítését, ezzel is támogatva az MKE küldöttgyűlése elé terjesztésre javasolt Magyar Könyvtárosság Etikai Kódexét.

Bod Péter

Könyvtárhasználati Verseny

Az országos verseny lebonyolítását ez évben a Fővárosi Pedagógiai Intézet nyerte el az OM pályázatán. Sajnos

csak 7-8. illetve 9-10. évfolyamon lehetett pályázni. Így minden megyének javasoljuk a helyi tehetséggondozó versenyt. A versennyel kapcsolatos információk az FPI honlapján olvashatók: www.fovpi.hu.

Nevezési díj: 1000 Ft/tanuló.

A verseny idei témája: 1956 művelődéstörténeti vonatkozásai

A versenyen a Magyar Kódex 6. kötete: Magyarok a 20. században

(Budapest: Kossuth K., 2001) lesz az alapidokumentum.

Továbbképzések

FPI – Továbbképzési lehetőségek a fővárosban – nemcsak fővárosiaknak

Három, új akkreditálás alatt álló tanfolyamát ajánlja minden érdeklődő könyvtárostánár figyelmébe a Fővárosi Pedagógiai Intézet.

Hogyan legyünk profi szoftverhasználók, hogyan alkalmazzuk a könyvtárismeret oktatásában, a könyvtári menedzsment során a számítógépet? Ezzel foglalkozik többek között a „*Számítógép a könyvtárban*” címmel meghirdetett tanfolyamunk.

A „*könyvtárpedagógia a gyakorlatban*” a könyvtárismeret és a szaktárgyi könyvtári órák fortélyaisával ismertet meg. „*A tehetséggondozás a könyvtárban*” tanfolyamunk pedig a Bod Péter Könyvtárhasználati verseny, valamint a tehetséggondozás, az esélyegyenlőség könyvtári lehetőségeivel ismerteti meg a hallgatókat. Részletesen a www.fovpi.hu honlapon.

Idén is indul az **ELTÉ-n pedagógus szakvizsgás képzés**, könyvtárostánári szakirányban!

Felhívás akkreditált tanfolyamokra (OSZK Könyvtári Intézete)

Könyvtárosok mentálhigiéniája I.

A tanfolyam 30 órás, részvételi díj: 25 000 Ft.

Könyvtárosok mentálhigiéniája II.

A tanfolyam 30 órás, részvételi díj: 25 000 Ft.

A jelentkezés feltétele a Könyvtárosok mentálhigiéniája I. tanfolyam elvégzése.

További információ: Törökné Jordán Katalin; tel: 224-3820; e-mail: tjkata@oszk.hu

Könyvajánlás

1. Megjelent a Fővárosi Pedagógiai Intézet kiadványsorozata, a **Könyvtárpedagógiai füzetek** első kötete. *Tóth Viktória*, a Szentgyörgyi Albert 12 évfolyamos Iskola könyvtárostánára a nyelvi előkészítő évfolyam kapcsán osztja meg tapasztalatait, gazdag könyvtárostánári munkáját mindannyiunkkal „*Így is lehetne*” címen.

Kapható/megrendelhető a Fővárosi Pedagógiai Intézet könyvesboltjában.

(1088 Budapest, Vas u. 8.)

Szeptember első hetében jelenik meg a sorozat folytatásaként *Hock Zsuzsanna, Rónyai Tünde* szerzőpárosától a „*Tankönyvkérdés könyvtárostánár szemmel*” kötet.

2. Korszerű könyvtár című kiadvány a RAABE Kiadó kapcsos könyve.

(Szerk. Dán Krisztina és Fehér Miklós), szept. végén jelenik meg, amelyben több, az iskolai könyvtárakat érintő fejezetet olvashattok, többek közt a tankönyvi helyzetről.

3. Fordulópont. Kié a könyv(tár)? VII. évf. 2005/2. sz. 28. szám

Kitüntetések

Tóth Józsefné (Iréneke), a KTE gazdasági ügyintézője idén júliusban megkapta az MKE-émlékérmet, a gödöllői vándorgyűlésen.

Haraly Ervinné (Jolika), a II. kerületi Földes Ferenc Kereskedelmi SZKI könyvtárostánára, szaktanácsadó pedig a Magyar Köztársasági Bronz Érdemkeresztet vehette át augusztus 20-án.

Mindkettőjüknek sok szeretettel gratulálunk a KTE tagsága nevében!

A Hírlevél megjelenését az OPKM támogatta.

Folytatódik a Nagy Bagoly-játék!

Az őszi forduló belépője a kampánydolgozat. A kampánydolgozatot ezúttal A Nagy Könyv akcióban kiválasztódott 12 könyv egyikéről kell írni. Minden iskolából a legjobb dolgozatot megalkotó háromfős csoport juthat tovább a megyei, illetve a fővárosi fordulóba. A dolgozat szerepet játszik a megyei-fővárosi fordulóban is: az október 8-i zárthelyi dolgozat mellett erre alapul a háromfős csapat teljesítményének elbírálása.

A kampánydolgozat terjedelme öt oldal lehet (másfeles sortáv, Times New Roman betűtípus). Az írásműnek ezúttal is két részből kell állnia. A hosszabb, három, három és fél oldalas rész egy **meghatározott célközönségnek szóló könyvajánlás vagy könyvajánló beszéd írott szövege** legyen. A tavaszi forduló irodalmi elemzésétől ez az írás annyiban különbözik, hogy **ennek kifejezetten a megszólítottakat meggyőző, érvelő szövegnek kell lennie.**

A versenybizottság példaképpen minden könyvhöz megad célközönségeket és feladatokat. A kampánydolgozat első fele ezen feladatok végrehajtásának egyike is lehet, de más célközönséget is választhat a dolgozatíró csapat. A lényeg, hogy ne légüres térbe kerülő, pusztán irodalmi műelemzés, hanem valós, illetve valószerű kommunikációs helyzetben működő, meggyőző szövegmű készüljön, amelyből kiderül, hogy *kiket és miről kíván a kampánydolgozat meggyőzni.* A dolgozat második – másfél-kétoldalas – része a kampányterv, az adott regényt népszerűsítő (reklám)kampány tervezete, melynek iskolára vagy lakókörzetre kell vonatkoznia. (A kampánytervről bővebben lásd a tavaszi forduló tájékoztatóját!) Itt az ötletesség és a megvalósíthatóság a lényeg, nem az, hogy a kampányt megvalósította-e már a csapat!

A könyvajánlás, az írott kampánybeszéd értékelési szempontjai:

– alapos műismeret, az általánosítások és a szemléletesség tévő példák egysége

– a célközönség világos meghatározása, az ajánlás irodalmi szempontjainak és a célközönség feltételezett szempontjainak, hozzáállásának összekapcsolása

– a meghatározott célközönséghez hozzáigazított szellemes és koherens érvrendszer

– a lehetséges ellenérvek egy részének bemutatása s az ezekre adott meggyőző válaszok

A kampányterv értékelési szempontjai:

– ötletesség

– a kiválasztott közegben saját eszközökkel való megvalósíthatóság

– a kampány közegének ismerete és a közeg sajátosságainak kiaknázása

– az ütemezés pontossága, átgondoltsága (hány napig tart a kampány, egy-egy részmozzanata mennyi időt és milyen eszközöket, illetve közreműködőket igényel

– szemléletes illusztrációk (pl. rajzok, fotók, plakáttervek)

Példák, javaslatok a kampánydolgozathoz

(Nem csak ezeket a témákat, címeket célközönségeket lehet választani, de a meggyőzendők csoportját az alábbiakhoz hasonlóan kell kijelölni.)

1984

a) Ajánld a regényt olyan olvasóknak, akik úgy gondolják, hogy a „kommunista” (államszocialista)

rendszerek bukása után a regény jelentőségét veszítette!

b) Ajánld a regényt olyan olvasóknak, akik idegenkednek az ilyen komor művektől! Győzd meg őket, hogy ilyesmit is érdemes olvasni!

Abigél

a) Ajánld a regényt fiúknak! Győzd meg őket arról, hogy nem csak lányoknak szóló olvasmány!

b) Ajánld a regényt olyanoknak, akiket a titkok megfejtése izgatna, de már tudják valahonnan, hogy kiscsoda Abigél

Az arany ember

a) Ajánld a regényt olyan fiatal olvasóknak, kortársaidnak, akik poros, régimódi kötelező olvasmánynak tartják a könyvet! Győzd meg őket, hogy a mai olvasó számára is rengeteg örömet, izgalmat tartogat!

b) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik nem szeretik a romantika regényeit!

A gyűrűk ura

a) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik a rohanó világban hozzá sem látnának egy háromkötetes regényhez

b) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik látták a filmet, és a regény olvasását ezét már feleslegesnek tartják!

c) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik sznobságnak tartják a Tolkien-kultuszt, A gyűrűk ura iránti rajongást

A kis herceg

a) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik nem olvasnak rosztul (szomorúan) végződő mesét!

b) Ajánld a könyvet munkamániás felnőtteknek!

c) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik pusztán a „Jól csak a szívével lát az ember”-tétel illusztrációjának látják a regényt!

A Mester és Margarita

a) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik idegenkednek bármilyen, bibliai témával kapcsolatos regénytől!

b) Ajánld a könyvet olyan olvasóknak, akik erkölcsi, hitbéli okokból eleve elutasítják, hogy egy regény főhőse a Gonosz, a Sátán legyen!

A Pál utcai fiúk

a) Ajánld a könyvet felnőtt olvasóknak! Érvelj amellett, hogy nem csupán gyerekek számára érdekes ifjúsági regény!

b) Ajánld a regényt olyan külföldi olvasóknak, akik még semmit nem ismernek a magyar irodalomból!

Egri csillagok

a) Ajánld a regényt olyan olvasóknak, akik nem szeretnek „történelemkönyvet” a kezükbe venni!

b) Ajánld a regényt lányoknak, akik idegenkednek a háború könyvektől!

c) Ajánld a könyvet olyanoknak, aki azt állítják, hogy az Egri csillagokat történelemszemléletének és emberábrázolásának leegyszerűsítő mivolta miatt igényes felnőtt olvasó nemigen szeretheti!

Harry Potter és a bölcsek köve

a) Ajánld a regényt felnőtteknek, érvelj amellett, hogy nemcsak gyerekeknek szóló olvasmány!

b) Ajánld a regényt olyan előítéletes olvasóknak, akik a varázslatok és a boszorkányság miatt olvasatlanul is kártékony, veszélyes könyvnek tartják a Harry Pottert!

c) Ajánld a regényt olyan olvasóknak, akik a nagy felhajtás és az anyagi siker miatt pusztán üzleti trükknek tartják a könyvet, és ezért nem pazarolják az időt az elolvasására!

Micimackó

a) Írj érvelő könyvajánlót olyan középiskolás közönségnek, amely úgy véli kinőtt már a Micimackóból!

b) Ajánld újraolvasásra olyan felnőtteknek a könyvet, akik azt mondják, hogy legfeljebb gyermekek számára lehet érdekes a Micimackó!

Száz év magány

a) Ajánld a regényt olyan olvasóknak, akik idegen kultúrák, távoli országok történeteibe nem tudják beleélni magukat!

b) Ajánld a regényt olyan olvasóknak, akik nem szeretnek családregényt olvasni!

Tüskevár

a) Ajánld a regényt olyan vidéki olvasóknak, akik szerint a könyvben ábrázolthoz hasonlatos természeti élet ma már sehol sem létezik!

b) Ajánld a regényt egy budai alapítványi iskola jómódú, tipikus városi életet élő diákjainak!

Lezajlott a szóbeli

A Nagy Bagoly versenybizottsága szombaton és vasárnap reggeltől estig tartó, maratoni irodalmi vizsgabeszélgetés nyomán kiválasztotta a televíziós fordulókba továbbjutó csapatokat. A zsűri alapos mérlegelés nyomán 8 csapatot talált alkalmasnak arra, hogy a televízió kamerái előtt folytassák a versengést

Az országos szóbeliről továbbjutók a következők:

Ady Endre Gimnázium – Debrecen. „*Sárkányok*”: *Bagdi Katalin, Keresztury Dóra, Szabolcsi Sára.*

Babits Mihály Gyakorló Gimnázium és Szakközépiskola – Pécs. „*396. o.*”: *Győr Katalin Zsófia, Lovász Eszter, Mátrai Nóra Anna.*

I. Béla Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola – Szekszárd. „*Rohani gárdisták*”: *Patkós Attila, Váradi Zoltán, Tóth Csilla.*

Hunyadi János Gimnázium – Bácsalmás. „*Hunyadiak*” – *Barna Orsolya, Kovács József, Magyar Györgyi.*

Lehel Vezér Gimnázium – Jászberény. *Joós Katalin, Krajla Nóra, Mészár Zsófia*

Révai Miklós Gimnázium és Kollégium - Győr. „*Mákvirágok*”: *Bogdán Réka, Roska Emese, Varga Kinga.*

Sipkay Barna Vendéglátóipari Szakközépiskola – Nyíregyháza. „*Holdliliumok*”: *Hajdú Júlia, Háromszéki Fruzsina Anna, Varga Fruzsina.*

Szent István Gimnázium – Kalo-csa. *Gyimesi Nóra, Panyi Lilla, Bures Zsófia*

A vizsgáztatók: **Aradi Bence, Arató László, Tamás Ferenc** magyartanárok és **Poós András** témavezető voltak.

Hajrá baglyok, itt a célegyenes! – Következnek a televíziós fordulók.

Nyolc Nagy Bagoly csapatnak sikerült határozott szárnyalással a televíziós fordulókig eljutni. Első-

sorban nekik, de természetesen a szurkolóknak, és persze minden érdeklődőknek szeretnénk néhány fontos információt adni arról, hogy mi is vár az eddig legsikeresebb versenyzőkre a televíziós stúdióban.

Minden résztvevő csapattal e-mailben és telefonon is folyamatos kapcsolatot tartunk, de az eddigiekhez hasonlóan itt a honlapon is összefoglaljuk a leglényegesebb tudnivalókat.

Ami a legfontosabb, a televíziós felvétel időpontja minden csapat számára: **2005. november 25. (péntek) 12:00 óra.**

Helyszín: a Magyar Televízió Bp. III. kerületi, Kunigunda utcai stúdiója. (A megközelítés módjáról még tájékoztatunk!)

A vetélkedő televíziós része két elődöntőből és egy döntőből áll. Egy-egy elődöntőben négy-négy csapat küzd egymás ellen. A döntőbe a legjobb négy csapat jut. A döntő várható időpontja: 2005. december 02. A zsűri tagjai: Békés Pál író, Lator László irodalmár és Tóth Krisztina író lesznek.

A felvétel végleges időpontjának megfelelően **néhány nappal eltolódott a reklámfilmek („házi feladatok”) beküldési határideje**, mint már értesítették róla a kész anyagokat: **november 18-án (péntek) éjfélig** kell elküldeni, illetve feltölteni a Nagy Bagoly honlapján ad-digra elérhető web-címre. Ahogy ígértük erről részletes „felhasználó barát” tájékoztatást, használati utasítást adunk majd! (Minden előzetes elküldés és feltöltés ellenére kérjük, **hózzátok magatokkal a verseny napján a reklámfilmeket!!!** (Postai és internetes meglepetések, eltűnések bonyodalmak kivédésére.)

Szeretnénk, ha minden csapat elhozná magával 4-5 barátját, is-

kolatársát, akik szurkolóként szintén részt vehetnek a felvételeken.

Néhány jó tanács a felkészüléshez:

– olvassatok el mindannyian minél többet és minél alaposabban a 12 regényből! Csak jót tehet az újraolvasás, a közös értelmezés, megbeszélés, együtt gondolkodás. A szóbeli zsűrijének tapasztalatai szerint főként A Mester és Margarita, a Száz év magány, az Abigél, Az arany ember és az 1984 alapos értőbb ismeretére buzdítunk mindenkit!

– készüljetez villámkérdésekre is, kifejtős feladatokra is, a Segéd-könyvben (honlapon) olvashatók mintájára

– lesznek a szóbelin már tapasztalt beszélgetős, szerepjátékos feladatok

– akár a Segédkönyv feladatait felhasználva is érdemes gyakorolni a hatásosan megfogalmazott, összeszedett, célratoró 2-2 és fél perces megszólalásokat, hiszen kb. ennyi idő lesz majd egy-egy kifejtendő kérdés megválaszolására, előadására.

Íme, egy-egy típuskérdés:

– (*villám*) Mi Malacka családi neve?, vagy Mi a Szent György-kép különlegessége a Jókai regényben?

– (*értekező-kifejtős*) Életidegenség és életteliség címmel tarts kedvcsináló kiselőadást a Száz év magány néhány érdekes figurájának bemutatásával

– (*szemtani*) „Ilyen magalázó helyzetben még soha nem voltam, én, érted, én, Brazovics Athalie!”- Athalie meséli el Kacsukánál tett látogatását és a rá következő napot legjobb barátjának.

Minden kulisszatitkot azért nem árulhatunk el, de ígérjük, hogy nagy meglepetés nem érhet benneteket!

Forrás: www.anagykonyv.hu

Hock Zsuzsanna–Rónyai Tünde: Tankönyv-kérdés könyvtáros szemmel

(Könyvtárpedagógiai füzetek 2.) Bp.: Fővárosi Pedagógiai Intézet, 2005.

Még át sem gondolhattuk alaposan a Könyvtárpedagógiai füzetek sorozat első kötetét, máris itt egy új, amelyet szintén a kihívás és szolgálat hívott életre.

A tanévkezdés során egyre neurálgikusabbá váló tankönyvellátás sok oktatással foglalkozó önkormányzati munkatárs, iskola-vezető, gyermekvédelmi felelős, osztályfőnök, szaktanár, szülő, diák számára jelentett nehéz perceket, napokat.

A két szerző ekkor határozta el, hogy számba veszi a tankönyvkérdés jogszabályait, megvizsgálja azok iskolai könyvtári vonatkozásait, majd tanulságokat, mintákat közöl a következtetések során kirajzolódott feladatok megoldásának mikéntjéről.

E gondolatmenet jól követhető a kiadványban, hiszen már az első-terjedelmes - fejezetből kiderül, hogy a két szaktanácsadó- szerző megvizsgálta az 1993. évi LXXIX. , a 2001. évi XXXVII., a 2004. évi XVII. És a 2003. évi CXXIX. törvény eredeti szövegét és a módosításokat is. Ezen alapos jogszabáylelemzés következtében képet formálhatunk a pedagógusok, a szülők, az iskola, az oktatási miniszter és az Országos Köznevelési Tanács tankönyvekkel kapcsolatos jogairól és feladatairól.

Különösen hangsúlyos a kötetben a 2004. évi XVII . a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény , amely pontosítja a tankönyv fogalmát, a hivatalos tankönyvjegyzék szerepét, de a tankönyvtámogatás könyvtári vonatkozásai is megtalálhatók az újonnan bevezetett „ingyenes tankönyv” fogalmának boncolgatása mellett.

A normatív kedvezményekre való jogosultság rendjét, az iskolai tulajdonban lévő tankönyvek használati idejét, valamint a tankönyvkölcsönzés iskolai könyvtári vetületeit kísérik végig a szerzők az 1. fejezetben. Emellett foglalkoznak az év közbeni tankönyvvásárlás különféle lehetőségeivel, azok etikai normáival. A jogszabály értelmezés, a tankönyvjegyzék tartalmi kérdéseire, a tankönyvellátásban közreműködő személyek díjazására is kitér, hogy határozottan elkülönítse az iskolai könyvtárosi feladatokat.

A II. fejezet a tankönyvellátás egyes lépéseit írja le a rendelési adatlap kitöltésétől, a szülői tankönyvigényt érintő nyilatkozatán át az elszámolásig, a könyvtári bevételezés aktusáig.

A következő részben a tankönyvekkel kapcsolatos fogalmak következnek, majd a gyakorlati megvalósítást segítő „Melléle-

tek” zárják a füzetet, nevezetesen:

- A tankönyvrendeléssel kapcsolatos feladatok és határidők táblázata:

- Iskolai tankönyvrendelési szabályzat

- Tartós tankönyvek nyilvántartási és kölcsönzési mintája

- Tankönyvrendelési lapok

- Tartós tankönyvek kezelésének szabályzata

- Tankönyvforgalmazási mintaszerződés

- A tankönyvterjesztés iskolai együttműködési pontjai

„Aki áttanulmányozza a kiadványt, sok kérdésre választ kap, világosabban látja majd a folyamat menetét.” – írja előszavában a kötet ajánlója. Nos, egyetértek a megállapítással, de a könnyebb áttekinthetőség érdekében én külön mellékletet szenteltem volna az iskolai könyvtárnak, ahol áttekinthető, táblázatos formában összegyűjtve mutatnám be a könyvtárostánár feladatait, határidőit.

E gondolat csírája a szerzőkben is megfogant, mivel a 9. sz. melléklet elkülöníti a „Könyvtárostánár feladata” szövegrészt, de ez a tevékenység-felsorolás nem tükrözi a munka folyamatosságát, mennyiségét.

Lehet, hogy ez a téma egy önálló füzet témája lehetne?!

Emmer Gáborné

Tóth Viktória: Így is lehetne...

A nyelvi-informatikai évfolyam könyvtárpedagógiai lehetőségei

(Könyvtárpedagógiai füzetek 1.) Bp.: Fővárosi Pedagógiai Intézet, 2005.

Kihívás és szolgálat – e két fogalom köré építi a kiadványok tematikáját a Könyvtárpedagógiai füzetek 2005-ben újtárra induló sorozat gondozója, Hock Zsuzsanna szakértő a kötet bevezetőjében. E kötetcsoporthoz első darabja teljes egyértelműséggel megfelel ezen elvárásnak Kihívásként igyekszik megfelelni a 1993. évi LXXIX. (közoktatási) törvény 28. § 4. és a 29. § 2. bekezdésében foglaltaknak, mely szerint a középiskoláknak lehetőségük van nyelvi előkészítő évfolyam indítására.

A „0” évfolyamok céljaként az intenzív nyelvtanítás és kommunikatív kompetenciák fejlesztése mellett az élethosszig tartó tanulás képességének gondozását fogalmazza meg a jogszabály.

A kötet szerzője jó szemmel ismeri fel, hogy a pedagógiai innováció felvállalása ismét lehetőséget teremt a könyvtáros tanár számára, hogy a könyvtárpedagógiai programban megfogalmazott könyvtárismereti célok eléréséhez új gyakorlóteret nyert a könyvtárhasználatra nevelés.

Könyvtárosi precizitással vezet végig az olvasót a szerző a szervezési feladatokon; az intézményi dokumentumok, a könyvtári szabályzatok frissítésének elvárásain, a könyvtárostánár által a képzéshez hozzáadott pedagógiai érték számbavételéig.

Pedagógiai lendülettel és optimizmussal veszi számba a mun-

kához tartozó tanterv-, tananyag- és módszertani fejlesztési feladatokat, melyek révén a számítástechnikai eszköztudást feltételezve „információ termelővé” válik a tanuló, új tanulási stratégiák alkalmazójává lehet a tanár. „A könyvtári felkészülés az új pedagógiai feladatra” c. fejezetben részletesen kimunkálja a kolléganő

- az informatikatudatos könyvtári tanulási környezet kiépítésének lépéseit,

- a pedagógusok könyvtárpedagógiai tevékenységre való motiválásának lehetőségeit,

- a könyvtári állomány fejlesztési irányainak alapvető elvárásait,

- valamint a könyvtárszakmai kapcsolatrendszer kiaknázásának szükségességét.

A praktikus bevezető után bemutatásra kerül a kötetben a budapesti Szent-Györgyi Albert 12. Évfolyamos Iskola nyelvi-informatikai évfolyamának könyvtár-tudatos rendszere.

Az iskola könyvtárának az intézményi pedagógiai programban és a minőségirányítási programban elfoglalt helyét pontosítja elsőként a kolléganő, majd következik a könyvtárhasználat konkrét tantervi megfelelése az 1- 10. évfolyamon. Az évi 64 könyvtárismereti óra a hagyományos évfolyamokon arányosan oszlik meg a két befogadó tantárgy: a magyar nyelv és iroda-

lom, valamint az informatika között, míg a nyelvi-informatikai osztályban – az eltérő tantárgyi rendszer miatt – az informatika tantárgy fogadja be a könyvtárhasználati órákat. Az évi 10 óra rövid leírását is közli a szerző a kötetben. A többi 17 óra harmadát a tudománytörténet és a többi szaktantárgy fogadja be.

Valamennyi óra pontosan szervezett, határozott tananyaggal, konkrét értékelési rendszerrel bír, derül ki a kötetben található tantervből. A „Tapasztalatok” szövegrészben közöltek is azt mutatják, hogy sikerült a Szent-Györgyi iskolának elültetni a diákokban a könyvtárra épülő ismeretszerzési és tanulási stratégia magját.

A kötetből kisugárzó pedagógiai lendület készíthette a szerzőt arra, hogy a kiadvány függelékében összefoglalja az önálló ismeretszerzésre nevelés szintjeit, a hasznosnak ítélt internet címeket összegyűjtse és néhány szaktárgyi feladatlapot, azok megoldását közreadja.

A füzet tehát eleget tesz a könyvtáros-tanári szolgálatnak, hiszen hiteles forrásként mutatja be a nyelvi-informatikai évfolyam könyvtárpedagógiai lehetőségeit, s ezért köszönet illeti a kiadvány szerzőjét és kiadóját egyaránt.

Emmer Gáborné

Fővárosi Pedagógiai Napok 2005. november 15–16.

A Fővárosi Közgyűlés Oktatási Bizottságának felkérésére – ebben az évben hetedik alkalommal – november 15-16-án került sor a Fővárosi Pedagógiai Napok megrendezésére, amelyre a fővárosi és Pest megyei nevelő-oktató intézmények vezetőit, vezetőhelyetteseit és az érdeklődő kollégákat várták. Az idén ugyan – a tavalyihoz viszonyítva – egy nappal rövidebb volt a program, ám intenzívebb, tömörítettebb a kínálat.

A tanácskozás központi gondolatául az alábbi cím szolgált: **Gazdaság-társadalom-oktatás.**

A többéves múltra visszatekintő fővárosi rendezvény idei könyvtárpedagógiai összejövételének érdekessége volt, hogy a könyvtárostánárok szakmai megbeszélésén diákok is részt vettek azért, hogy elmondják iskolai könyvtári tapasztalataikat.

A budapesti Kvassay Jenő Műszaki Szakközépiskola diákjai - Berner Judit 10/c, Kocsis Éva 12/f, Laja Mihály és Tonhauzer Attila 2/14/g osztályos tanulók arról beszéltek, mit is jelent az életünkben az iskolai könyvtár.

Először a fiúk mondtak rövid ismertetőt az iskoláról, majd utánuk a lányok beszéltek a könyvtárhasználati órán megélt élményeikről.

„Az iskola épülete Alpár Ignác építész tervei szerint épült. Itt kapott helyet a földszinten az iskola könyvtára. Két teremben került elhelyezésre az állomány kölcsönözhető, és helyben használatos része.

Az iskolai könyvtáros jobb keze az osztály könyvtárfelelőse, aki az információ közvetítésében összekötő kapocs szerepét tölti be a könyvtár, az osztály és az osztályfőnök között. Ő tartja számon kinek, mikor kell visszavinni a könyveket, milyen újdonság érkezett a könyvtárba, és a diákokat milyen könyvek érdeklik. Lehetőség van szinte naponta, mint egy klubban, beszélgetni a könyvtárossal és a könyvtárba látogatókkal közösen, a könyv-

tár állományát képező dokumentumokról, filmekről és szakmai rendezvényekről. Így jutunk hasznos információk birtokába.

Tehát nekünk a könyvtár nemcsak könyvek tára, hanem olyan hely, ahol a szabadidőnket hasznosan el tudjuk tölteni.”

„Megszólal az óra végét jelző csengő. Az óra elvileg csak 45 perc, gyakorlatilag néha Végre évek múlásával vetelednek a percek.

A csengőszó után sok tudásszomjas diák igyekszik a könyvtár felé. Sokan a számítógépeket szeretik használni, van, aki olvas, van, aki a kellemes légkör miatt jön be, csak úgy beszélgetni egy kicsit. Közismert találkozóhely is, ugyanis a diákok egy része úgy gondolja, hogy itt biztosan nem fogják elkerülni egymást, ráadásul még el is tudják foglalni magukat. A számítógépek 3 db van belőlük- is sok mindenre alkalmasak. Az internet mellett mindenki talál megfelelő elfoglaltságot, és a tanulás szempontjából sem elhanyagolható segítség.”

„Általános iskolás korom óta rendszeres könyvtárhasználati órán veszek részt, ahol a megszerzett ismeretekkel, tudással úgy érzem, lassan magabiztos könyvtárhasználóvá válok. A kezdeti bizonytalanság, bátortalanság elmúlt bennem, mert az elméleti oktatás alapján lehetőségem nyílt, nyílik rögtön a gyakorlatban, az iskolai könyvtárban hasznosítani a tanultakat. Mit is jelent ez pontosan egy tizedik osztályos életben?

Megismertem a dokumentum típusait, fajtáit. A dokumentum tartalma szerint már megkülönböztetem a szépirodalom és ismeretközlő műveket. A könyvtár hagyományos tájékoztatási eszközeivel könnyebben eligazodom az állományban. Tudom, hogy hol kell keresni a könyvtár állományában a szépirodalmi, vagy szakirodalmi dokumentumokat.

A házi feladatok megírásához szükséges irodalmi hivatkozások bibliográfiai adatait pontosan le tudom írni. Egy szóval sok hasznos információ birtokába jutok, amivel az órán tanultakat kiegészíthetem, ismereteimet bővíthetem. Az itt szerzett könyvtárhasználati jártasságot aktív könyvtárhasználóként a Pest Megyei Könyvtárban is hasznosítom.”

„Személy szerint én is szorosan kötődöm a könyvtárhoz. Sok érdekes dolog található a falak között, a könyvek mellett videokazetták és érdekes játékok is. A könyvek között megtalálható szinte minden; a legújabb és legnépszerűbb művek mellett ott vannak a régi klasszikusok is, ami nagyon jó dolog. Az érdeklődők mindig naprakészek lehetnek, mivel sok folyóirat rendszeresen jár. Ezek között található idegen nyelvű és szakmai irányú is. Egyes példányokat szinte egymás kezéből kapkodjuk ki. A kézikönyvtár is jó dolog. Sokszor használjuk, én személy szerint a szótárakat forgatom előszeretettel. Már csak egy fontos dolog maradt ki. Van egy íróasztal az egyik sarokban. Egy mosolygó, segítőkész hölgy ül mögötte. Ő Budayné Baráth Blanka, a könyvtárosunk. Ritkán lehet ennyi lelkesedést látni egy helyen. Ő az, aki bármilyen zavarosan is fejezzük ki magunkat-, mindig tud segíteni.

Csak azt sajnálom, hogy ilyen kicsi a könyvtár. Ha lehetne, bővítenék rajta; és kicsit könnyebb műfajokat is, többek között krimiket is előbbre helyeznék. Bár így is nagyon kellemes, hangulatos hely. Egy dolgot tudok tanácsolni mindenkinek: olvasásra fel!”

Korszerű, használható tankönyveket az iskolákba az Oktatási Minisztérium állásfoglalása alapján

2005. szeptember 15.

A tanulói terhek csökkentése és használható tudás biztosítása érdekében tett minisztériumi lépések:

- Új NAT 2004 szeptember
- Kerettantervek – 2003 (megszűnt a kötelező jelleg)
- Óraszámok korlátozása (1998-as szint) – 2003. szept.
- Házi feladat (pedagógiai program része) – 2005. szept.
- Érettségi – 2005 tavasza
- Tankönyvek tartalmi vizsgálata (2004-2005)

A használható tankönyv

A tankönyv használhatósága szempontjából alapfeltétel:

- az életkori sajátosságoknak megfelelő, az egymásra épülő fogalom- és feladatrendszer,
- az emészthető mennyiségű ismeretanyag,
- a tanulók olvasási képességeit és előzetes tudását figyelembe vevő szövegezés,
- valamint a tankönyvi ábranyag sokoldalú felhasználása az ismeretek közvetítésében.
- Ha a szöveg nehezen vagy csak alig érthető a tanulók számára, akkor a tankönyv akkor is használhatatlan, ha egyéb tekintetben a legkorszerűbb tanulás-módszertani elveket alkalmazza.

A jelenlegi tankönyvek

- A **pedagógiai elavultság** és a **tankönyvkészítés szakszerűségének hiánya** egyformán súlyos probléma a tanulók szempontjából.
- Külön-külön is gátjai az eredményes tanulásnak.
- Minőségi szempontból a dilettáns módon újító és az elavult módszereket profi módon konzerváló tankönyvek egyformán károsak.

Nem tükrözik a megváltozott társadalmi igényeket

- Nem helyeznek megfelelő hangsúlyt a mindennapi életvitelhez szükséges ismeretek és problémamegoldások megtanítására.
- Nem adnak segítséget a tanulók közötti kooperáción alapuló, csoportmunkában végezhető tanórai feladatok megtervezéséhez és megvalósításához.
- Nem adnak konkrét segítséget ahhoz, hogy az internet a tanítás és a tanulás hasznos ismeretforrásává váljon bármelyik tantárgy tanulása-kor.

Elavult tanítási és tanulási stratégiát közvetítenek

- A tankönyvi leckék belső struktúrája és tartalma csak az ismeretátadáson, elbeszéléseken alapuló tanítási stratégiához biztosítják a feltételeket, a munkáltató, a problémamegoldó, a projekt-tanításhoz nem.
- A tankönyvi kérdések általában csak az ismeretek felidézését és azok továbbgondolását és alkalmazását igénylik a tanulóktól.
- Nem adnak lehetőséget arra, hogy a tanulók már az új ismeretek megszerzése során aktív szerepet kapjanak. Ahhoz, hogy az ismeretszerzés is önálló tanulói feladatokon keresztül történhessen meg.

Nem érvényesül bennük a tanulói nézőpont

- A tankönyvi szövegekben sok olyan állítás és információ található, amelyek megértése kellő előismeret nélkül gondot okozhat a tanulóknak. A szerzők nem érzékelik, hogy ezek az ismeretek még nem magától értetődők a tanulók számára.
- A problémák megértésének folyamata nincs lépésekre bontva.

- Nem hívja fel a tankönyv a figyelmet a megértés szempontjából kritikus részekre és körülményekre.

Nem segítik eléggé a tanulói aktivitást és az értelmes tanulást

- Nem adnak megfelelő segítséget ahhoz, hogy a tanuló kapcsolatokot találjon a tanultak és a saját tapasztalatai, élményei között.
- Nem adnak ösztönzést ahhoz, hogy a tanulók az olvasottakra folyamatosan reflektáljanak, illetve, hogy az új információkat a korábbi ismereteivel összekapcsolják.

Inkább szakkönyvek, mint tankönyvek

- Jellemző a tudáskínáló szöveg nyomasztó túlsúlya, amely erős tanulási motivációt igényel. A tankönyvek nagy részében élménykínáló és információkínáló szövegek alig-alig fordulnak elő.
- A tankönyvi szövegekben túlburjánzanak a tudományos szakszavak. Nem adaptálják, hanem csak többé-kevésbé leegyszerűsítik a szakkönyvek és az ismeretterjesztő cikkek tartalmát.

Túl sokat markolnak az ismeretekből

- A feldolgozott ismeretanyag mennyisége és mélysége túlzott.
- A szövegekben megjelenő személynév, földrajzi helyek, évszámok, fogalmak, jelek és képletek nem veszik figyelembe a tanulásra rendelkezésre álló időt és a tanulók befogadóképességét.
- Hamis képet közvetítenek a tanulási képességek fejlődéséről. Egyik évről a másikra nagy előreugrások a tankönyvekben található ismeretek mennyisége és komplexitása terén.

A fogalmi rendszerük és a tevékenységrendszerük esetleges

▪ Túl sok tudományos fogalom esetleges és rendszertelen használata.

▪ A szövegben előforduló fogalmak jelentése nincs megfelelően kifejtve, vagy definiálva.

▪ A tankönyvekben és munkafüzetekben található feladatok típusai és nehézségi foka esetleges. Nincs összhangban a követelményrendszerrel.

A szövegezésük nehezen érthető és nehezen tanulható

▪ A szövegekben túl sok szakszó szerepel.

▪ A szövegekben túl sok elvont jelentésű főnév szerepel.

▪ Túl magas a hosszú mondatok aránya.

▪ A szövegek belső tartalma strukturálatlan, s ezáltal megnehezíti az magyarázatok és okfejtések megértését.

Az illusztrációk alkalmazása nem elég tudatos és hatékony

▪ Az illusztrációk megértése technikai és tartalmi problémák miatt nehézséget okoz a tanulóknak.

▪ Az illusztrációk a lehetséges pedagógiai funkcióknak csak egy részét használják ki.

▪ Nem mindig kapcsolódnak kérdések és feladatok az illusztrációkhoz.

Hogyan tovább?

Megváltozik a **tankönyvjóvágyás rendszere** az alábbi szempontoknak megfelelően:

– az életkori sajátosságoknak megfelelő ismeretanyag

– szakszavak száma, előfordulási gyakorisága

– mondatok hossza

– főnevek és igék arányának meghatározása

– a szövegben előforduló idegen szavak mérése

– szövegek és illusztrációk (képek) aránya

– feladatok típusai.

A nem megfelelő tankönyvek korszerű tankönyvekkel való mielőbbi lecserélése érdekében a jelenleg öt évre szóló **tankönyvvé nyilvánítási meghosszabbítási határozat időtartama két évre csökken 2006-tól**. A kiadóknak két év áll rendelkezésükre, hogy az új kritériumoknak megfelelően átdolgozzák kiadványaikat, illetve a nem megfelelőt kivonják a forgalomból. Az átdolgozott új tankönyvek változatlanul öt éves engedélyt kapnak majd.

Forrás: www.om.hu

Iskolai könyvtár, mint hozzáadott érték

Fővárosi Pedagógiai Napok 2005

A XV. kerületi László Gyula Gimnázium adott otthont a Fővárosi Pedagógiai Napok könyvtár-pedagógiai napjának, ahol intézményvezetők és szülők iskolai könyvtári kötelességeit ismerhették meg a fővárosban dolgozó könyvtárosok. Az alábbiakban egy intézményvezető büszkén ír iskolája könyvtárának eredményeiről.

Az iskolai könyvtár az oktatási intézmény menedzsmentjében, innovációs folyamataiban

„Félig sem olyan fontos az, amit tanítunk gyermekeinknek, mint az, hogy tanítjuk, – amit az iskolában tanultunk, annak nagyobbik részét elfelejtettük, de a hatás, melyet egy jó oktatási rendszer szellemi tehetségeinkre gyakorol, megmarad.” (Eötvös József)

1. Az oktatási rendszer változása:

A magyar oktatási rendszer az elmúlt 10-15 évben, radikális változáson ment keresztül. E változások mérföldköve volt az 1993-as oktatási törvény, ekkor nyertek igazán jogot arra az iskolák, hogy döntsenek az őket érintő szakmai kérdésekben. Érvényes óratervek és tantervi irányelvek figyelembevételével készültek el az első oktatási programok. Minden iskola elkészítette a Helyi Pedagógiai Programját (HPP) és belső szabályozóit, (pl. Szervezeti Működési Szabályzat). Ekkor nőtt meg az esély az önálló gazdálkodási jog megszerzésére is.

További említésre méltó tény az iskolát használók (szülők, gyermekek) szerepének, befolyásának növekedése az iskolák működésére vonatkozóan. Mindez elindította a versenyt a tanulókért. A hat-, nyolcosztályos, 12 évfolyamos gimnáziumok kialakulásának folyama-

ta a 90-es évek elejétől indult és rohamosan sok-sok iskola alakult. Ez a folyamat a mai napig is tart, de az időközben hozott rendelkezések és a változó oktatáspolitikai hatására, elenyészőnek mondható az új iskolák alakulása. Említésre méltó a gyermekek számának csökkenése, és a gimnáziumi osztályokon kívül az egyházi, az alapítványi, a más anyanyelvű és egyéb iskolák nagyszámú megjelenése.

Mai helyzetkép: Kevés a gyermek, és az oktatási törvény nagyobb lehetőséget biztosít a szabad iskolaválasztásra. Színes és sokrétű az iskolák ajánlata, így mindinkább fontos, milyen szinten kínálják szolgáltatásaikat. Ha az általános iskola körzetében több hat- és nyolcosztályos középiskola van, nagy a valószínűsége, hogy ez csábító a szülőknek, így a középiskolák elvonják a 10-12 éves tanulókat, gyakorlatilag „lefejezik” a hagyományos általános iskolákat. Olyan gyerekeket tanítani a felső tagozaton, akik azt hiszik magukról, hogy a „maradék” - hiszen a jók elmentek -, még az elkötelezett pedagógusnak sem hálás feladat.

A hagyományos középiskolák problémája: a „maradékból” válogatni, szintén nem biztató.

Ha ezzel szemben a jó családi háttérű, motivált gyerekek zöme nem kerül ki 10-12 évesen eredeti közösségéből, akkor az összetétel vegyesebb marad, és az iskola oktató-nevelő munkája feltehetően eredményesebb.

A fent vázoltak alapján az iskolának egyre fontosabbá válik, hogy a „piaci igényekhez” igazodó, színvonalas oktatási programmal jelentkezzenek.

Az iskolák a NAT bevezetését megelőzően elkészítették a HPP-t, majd a törvényi változások - a „Keretanterv” bevezetése, óraszámok változása - miatt, ismételtén áttekintették. Ahol kellett változtattak, kiegészítéseket eszközöltek a törvényi változásoknak megfelelően.

Legutóbb: Egészségnevelés és Környezetvédelem, szöveges értékelés, házi feladatok, Iskolai Minőségirányítási Program (IMIP), stb.

Minden változtatás, kiegészítés komoly feszültség forrása a tantestületben.

Elkerülhetők-e ezek a feszültségek, s ha igen, milyen eszközökkel, milyen módszerek alkalmazásával?

A fejlesztéssel kapcsolatos döntések, illetve a fejlesztés folyamata hogyan professzionálható?

Hogyan kerülhető el a csapda, hogy az elkészített, megálmodott program, ne szűküljön el a mindennapokban?

Milyen eszközökkel, módszerekkel képes a vezetés az oktatási program fejlesztésének folyamatát hatékonyan orientálni?

Az iskola sikeressége az ott dolgozó embereken, elsősorban a tanárokon múlik.

Minden tantestületi tag számára egyértelmű, hogy eredményes iskolát szeretne. Így volt, van és lesz a mi iskolánk esetében is. Ehhez ismerni kell az iskolát használók és az önkormányzat elvárásait. Meg kell ismerni az Önkormányzat Minőségirányítási Programját, (ÖMIP) és ehhez kell igazítani az Iskolai Minőségirányítási Programot. (IMIP)

SWOT elemzéssel (erősségek, fejlesztendő területek (gyenge pontok), lehetőségek, veszélyek) készítettük el iskolánkban is a helyzetelemzést. Az ebből adódó kulcsfontosságú kérdések kiválasztását, a tantestületből alakult TEAM végezte, akik rendkívül felelősségteljes feladatot láttak el a későbbiek folyamán, a minőségfejlesztés terén is.

Már a helyzetelemzés elkészítésénél adódott a kérdés, kiket vonjunk be a fejlesztés feladatába? Az iskolai élet minden területeiről legyenek pedagógusok - határozunk. A helyzetelemzés alapján felmerülő feladatok rangsorolásánál, a döntések meghozatalánál van a vezető felelőssége, hogy meglássa a könyvtár szerepének hangsúlyozását az innováció folyamatában, és erre a tényre fel is hívja munkatársai figyelmét. A vezető feladata megnyerni a pedagógusokat a kiválasztott munka elvégzésére.

2. A könyvtár helye az oktatás-nevelés folyamatában

A könyvtár az oktató-nevelő munka fő támasza, hatékony segítője. A könyvtár szellemi háttér, műhelye az oktató-nevelő munka valamennyi területének. Programjával hozzájárul a tanulók önképzéséhez, ismereteik bővítéséhez, szabadidejük hasznos eltöltéséhez. Legnagyobb segítője az olvasóvá nevelésnek. Az iskolai nevelés része, a nevelés színtere. (Meg kell szólalni, kérdezni kell, viselkedni kell, stb.)

A vezető feladata: a könyvtáros tanár segítése, ötleteinek támogatása. Erősíteni kell, hogy a könyvtárosi munka az iskolában pedagógiai telítettségű feladat.

A továbbiakban bemutatom, hogyan alakítottuk ki a Kós Károly Iskolában a könyvtárunkat és mit tettünk annak érdekében, hogy vonzó legyen a gyerekeknek. Olyan hely, mely *hatásaival* maradandót ad.

Elsődleges feladat volt a **könyvtár elhelyezése**. Ezzel kezdődött iskolánk felújítása az 1994-es tanévben.

Az elhelyezés és a belső kialakítás szempontjai:

- Jól megközelíthető, mindenki számára elérhető, tágas, világos helyre kerüljön. (Két tanteremből alakítottuk ki könyvtárunkat, a könyvek elhelyezése nyitott polcos rendszerben történt, emiatt a földem megerősítésére is sor került. A melléte kialakított olvasószoza biztosítja, hogy délutánonként is sok-sok gyermek megforduljon a könyvtárban olvasásra, ismereteinek bővítésére, szorgalmi feladat elvégzésére, vagy „lelkizésre” a könyvtáros tanár néivel, Sándorfi Máriával).

- A berendezése legyen otthonos (szőnyeg, virág, dísz tárgyak, képek, függöny), a bútorzat alkalmas legyen a tanulásra, az elmélyült munkára.

- A technikai felszerelés a kor igényeinek megfelelő legyen. (video, DVD számítógép internet használat, másológép)

A könyvtár sikeres működésének jellemzői: (véleményem szerint az eredményes iskola jellemzői is)

- elkötelezettség Propagandamunka, olvasószolgálat, felvilágosítás, tájékoztatás, **olvasási igény felkeltése**.

- céltudatosság (van jövőkép)

- közös céltételezés (jól ismeri a saját környezetét, az abban rejlő lehetőségeket, korlátokat)

- intézkedési terv készítése a feltárt hiányok javítására

- tanárokkal, diákokkal szoros együttműködés (gyermekközpon-tú)

- teljesítmények, programok rendszeres nyomon követése. A programok értékelése. A könyvtáros tanár munkájának – a vezető részéről – ellenőrzése, értékelése. Intézkedési terv készítése az IMIP szerint.

- magas minőségű munka. A jövőkép, az elérendő cél érdekében

tudatos tervezés, fejlesztés. A könyvtáros tanár munkájának elismerése, – jutalom, kitüntetésre felterjesztés formájában is. A könyvtáros tanár a félévi és év végi értekezleteken értékeli a nevelők közössége előtt munkatervének időarányos teljesítését. A könyvtáros tanár meghívása az iskolavezetőségi értekezletre.

- folyamatos fejlesztés (probléma érzékenység)

Gyermek és szépirodalom, szak-könyvek, segédkönyvek, tankönyvek, folyóiratok. **PÁLYÁZAT, PÁLYÁZAT.**

- biztonságos, rendezett környezet

A könyvtárban a felügyelet mindig biztosított. A rend és a fegyelem megtartása mindenki számára kötelező, a könyvtárhasználat etikája mindenki számára ismert. (A könyvtár iskolai rendezvények idején nyitva a szülők és vendégek előtt, a bemutatás, tájékoztatás során lehet kérni a segítséget a berendezés a fejlesztés érdekében.)

A fenti sikeresség érdekében **könyvtáros tanár feladatainak összegzését és felelősségét a munkaköri leírás tartalmazza.**

Részei: legfontosabb feladatok a könyvtárban.

Ezen kívül: pl.: tankönyvrendelés, munkaidő, könyvtár nyitva tartása. Egyéni felelőssége. A teljesítményértékelés módszere.

Az aláíratás és a változtatás lehetőségének fenntartása a munkaköri leírás fontos része.

3. A könyvtár szerepe a tanítás-tanulás folyamatában

A könyvtár munkaterve az iskolai Munkaterv része, mely akkor lesz sikeres és hatékony az iskolai oktató-nevelő munka folyamatában, ha a közösen kialakított feladatok megvalósításában részt vállal.

Másolat a könyvtári munkatervből

Hó	Az állomány gondozása	Neveléspedagógiai módszerek
November	Könyvtári órák Könyvtári selejtezés Selejtezési jegyzőkönyv elkészítése Felkészülés a Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny kerületi döntőjére Pályázat segítése: „Kincsünk a levegő” A mese világa – mesedélután a napköziseknek	<u>Kiállítások:</u> Erkel Ferenc Kertész Imre Vörösmarty Mihály
December	Könyvtári foglalkozások Karácsonyi ünnepkörhöz és a Kós napokhoz kapcsolódó anyagok gyűjtése Csoportos leltárkönyv lezárása Első osztályosok bevezetése a könyvtárba Felkészülés a Bod Péter Versenyre	<u>Kiállítás</u> Aggteleki Nemzeti Park Kós Károly Téli ünnepkör

A könyvtár éves munkatervéből kiragadott két hónap alapján látható, hogyan kapcsolódik programjával az iskola eseményeihez.

A fenti munkatervben szereplő feladatok mellett a könyvtár szerepe:

– Tehetséggondozás

Kiselőadások, pályázatok (iskolai), szorgalmi feladatok,

– Könyvtári órák – szoros együttműködés a szaktanárokkal – a szaktanár munkájának segítése a könyvtári órán, elsősorban előkészítésben.

Az iskolai programokhoz kapcsolódó vetélkedők szervezése pl.: Kós Károly nyomdokain - „Kincsünk a tiszta levegő”

– Kiállítások, aktualizálás (tárlokban elhelyezve)

– 1 – 8-ig könyv és filmajánlat (nyilvános - a szülőknek is kitéve)

– Könyvvásár (kedvezménytel, jeles napokhoz kapcsoltan)

– Író és olvasó találkozó szervezése

– Olvasó éjszaka

– Napközis könyvtári órák. Pl.: mesedélután. EU-s országok bemutatása.

– A nyitva tartás alatt az olvasó a gyerekek legfontosabb helye: búvárkodásra, tanulásra, lelkezésre, olvasásra, internetezésre, stb.

– Olvasó osztály (legtöbb könyvet kölcsönző gyermek – nyilvános hirdetés)

– Bod Péter Könyvtárhasználati verseny

– ISKOLAI EMLÉKEZET PROGRAM keretében könyvtárunk, az iskola volt tanárának, Győri Gáspárnak nevét vette fel. Győri Gáspár, az iskola könyvtárát alapította, kiemelkedő tanáregyenység volt, munkásságának ápolása és példaként való állítása szép nevelői feladat. (Példakép: pedagógusnak, diáknak egyaránt.)

– Tanárok munkájának segítése: aktuális cikkekkel, szakirodalom ajánlásával.

– Vezetők segítése: Figyelem felhívásával a fontos jogszabályokra, változásokra, szaklapokra, egy-egy kutatási eredményre, új pedagógiai irányzatra, továbbképzésre.

4. Források biztosítása

Humán erőforrás: megfelelően képzett könyvtáros tanár. (Számítógép ismeret és alkalmazás, folyamatos képzés, korszerű ismeretek birtoklása.)

A könyvtáros tanár ötletgazda, vagy olyan segítőkkel veszi magát körül, akik ontják a jobbnál jobb megvalósítható ötleteket, és akkor ő, a kivitelezésben munkálkodik hatékonyan.

Egyéb források:

– Alapítvány: pénzzel segíti a fejlesztést

– Szülők, szponzorok

– Kiadók –kedvezmények

A világot megváltani csak alkotó ember képes, melyhez meg kell ismerni a jól végzett munka alkotó örömet.

Az írott szöveg megértése alapvető kulturális kompetencia, amely az önálló tájékozódás, kritikus gondolkodás és bármely tanulás feltétele.

A XXI. század tudásalapú társadalmában az anyanyelvű szóbeliség és írásbeliség minősége, kulturális érték, a szövegértés, és a szövegalkotás képessége pedig az egyén társadalmi beilleszkedését, életminőségét jelentősen befolyásoló tényező.

Egy ismeretlen portugál költő versével zárom mondandómat:

Gyermeki üzenet

Mondod, hogy én vagyok a jövő!

Ne hagj a jelenben magamra

*Mondod, én vagyok a remény,
a béke!*

Ne csinálj békétlenséget nekem.

Ne kívánságod szerint ünnepnapokon szeress!

Állandó szeretettel nevelj.

Nem arra vágyom, hogy játékszered legyek!

Példás szavakat, életet kérek tőled.

Munkára, jóságra, kedvességre,

Megbocsátásra, tisztességre,

Becsületességre nevelj.

Lábamat az igazság útjára vezesd!

Irányítsd léptemet akkor is,

Ha szenvedést, szívfájdalmat okoz nekem.

Kérlek, nevelj engem úgy ma,

Hogy holnap miattam

ne kelljen sírnod!

Források

BÁTHORY Zoltán: Tanulók, iskolák – különbségek. Budapest, Tankönyvkiadó (1992)

MOLNÁR Géza: Iskolavezetés BKE-VI. 1998. szeptember

BARÁTH Tibor–DUKE, D.L.: School Leadership and Instructional Improvement.

New York, Random House (1993)

Holtságné Csipán Ágnes igazgató,

Kós Károly Általános Iskola, Budapest

Humán erőforrás az iskolai könyvtárban

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEF OP) a „Hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az oktatásban” és „Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges készségek és kompetenciák fejlesztésének támogatása” című intézkedésekhez kapcsolódó központi programok megvalósítását támogató uniós források elérése érdekében tisztázandók az iskolai könyvtár ez irányú feladatai.

A) Jogsabályok ismerete

A könyvtárostánárnak ismernie kell a könyvtár működésével, a könyvtárostánár személyével kapcsolatos jogsabályokat. Ezek teremtenek jogalapot a személyi és tárgyi feltételek biztosításához, az iskolai könyvtár működésének hatékonyabbá tételéhez. A működést meg kell feleltetni a törvényi előírásokkal, a jogsabályra hivatkozva fel kell hívni az iskolavezetés figyelmét az eltérésekre. Tisztában kell lenni az iskolai könyvtár és a könyvtárostánár helyével, szerepével az iskola szervezetében.

A 11/1994 (VI. 8.) MKM rendelet 7. számú melléklete kijelöli, hol kötelező az iskolai könyvtár működtetése. Ez alapján kapcsolódik be minden iskolai könyvtár a rendszerbe. Működő szervezeti egység, következésképpen meghatározható helye és szerepe van az iskola (és a tágabb környezet) életében. Ennek tudatosítása mind a munkaszervezésben, mind a kapcsolatépítésben, mind a helyi kommunikációs csatornák működtetésében útmutatóul szolgál!

B) Szakmai rendezvények

A Könyvtárostánárok Egyesületének létrejöttével, ill. a MKE működésével lehetőség nyílik széleskörű ismeret- és tapasztalatszerzésre, szakmai konferenciákon, rendezvényeken, egyesületi programokon való részvétellel. Ahol működik helyi (városi) vagy kistérségi munkaközösség, ott közvetlenebb módon is bekapcsolódhat a könyvtárostánár a tapasztalatcserebe.

C) Önművelés

Természetesen a folyamatos önképzésnek kitüntetett szerepe van a szakmai-pedagógiai ismeretek megszerzésében, megújításában

(szaksajtó, szakirodalom, hasznos linkek pl. www.om.hu, www.pafi.hu, www.mobilitas.hu, www.ki.oszk.hu)

D) A könyvtárostánár és a könyvtáros-asszisztens létszáma

Általános iskola		
Tanulócsoportok száma	Könyvtárostánár (fő)	Könyvtáros-asszisztens (fő)
8 alatt	0,5	-
8-15	1	-
16-23	1	1
24-31	1,5	1
32-	2	1
Középfiskola		
Tanulócsoportok száma	Könyvtárostánár (fő)	Könyvtáros-asszisztens (fő)
8 alatt	1	-
8-15	1	1
16-23	2	1
24-	2	2

Az iskola tanulócsoportjainak száma feltételezi az állomány nagyságrendi különbségeit. A tanulócsoportok számának növekedésével természetesen nő az egy hétre eső könyvtárhasználati órák száma. Ha az iskola helyi tantervében nagyobb óraszám szerepel a könyvtárhasználat tanítása, ott értelemszerűen még indokoltabb a létszámlehetőség teljes kihasználása, növekedése.

E) Munkakör

A könyvtárostánári feladatokat, tevékenységeket könyvtári és pedagógiai szakmai irányelvek, valamint az iskola típusa, igényei határozzák meg. A mindennapi munka során az iskolai könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzatában és Pedagógiai Programjában foglaltak alapján tudatosítható, hogy az iskolai könyvtárban végzett munka egyenrangú bármely más munkaterülettel.

F) A kulcskompetenciákhoz rendelhető tevékenységformák példái²

Kulcskompetencia	Tevékenység – (példák)
Döntési	Katalógushasználati gyakorlat, bibliográfia készítése
Együttműködési	Kiscsoportos munka, brainstorming
Életvezetési	Könyvtárlátogatás, forrásfelhasználás
Információ	Minden, ami könyvtár
Kommunikáció	Kiselőadás készítése, önálló ismeretszerzés
Komplexitás kezelése	Könyvhasználati feladatlap, elektronikus dokumentum használata, internetes információfelhasználás
Kritikai	Bibliográfia készítése, forrásösszevetés, kiselőadás
Lényegkiemelő	Referenz-kérdés, anyaggyűjtés
Narratív	Kiselőadás, kiscsoportos feladatmegoldás
Problémamegoldó	Referenz-kérdés, egyéni ismeretszerzés
Szabálykövető	Könyvtárlátogatás, könyvtári házirend betartása

A könyvtárostánár munkarendje

Az iskolai könyvtár

A 11/1994.(VI. 8.) MKM rendelet szerint, a 16/1998. (IV. 8.) MKM, a 8/2000. (V. 24.) OM rendelettel kibővítve:

6/C. § (1) Az iskolai, kollégiumi könyvtár az iskola, kollégium pedagógiai tevékenységéhez, a nevelő és oktató munkájához, a tanításhoz, tanuláshoz szükséges dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését és használatát, a könyv és könyvtárhasználati ismeretek oktatását biztosító szervezeti egység.

Az iskolai könyvtár által gyűjtött dokumentumtípusok:

- Könyv, folyóirat, tankönyv, tanulói segédletek
- Térkép, kotta, falitábla
- Demonstrációs eszközök
- Hangzó dokumentumok, filmek, videofelvételek
- Oktató szoftverek, CD-ROM-ok
- Tantervek, tanmenetek, feladatlapok

Az iskolai könyvtár alapfeladata

- gyűjteményének folyamatos fejlesztése, feltárása, őrzése, gondozása és rendelkezésre bocsátása,
- tájékoztatás nyújtása a dokumentumokról és szolgáltatásokról,
- tanórai foglalkozások tartása,
- az egyéni és csoportos helyben használat biztosítása,
- könyvtári dokumentumok kölcsönzése, beleértve a tartós tankönyvek, segédkönyvek kölcsönzését

Az iskolai könyvtárat használók csoportjai:

- A diák: házi feladatot ír, szabadidejét tölti, versenyre készül stb.
- A szaktanár – szakórát tart, felkészül az órájára.
- A pedagógus – tájékozódik a szakirodalomban.
- Az osztályfőnök – diákjai nevelést segítő lehetőségek gyűjtése.
- Az intézményvezető- oktatási, jogi szabályokat követi nyomon.

- A szülő – ismerkedik az intézménnyel, tartós tankönyvet kölcsönöz.

- A fenntartó – a tanulói tankönyvtámogatást biztosítja.

Az iskolai könyvtár működtetésének szakmai követelményei:

- legalább egy olyan, a használók által könnyen megközelíthető helyiség, amely alkalmas az állomány (állományrész) szabadpolcos elhelyezésére, és legalább egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatására,
- könyvtárostánár (-tanító) alkalmazása,
- legalább háromezer könyvtári dokumentum megléte,
- szabadpolcos állományrész biztosítása,
- tanítási napokon a tanulók, pedagógusok részére megfelelő időpontban a nyitva tartás biztosítása.

Az iskolai könyvtár berendezési előírásai:

- tanulói asztal, szék
- egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben, életkornak megfelelő méretben
- egyedi világítás olvasóhelyenként 1
- könyvtárosi asztal, szék 1-1
- asztal egyedi világítással
- szekrény (tároló)
- háromezer könyvtári dokumentum elhelyezésére
- tárolók, polcok, szabadpolcok 2
- létra (polcokhoz) 1
- telefon 1 közös vonallal is működtethető
- fénymásoló 1
- számítógép, nyomtató 1-1
- video (lejátszó, felvevő) televízióval 1
- CD vagy lemezjátszó, írásvetítő 1-1

Könyvtárszoba berendezési előírásai:

- asztal 3, szék 6
- könyvtári dokumentum (tanári, tanulói felkészüléshez) ötszáz
- legalább hat tanuló egyidejű foglalkoztatásának feltételeiről, il-

letve az iskolai könyvek, tankönyvek, segédkönyvek elhelyezéséről gondoskodni kell

- könyvespolc vagy szekrény
- ötszáz könyvtári dokumentum elhelyezésére
- egyedi világítás olvasóhelyenként 1 db

Az iskolai könyvtár nyitva tartása

Az alábbi táblázat bizonyítja, hogy egy fő könyvtárostánár és egy félállású könyvtárosasszisztens alkalmazása esetén biztosítható az iskolai könyvtár napi 8 órás nyitva tartása. Ugyanakkor garantálható a belső könyvtárszakmai munkákra fordítandó idő.

T= könyvtárostánár, A= könyvtári asszisztens, N= Nyitva, Z= Zárva

	Hétfő		Kedd		Szerda		Csütörtök		Péntek	
	T	A	T	A	T	A	T	A	T	A
8-9	N		N		N		N		N	
9-10	N		N		N		N		N	
10-11	N		N		N		N		N	
11-12	N		N		N		N		N	
12-13	T	N	T	N	T	N	T	N	Z	N
13-14	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N
14-15.	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N
15-15.30		N		N		N		N		N

A könyvtárostánár feladatai a nyitva tartási idő alatt: 1320 perc 22 óra

- Segíti az olvasót a könyvtár igénybevételeiben 60
- Információt ad a könyvtári szolgáltatásokról 30
- Kikeresi az igényelt könyveket, folyóiratokat 400
- A kölcsönzéssel és helyben használattal járó munkafolyamatokat végzi 400
- Másolatot készít a könyvtári anyagokról 30
- Ellenőrzi a kölcsönzés után beérkező dokumentumokat, 150
- Pénzkezelés adminisztrációja 10
- Könyvtárhasználati óra 120
- Felkészülési a könyvtári órákra 120
- Összesen: 1320 perc, 22 óra

A könyvtárostánár feladatai zárva tartás alatt : Összesen: 720 perc = 12 óra/hét

Elkészíti, folyamatosan végrehajtja a könyvtár éves munkatervét	10
Irányítja és ellenőrzi a működést.	10
Szervezi a könyvtár kurrens és retrospektív formai és tartalmi feltárását.	240
Meghatározza a szolgáltatások körét.	10
Gondoskodik a könyvtár népszerűsítéséről, fejlesztéséről.	20
Szervezi a tankönyvtár működését.	20
Bekapcsolódik a Közoktatási Információs Rendszer működtetésébe.	20
Folyamatosan figyeli az állomány tartalmi és fizikai állapotát.	30
Deziderátát vezet.	10
Gondoskodik a könyvtári nyomtatványok és felszerelések beszerzéséről.	10
Kezeli a könyvtári iratokat.	30
Jogszabályok ismerete	30
Elkészíti az intézményegység működési szabályzatát.	10
Meghatározza a könyvtár gyűjtőkörét.	10
Javalesztatot tesz a beszerzésre	30
A műveket rövid áttekintés után katalogizálja.	30
Kiegészítő, feltáró eszközöket készít, gondoz.	30
Értékeléseket, beszámolókat készít.	20
Pályázatot ír.	30
Állományellenőrzési tervet készít.	10
Előírás szerűen végzi az állományapasztást.	20
Áttanulmányozza a helyi tantárgyi tanterveket pedagógiai szempontból.	10
Javalesztatot tesz a szaktárgyak könyvtáralapú használatára.	20
A könyvtárban tartott szakórák előkészítését segíti.	60

A könyvtárostánár feladatai intézményen kívül
– összesen: 360 perc: 6 óra/hét

Kapcsolatot tart egyéb könyvtárakkal, közművelődési intézményekkel.	120
Áttekinti a kiadói katalógusokat, Magyar Nemzeti Bibliográfiát	90
Szakirodalmi válogatást, gyűjtést végez.	30
Továbbképzésen vesz részt, önképzést végez	120

A könyvtáros asszisztens feladatai zárva tartás alatt:

Kijelöli és megrendeli a beszerzendő dokumentumokat.	30
Feldolgozza, nyilvántartásba veszi a beérkezett dokumentumokat	30
Nyilvántartásba veszi és elhelyezi a beérkező dokumentumokat.	30
Elvégzi a könyvtári anyagok rendelésének adminisztrációját.	30
A gyűjtemény raktározásából adódó teendőket teljesíti.	10
Vezeti az egyedi, a broszúra, a nem hagyományos hordozók nyilvántartását.	10
Vezeti a csoportos leltárkönyvet, a tankönyvi dokumentációt.	10
Felszereli a beérkezett műveket és elhelyezi az állományban.	30
Elkészíti a katalóguscédulát, elvégzi a számítógépes adatbevitelt.	30
Másolatok ügyiratkezelése.	10
Kölcsönzés nyilvántartása, kiadás, visszavétel, előjegyzés, késedelem	60
Statisztika elkészítése	10
Könyvtári munkanapló vezetése.	10
Összesen: 300 perc = 5 óra	

Az utóbbi évtizedben érezhetően csökken a könyvtáros-tanári pálya vonzereje. A feladatokhoz szűken méretezett munkaidő, a munkaköri feladatok mellett kapott egyéb megbízások gyakran erőt meghaladó terhelések a pályától eltávolító frusztrációhoz vezetnek. A könyvtárosi munka jelenleg nem eléggé megbecsült munkakör, meglehetősen nagy a szakterületen dolgozók

fluktuációja. Két, három diplomával a havi jövedelme kevesebb, mint a vele azonos képesítésű és működési idővel rendelkező kollégájé, ugyanis a könyvtárostánárnak nemigen van lehetősége túlórák megtartására vagy egyéb kiegészítő jövedelem megszerzésére. Kiváló könyvtáros-tanári életpálya vagy kiemelkedő teljesítmény kitüntetésére alig találunk példát. A kitüntetési előterjesztések jóváhagyását sem a közoktatási, sem a könyvtári terület nem érzi magáénak. Attól sem lesz népszerűbb a foglalkozás, ha az iskolavezetők az alapfeladataiktól távol-eső, képzettségükhöz méltatlan adminisztrációs feladatokkal terhelik meg a könyvtárostánárt, elvonva ezzel őt szakmai hivatásától. Ha az itt vázolt kapaszkodókat figyelembe vesszük, akkor mindenképpen sikereket érhetünk el. A legkisebb eredmény is számít: akár a napi feladat teljesítéséből, akár egy könyvtári órából, akár egy kezdeményezés elfogadtatásából következik is. Mentálhigiénénket kedvezően befolyásolja, mert benne van a tudás, az akarat, a munka, a lelkesedés. Elhivatottságunk is szerepet játszik abban, hogyan teremtünk a használat és a magunk számára is háttérteret a munka öröméhez, átsegít bennünket a követelményeknek, elvárásoknak, céloknak megfelelő minőségi munkavégzés és minőségi személyiség kialakítása során jelentkező nehézségeken. Tudjuk, hogy a működő iskolai könyvtár önmagában is érték hordozó, mert már azzal is nevel, hogy VAN.

Emmer Gáborné
 szaktanácsadó

Pesterzsébeti Pedagógiai Intézet

1 Dán: Útmutató... 19. o.

2 Valakovicsné Lakatos Marianna: Humán erőforrás az iskolai könyvtárban